

Begroting 2020

AANBIEDING BEGROTING 2020

Met genoegen bieden wij u de programmabegroting 2020 en de meerjarenraming tot en met 2023 aan. De programmabegroting 2020 is vertaald naar de productenbegroting die ter inzage wordt gelegd.

Wij zijn er in geslaagd om, mede door het positieve effect van de mei- en septembercirculaire, de begroting meerjarig sluitend te krijgen. Het financieel beeld is beduidend positiever dan wat wij bij de perspectiefnota verwachtten.

In de begroting hebben wij het collegeprogramma “Druten daagt uit!” vertaald naar de bestaande programma’s. De financiële effecten hiervan zijn meegenomen in de meerjarenbegroting.

In de najaarsnota rapporteren we over de behaalde resultaten van het collegeprogramma in 2019.

Door een toename van kosten in de afvalinzameling wordt voor het begrotingsjaar 2020 gerekend met een tariefstijging van € 25. In de najaarsnota 2019 komen we met een voorstel om deze verhoging geleidelijk door te voeren.

Het voorliggende meerjarenbeleid is van dien aard dat er beperkt ruimte is voor eventueel nieuw beleid, waarbij we ook te maken hebben met de doorgaande ontwikkelingen binnen het sociaal domein en het effect van de verschillende circulaire vanuit Den Haag die een financiële stabiele uitgangspositie niet versterken.

Het college stelt de raad dan ook voor om de komende jaren het zorgvuldig en behoedzaam financieel beleid te continueren.

Burgemeester en wethouders van Druten,

de secretaris,

A.P.J.M. Litjens

de burgemeester,

C.A.A. van Rhee- Oud Ammerveld

Inhoud programmabegroting 2020

Aanbieding begroting 2020-2023

Financiële Begroting

1 Algemeen	1
2 Overzicht van baten en lasten 2020	2
3 Meerjarig overzicht baten en lasten programma's	3
4 Berekening EMU-saldo	4
5 Uitgangspunten ramingen 2020	4
6 Keuzes in de begroting	6
6.1 Eenmalige middelen 2020	6
6.2 Correcties meerjarenbegroting reeds verwerkt	6
6.3 Voorlopige ramingen 2020-2023	6
6.4 Toelichting ramingen per programma	7
6.5 Vennootschapsbelasting	9
6.6 SPUK	9
6.7 Omgevingswet	9
7 Financiële positie	10
7.1 Investeringsvolume 2020-2023	10
7.2 Financiering	11
7.3 Verloop van reserves en voorzieningen	11
7.4 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	12
8 Bestedingsplan	13
8.1 Meerjarenbegroting 2020 - 2023	13

Beleidsbegroting

1 Programmaplan	15
1.1 Collegeprogramma "Druten daagt uit!"	16
1.1.0 Bestuur en ondersteuning	17
1.1.1 Veiligheid	20
1.1.2 Verkeer en vervoer	22
1.1.3 Economie	24
1.1.4 Onderwijs	28
1.1.5 Sport, cultuur en recreatie	30
1.1.6 Sociaal domein	33
1.1.7 Volksgezondheid en milieu	38
1.1.8 Wonen en bouwen	42
1.2 Beleidsindicatoren	45
2 Paragrafen	47
2.1 Lokale heffingen	49
2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	57
2.3 Onderhoud kapitaalgoederen	73
2.4 Financiering	77
2.5 Bedrijfsvoering	81
2.6 Verbonden partijen	83
2.7 Grondbeleid	95
3 Vaststellingsbesluit	97

Bijlagen

EMU saldo	99
Overzicht incidentele baten en lasten programma's	101
Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld	102
Lijst van gebruikte afkortingen	105

FINANCIËLE BEGROTING

1. ALGEMEEN

Inleiding

De financiële begroting geeft inzicht in de algemene uitgangspunten waarop de ramingen van de baten en lasten van de verschillende programma's van 2020 zijn gebaseerd, gevolgd door een samenvatting en toelichting op de belangrijkste verschillen met de begroting 2019. Daarna volgt een beschrijving van de financiële positie van onze gemeente, met aandacht voor de geplande investeringen, financiering en de reserves en voorzieningen.

2. OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 2020

Onderstaand overzicht toont de baten en lasten per begrotingsprogramma. De saldi van de programma's vormen opgeteld het totaal saldo van baten en lasten. De begrote toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden per programma in beeld gebracht. Deze worden verrekend met het totaal saldo van baten en lasten, waarna het geraamd resultaat tot stand komt. Op deze wijze kan de raad bij de begroting zien welke bedragen aan het eigen vermogen worden onttrokken of toegevoegd.

Budgetautorisatie van de programma's

Met het vaststellen van de begroting 2020 autoriseert de raad het college van burgemeester en wethouders tot het doen van uitgaven per programma tot de bedragen van het onderstaande overzicht. Op basis hiervan stelt het college een meer gedetailleerde productenramingen 2020 vast.

Het overzicht van baten en lasten is als volgt opgebouwd (-/- is nadelig)

Begrotingsjaar 2020

	Baten €	Lasten €	Saldo €
Programma			
0 Bestuur en ondersteuning	553.926	2.088.241	-1.534.315
1 Veiligheid	5.228	1.627.811	-1.622.583
2 Verkeer en vervoer	92.834	2.140.962	-2.048.128
3 Economie	118.368	507.880	-389.512
4 Onderwijs	338.021	1.891.330	-1.553.309
5 Sport, cultuur en recreatie	602.501	3.523.346	-2.920.845
6 Sociaal domein	4.063.946	19.587.862	-15.523.916
7 Volksgezondheid en milieu	4.071.813	4.983.843	-912.030
8 Wonen en bouwen	713.908	1.317.613	-603.705
Algemene dekkingsmiddelen	32.649.466	425.953	32.223.513
Overhead	447.366	5.671.143	-5.223.777
Heffing VPB	0	0	0
Bedrag onvoorzien	0	10.000	-10.000
Saldo baten en lasten	43.657.377	43.775.984	-118.607

	Onttrekking	Toevoeging	Saldo
Programma			
0 Bestuur en ondersteuning	227.666	0	227.666
1 Veiligheid			
2 Verkeer en vervoer	1.406.531	1.422.784	-16.253
3 Economie			
4 Onderwijs		23.627	-23.627
5 Sport, cultuur en recreatie	2.385		2.385
6 Sociaal domein	7.771	0	7.771
7 Volksgezondheid en milieu	146.338		146.338
8 Wonen en bouwen	108.888		108.888
Subtotaal mutaties reserves	1.899.579	1.446.411	453.168
Resultaat	45.556.956	45.222.395	334.561

3. MEERJARIG OVERZICHT BATEN EN LASTEN PROGRAMMA'S

LASTEN Omschrijving programma	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
0 Bestuur en ondersteuning	10.096.892	7.508.995	8.195.338	8.340.312	8.475.859	8.627.595
1 Veiligheid	1.174.373	1.392.433	1.627.811	1.711.381	1.742.419	1.754.600
2 Verkeer en vervoer	2.241.775	2.498.048	2.140.962	2.213.608	2.212.947	2.245.139
3 Economie	453.609	508.705	507.880	370.600	363.915	281.449
4 Onderwijs	1.961.675	2.065.606	1.891.330	1.899.364	1.904.172	1.904.283
5 Sport, cultuur en recreatie	3.003.456	4.078.120	3.523.346	3.893.484	3.965.573	3.923.146
6 Sociaal domein	18.352.022	19.921.473	19.587.862	19.747.698	19.851.161	20.036.487
7 Volksgezondheid en milieu	3.976.474	4.750.493	4.983.843	4.987.992	5.075.127	5.138.059
8 Wonen en bouwen	1.429.661	1.733.713	1.317.613	861.252	885.461	886.083
<i>Subtotaal lasten programma's</i>	<i>42.689.937</i>	<i>44.457.586</i>	<i>43.775.984</i>	<i>44.025.690</i>	<i>44.476.633</i>	<i>44.796.842</i>
BATEN Omschrijving programma	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
0 Bestuur en ondersteuning	33.258.057	32.934.677	33.650.758	34.456.067	34.634.718	35.368.124
1 Veiligheid	7.446	5.151	5.228	5.228	5.317	5.407
2 Verkeer en vervoer	582.364	136.757	92.834	94.413	96.017	97.745
3 Economie	21.082	90.151	118.368	22.101	22.477	22.882
4 Onderwijs	272.217	336.401	338.021	337.830	337.867	337.906
5 Sport, cultuur en recreatie	502.055	579.502	602.501	612.742	623.159	634.376
6 Sociaal domein	4.244.884	3.992.100	4.063.946	4.066.202	4.068.496	4.070.987
7 Volksgezondheid en milieu	3.031.566	3.851.600	4.071.813	4.142.696	4.237.770	4.337.001
8 Wonen en bouwen	796.185	678.323	713.908	230.489	245.680	244.549
<i>Subtotaal baten programma's</i>	<i>42.715.857</i>	<i>42.604.662</i>	<i>43.657.377</i>	<i>43.967.768</i>	<i>44.271.501</i>	<i>45.118.977</i>
Totaal saldo van baten en lasten	25.920	1.852.924	118.607	57.922	205.132	322.134
<i>Toevoeging / onttrekking aan reserves:</i>						
0 Bestuur en ondersteuning	27.790	3.881.856	227.666	233.621	249.293	179.535
1 Veiligheid			-			
2 Verkeer en vervoer	3.807.458	15.730	16.253	16.530	16.811	17.114
3 Economie	2.541		-			
4 Onderwijs		23.278	23.627	24.029	24.437	24.877
5 Sport, cultuur en recreatie	54.435	3.366	2.385	2.426	2.467	2.511
6 Sociaal domein	95.546	500.151	7.771	7.996	8.196	8.385
7 Volksgezondheid en milieu	228.055	51.573	146.338	32.562	33.878	77.799
8 Wonen en bouwen	44.548	71.379	108.888	139.840	147.732	155.402
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>4.013.700</i>	<i>4.469.317</i>	<i>453.168</i>	<i>375.886</i>	<i>332.562</i>	<i>226.043</i>
Geraamd resultaat	4.039.619	2.616.392	334.561	317.964	127.430	548.177

4. BEREKENING EMU-SALDO

Het EMU saldo is een saldo op kasbasis. Binnen de gemeentebegroting wordt hier niet op gestuurd. Sinds 1985 geldt voor de gemeenten het stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat wij sturen op het saldo van de begroting en de rekening en niet op de vraag of dit saldo een positieve, dan wel negatieve kasstroom genereert. Voor een specificatie hiervan verwijzen wij u naar de bijlage die in deze begroting is opgenomen.

5. UITGANGSPUNTEN RAMINGEN 2020

Bij de perspectiefnota 2019 heeft de raad de rekentechnische uitgangspunten van de programmabegroting 2020 en meerjarenschijven 2021-2023 vastgesteld. Eventuele bijstellingen worden hierna in dit hoofdstuk toegelicht.

Bestaand beleid

Uitgangspunt voor de op te stellen begroting 2020 is het bestaand beleid zoals dat door de gemeenteraad in de begroting 2019-2022 is vastgesteld, inclusief de door de raad goedgekeurde wijzigingen hierop. Bestaand beleid is dat ramingen worden aangepast aan autonome ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld areaaluitbreidingen of contractueel afgesproken indexeringen. Aan deze autonome ontwikkelingen liggen dus geen beleidswijzigingen ten grondslag.

De bepaling van de nominale ontwikkelingen, in het bijzonder de verwachte loon- en prijsstijging, wordt gebaseerd op gegevens zoals die zijn opgenomen in de recentste Macro Economische Verkenningen (MEV), CPB prognoses en septembercirculaire 2019.

Voor de samenstellingen van de ramingen 2020 en volgende jaren worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Loonstijging

In de gemeentelijke bijdrage aan de WDW is de loonwaarde van de ingebrachte formatie verwerkt. De functies zijn geraamd op het maximum van de functierang. Bij de samenstelling van de begroting 2020 wordt uitgegaan van de voor 2020 geraamde personele lasten van de Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW). In de gemeentelijke begroting is rekening gehouden met de loonstijging zoals is overeengekomen in de recentelijk vastgestelde gemeente-cao (gefaseerd 6,25%). Per 1-1-2020 is de CAO verhoging 4,25%, per 1-7-2020 volgt nogmaals een verhoging van 1%. En tenslotte nog 1% per 1-10-2020.

Prijsstijging/ inflatiecorrectie

Voor het saldo van prijsgevoelige uitgaven minus prijsgevoelige inkomsten wordt prijscompensatie toegepast. De compensatie is gebaseerd op de prijsmutatie bruto binnenlands product (bbp), uit de meest recente CPB-raming. De gemeente Druten heeft voor de begroting 2020 een prijscompensatie van 1,5% voorgesteld als index.

Loon- en prijsaanpassing gesubsidieerde instellingen

Voorgesteld wordt om meerjarig de nullijn te hanteren voor alle gesubsidieerde instellingen, met uitzondering van de gemeenschappelijke regelingen GGD, Veiligheidsregio Gelderland-Zuid, MARN, MGR en de ODRN. Voor deze GR'en zijn financiële begrotingsrichtlijnen 2020 regio Nijmegen vastgesteld. Dit advies neemt de gemeente Druten over en past op de gemeentelijke bijdragen ingaande begrotingsjaar 2020 een index van 3,6% toe. Binnen de regio Nijmegen is echter voorgesteld om een taakstelling toe te passen op deze gemeenschappelijke regelingen en hiervoor een korting in de begroting op te nemen van 1% -2% - 3% voor de jaren 2021-2022-2023. In de voorliggende begroting 2020 is deze taakstelling financieel verwerkt.

Rente

In de notitie rekentechnische uitgangspunten programmabegroting 2020 is voor de lange rente een percentage van 2% voor 2020 voorgesteld. Door de huidige dalende trend van de marktrente is het legitiem om deze voor de gemeente Druten naar beneden bij te stellen. We stellen daarom voor om voor de lange rente een percentage van 1,25% te hanteren. Voor de toerekening van rente aan het eigen vermogen wordt eveneens dit percentage gehanteerd. Voor nieuwe investeringen wordt het omslagpercentage van 1,25% toegepast. Voor de rente op kortlopende leningen, m.n. kasgeld, wordt voorgesteld om voor de komende jaren een percentage te hanteren van 0%.

Netto-toename aantal woningen

In 2018 is het aantal woningen met woonfunctie per saldo toegenomen met 64. De prognose voor 2019 t/m 2023 is een netto-toename van woningen met woonfunctie oplopend van 65 in 2019 tot 80 in 2023.

Aantal inwoners

Het definitief aantal inwoners per 1 januari 2019 bedraagt 18.797 (1 januari 2018:18.701). In 2018 zijn er dus 96 inwoners bijgekomen. De komende jaren wordt uitgegaan van een geleidelijke toename van woningen per jaar, gebaseerd op de vastgestelde regionale Woonagenda waarin gemiddeld 80 woningen per jaar als richtlijn voor de gemeente Druten is afgegeven. Gelet op de toename van het aantal woningen voor de periode 2019-2022 en de gemiddelde bevolkingsgroei van de afgelopen jaren wordt voorgesteld de jaarlijkse groei van het aantal inwoners hierop af te stemmen en deze te ramen op 100 personen voor het jaar 2019 oplopend tot 120 in 2023.

Algemene uitkering

De programmabegroting 2020 is opgesteld op basis van de septembercirculaire circulaire 2019.

Gemeente Druten

	Werkelijk 1-1-2018	Werkelijk 1-1-2019	Raming 2020
A. Sociale structuur			
• Aantal inwoners	18.701	18.797	18.897
van 0 - 20 jaar <i>(vanaf 2019 definitie gewijzigd in 0 - 18 jaar)</i>	4.277	3.725	3.742
van 20 - 65 jaar	9.866	10.398	10.393
van 65 jaar en ouder	4.558	4.674	4.762
• Bijstandsgerechtigden	299	286	281
	Werkelijk 1-10-2018	Raming 2019	Raming 2020
B. Functie			
• Leerlingen: SO/VSO (speciaal onderwijs)	258	266	263
• Leerlingen: VO	1.742	1.706	1.675
• Leerlingen: Bijzonder basisonderwijs	1.160	1.168	1.155
• Leerlingen: Openbaar basisonderwijs	329	329	325
	Werkelijk 1-1-2018	Raming 2019	Raming 2020
C. Fysieke structuur			
• Oppervlakte gemeente in hectares	4.246	4.246	4.246
• Aantal woonruimten	8.232	8.303	8.368
	Werkelijk 2018		Raming 2020
D. Financiële structuur (euro's)	Totaal	Inwoner	Totaal
			Inwoner
• Lasten	44.034.489	2.355	44.457.586
• Opbrengst belastingen	4.521.789	242	4.672.230
• Algemene uitkering Gemeentefonds	17.283.026	924	25.483.912
• Boekwaarde geactiveerde kapitaaluitgaven	62.091.485	3.320	70.336.929
waarvan grondbedrijf	6.836.304	366	5.203.232
• Reserves en voorzieningen	21.956.948	1.174	18.598.848
• Langlopende geldleningen	37.014.119	1.979	41.084.288
			2.186
			34.452.024
			1.823

- De vermelde aantallen voor de begroting 2020 zijn gebaseerd op de ramingen van de verdelmaatstaven ten behoeve van de berekening uitkomsten septembercirculaire 2019.

6. KEUZES IN DE BEGROTING

Onderstaande keuzes zijn van invloed op het begrotingssaldo of op het financieel meerjarenbeleid voor de begroting 2020. Wij vragen u om in te stemmen met deze keuzes.

6.1. Eenmalige middelen 2020

De eenmalige middelen als gevolg van bespaarde rente bedragen € 223.261. Daarnaast nemen we in de begroting 2020 een post voor onvoorzien op ter hoogte van € 10.000. Ten gunste van de exploitatie wordt € 80.000 ingezet, ter dekking van het bedrijfsvoeringsbudget WDW. Dit onder de restrictie dat het saldo van bespaarde rente toereikend is. Het bedrag eenmalige middelen 2020 bedraagt € 143.261.

6.2. Correcties meerjarenbegroting reeds verwerkt

De begroting 2020-2023 is opgesteld op basis van de septembercirculaire 2019.

6.3 Voorlopige ramingen 2020 – 2023

In onderstaand overzicht zijn de begrotingssaldi in meerjarig perspectief opgenomen.

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
Saldo baten en lasten	-119	-58	-205	322
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	453	376	333	226
Begrotingssaldo na bestemming	335	318	127	548
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	89	5	15	0
Structureel begrotingssaldo	423	323	142	548

Bij de perspectiefnota 2019 werd voor 2020 gerekend op een negatief saldo van afgerond € 824.000. Het huidige begrotingssaldo voor 2020 bedraagt positief € 335.000. Het verschil bedraagt € 1.159.000 voordelig ten opzichte van de perspectiefnota 2019.

Dat verschil wordt hoofdzakelijk verklaard door de volgende aanpassingen en omstandigheden:

- Effecten meicirculaire, voordeel € 501.000;
- Effecten septembercirculaire; voordeel € 133.000
- Vrijval kapitaallasten nieuwbouw sporthal Gelenberg (start bouw 2021), voordeel € 210.000
- Aanpassing omslagrente van 2% naar 1,25%, voordeel kapitaallasten € 450.000
- Bijdrage Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ), nadeel € 15.000
- Stijging uitkeringen WMO Huishoudelijke Hulp, nadeel € 100.000
- Vastgestelde CAO gemeenten, verhoging bijdrage aan WDW, nadeel € 123.000
- Ophoging voorlopig BUIG budget 2020, voordeel € 100.000

6.4 Toelichting ramingen per programma

Algemeen

De besluiten van de raad tot en met juli 2019 zijn verwerkt. De structurele effecten uit de perspectiefnota 2019 inclusief de wijzigingen op de reserves en voorzieningen zijn doorgerekend in de begroting 2020. De verschillen groter dan € 50.000 worden hier verklaard ten opzichte van de begroting 2019.

Programma 0 Bestuur en ondersteuning

- 602023 Verkiezingen: In het begrotingsjaar 2020 geen kosten omdat er geen verkiezingen worden gehouden.
- 604002 Werkorganisatie Druten-Wijchen: Op dit product is de bijdrage zichtbaar die Druten verschuldigd is aan de WDW. Voor 2020 bedraagt deze € 11.571.000 conform vastgestelde begroting van de Werkorganisatie. Daarnaast is een stelpost opgenomen ter hoogte van € 123.000 ter dekking van de voorgestelde loonstijging zoals is overeengekomen in de recentelijk vastgestelde gemeente-cao.
- 605017 Bespaarde rente: Door verlaging van het rentepercentage op het eigen vermogen van 2% naar 1,25% valt de bespaarde rente in 2020 circa € 125.000 lager uit.
- 605011: Rente en afschrijvingen: In de perspectiefnota 2019 is gerapporteerd over het rentevoordeel op de langlopende leningen van in totaal € 270.000 ten gunste van 2019.
- 606011/ 607016 OZB woningen/niet-woningen: Op basis van de meest recente gegevens van Munitax is de opbrengst voor 2020 € 82.000 hoger dan in 2019.
- 610011//610012 Uitkeringen gemeentefonds/ Integratie-uitkering Sociaal Domein: De algemene uitkering als ook de integratie-uitkering laten een stijging zien ten opzichte van de begroting 2019.
- Onvoorziene uitgaven: Voor eenmalige uitgaven is € 143.262 beschikbaar in 2020.

Programma 1 Veiligheid

- 615011 GR Hulpverlening en Veiligheid Gelderland-Zuid: De bijdrage aan de VRGZ is in het begrotingsjaar 2020 afgerond € 78.000 hoger.

Programma 2 Verkeer en vervoer

- 617047 Wegen, straten en pleinen: In 2019 ontvangen we € 65.000 als bijdrage van Woonwaarts (voorheen Standvast Wonen) aan de investering in de brug ter hoogte van het appartementencomplex Het Wagenwiel.
- 617030 Openbare verlichting: Tot en met 2019 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor een kwaliteitsslag in de Openbare ruimte.

Programma 3 Economie

- 625019 Bevordering toerisme: Via het bestedingsplan van de begroting 2019 is € 50.000 beschikbaar gesteld voor de aanleg van een Mountainbikepad (€ 25.000) en een bijdrage aan het RBT (€ 25.000).

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

- 630033 Sporthal Druten: Bij de behandeling van de perspectiefnota is besloten om in 2019 aan de huurder een beëindigingsvergoeding te betalen van € 60.000. Daarnaast verschuiven de geraamde kapitaallasten door van 2020 naar 2021 omdat de intentie is om met de nieuwbouw van sporthal Gelenberg te starten in 2021.
- 635040 Plantsoenen: In 2019 is € 157.500 als restantbudget beschikbaar voor het wegwerken van achterstallig onderhoud in Druten-Zuid. Tevens wordt het groot onderhoud Drutens Bosje in 2019 uitgevoerd waarvoor € 87.000 beschikbaar is.

Programma 6 Sociaal domein

- 636046 Begeleiding statushouders: In de perspectiefnota is € 114.000 overgeheveld van 2018 naar 2019 voor dekking van de extra kosten die wij als gemeente hebben voor statushouders zoals o.a. leenbijstand, uitkeringen levensonderhoud en bijzondere bijstand.
- 637017 Kosten projecten en regionale ondersteuning: Het innovatie en risicobudget ad € 75.000 is in 2020 naar het product Voorzieningen Jeugd is verplaatst.
- 637012 Kosten lokale toegang: De begroting 2020 laat lagere kosten zien, wat voor het grootste deel bestaat uit € 280.000 uitvoeringsplan Sociaal domein wat in 2019 via de perspectiefnota 2019 is opgevoerd.
- 638012 Participatiewet: Het voorlopig budget BUIG is in 2020 verhoogd met € 100.000.
- 638024 Project bijstandsreductie: De gemeenteraad heeft in april jl. ingestemd met het project "Klaar voor de start" waarvan de incidentele kosten afgerond € 161.000 bedragen. Ter dekking wordt in 2019 de reserve uitstroombesleid ingezet.
- 638017 Bijzondere bijstand: Het overschot op de CAZ/WTCG/Cer gelden ter hoogte van € 51.416 is doorgeschoven naar 2019.
- 6309011 Werkvoorziening: De bijdrage aan de gemeenschappelijk regeling ad € 2.405.758 is conform de begroting MGR Regio Rijk van Nijmegen op deze functie verwerkt.
- 640014 Re-integratie en participatie: In 2019 is ten laste van de reserve uitstroombesleid € 80.530 voor projectkosten uit de Nota participatieprojecten beschikbaar gesteld.
- 642013 WMO huishoudelijke verzorging: Op basis van de laatste actuele informatie en doorrekeningen van de tarieven stijgen de kosten op dit product met circa € 100.000.
- WMO/Jeugd: De reserve sociaal domein gebruikt om overschotten en tekorten op de WMO- en Jeugdbudgetten te muteren. Daar er financiële risico's blijven bestaan binnen de WMO en Jeugdwet wordt deze reserve ingezet voor mogelijk overschrijdingen en ontwikkelingen binnen het sociale domein. De maximale hoogte stand van deze reserve is bepaald op € 750.000.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

- 649012 Milieubeheer: In 2019 is € 43.418 opgenomen als maatschappelijke compensatie voor het storten van baggerslib/specie in de Kaliwaal. Dit bedrag wordt gestort in de reserve vuilafvoer en vuilverwerking.
- 6.721.010 Vuilnisophaaldienst: Voor de kosten van het inzamelen en verwerken van afval is als input voor de begroting 2020 de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) 2020 met DAR gebruikt. Hierbij wordt de reserve egalisatie vuilafvoer en vuilverwerking ingezet waarbij tevens een tariefsverhoging noodzakelijk is.

Programma 8 Wonen en bouwen

- 651014 Structuur en bestemmingsplannen: Voor het begrotingsjaar 2020 zijn de leges omgevingsvergunning en bijdrage exploitatieovereenkomsten in totaal met € 40.000 opgehoogd, dit op basis van de gerealiseerde opbrengsten 2018 en prognosecijfers 2019.
- 830 Grondbedrijf: In 2018 is voor € 58.000 aan uren gerealiseerd op het grondbedrijf. Voor 2020 worden uren op het grondbedrijf begroot met een tegenwaarde van € 77.000.
- 653026 Overige volkshuisvesting: In 2019 is € 100.000 beschikbaar gesteld voor het aanpassen van de buitenruimte rondom het appartementencomplex aan de Vlackers. Daarnaast is in 2019 ook € 15.250 beschikbaar gesteld voor woningbouw (afwegingskader en woningbouwprogramma).

Ambtelijke uren

Met ingang van het begrotingsjaar 2020 worden alle ambtelijke uren per taakveld geraamd. In de begroting 2019 is dit nog op elk afzonderlijk grootboekrekening (product) zichtbaar.

6.5 Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 moeten gemeenten en andere overheden vennootschapsbelasting (VPB) gaan betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken. Tot op heden voeren wij geen commerciële ondernemingsactiviteiten uit, en verwachten wij ook geen VPB te gaan betalen. Derhalve wordt voor deze belastingplicht in de begroting 2020 een PM post opgenomen.

6.6 SPUK (Specifieke uitkering stimulering sport)

In het verleden had de gemeente de mogelijkheid om de btw kosten voor beleid ten behoeve van stimulering van sport en beweging af te trekken. Vanwege nieuwe wet- en regelgeving ingaande 1 januari 2019 is dit niet meer mogelijk. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen te stimuleren kunnen gemeenten een SPUK subsidie aanvragen. Deze subsidie bedraagt 17,5% van het bedrag inclusief btw. Gezien de hoogte van het totaal aangevraagde bedrag ten opzichte van het totaal beschikbare subsidiebedrag en de onzekerheden over het al dan niet toekennen van SPUK-subsidie voor bepaalde posten, is de verwachting dat 82% van het aangevraagde bedrag toegekend wordt.

De financiële consequenties blijken voorsnag na een eerste doorrekening voor de gemeente Druten beperkt te blijven. Voor het begrotingsjaar 2019 is inmiddels de aanvraag voor de SPUK subsidie ingediend bij het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Over (nieuwe) ontwikkelingen op dit dossier wordt u geïnformeerd via de tussentijdse raadsrapportages.

6.7 Omgevingswet

De Omgevingswet is een omvangrijke stelselherziening van het omgevingsrecht en treedt op 1 januari 2021 in werking. De Omgevingswet en vier besluiten vervangen 26 wetten en zo'n 1200 regelingen. Alle regels voor de fysieke leefomgeving worden daarin opgenomen. De Omgevingswet moet vergunningverlening makkelijker en duidelijker maken.

De belangrijkste instrumenten van de Omgevingswet zijn de omgevingsvisie en het omgevingsplan. De omgevingsvisie heeft betrekking op alle terreinen van de fysieke leefomgeving. In de omgevingsvisie geeft een gemeente aan welke doelstellingen worden nagestreefd. In het omgevingsplan worden de regels gegeven op welke wijze de doelstellingen uit de omgevingsvisie worden gerealiseerd.

De beweging naar meer eenvoud, meer maatwerk, meer integraliteit en minder regels op het terrein van de fysieke leefomgeving is jaren geleden al ingezet met de Wabo (omgevingsvergunning) en wordt met de Omgevingswet verder verbreed. De Omgevingswet gaat uit van een nog meer integrale werkwijze, maar vraagt vooral ook een andere manier van werken. De nadruk ligt op participatie en co-creatie. Dat betekent een cultuuromslag.

Een van de belangrijke onderdelen van de Omgevingswet is het Digitale stelsel Omgevingsrecht (DSO). In het DSO moet iedereen de regels kunnen inzien. Ook moet alle digitale informatie voor iedereen beschikbaar komen. Het DSO wordt landelijk opgebouwd, maar ook de gemeenten moeten zelf hieraan bouwen.

Het is de bedoeling om voor de omgevingsvisie voor 1 januari 2021 het plan van aanpak met uitgangspunten gereed te hebben. De omgevingsvisie sluit aan op het strategisch kompas dat in 2020 verschijnt. Nadat de omgevingsvisie is vastgesteld zal het omgevingsplan worden vormgegeven. Het omgevingsplan hoeft niet per 1 januari 2021 gereed te zijn. De geldende bestemmingsplannen en de gedecentraliseerde landelijke regels (de zogenaamde bruidsschat) worden gezamenlijk automatisch het omgevingsplan. Vanaf 1 januari 2021 zijn procesafspraken over vergunningverlening met alle betrokken instanties gemaakt. Deze aanpassingen van de huidige werkwijze betekenen een investering in mensen, systemen en processen. Hoe groot deze investering is, is afhankelijk van te maken keuzes en ambities. In de loop van oktober 2019 moet hierover meer duidelijk worden.

7. FINANCIËLE POSITIE

Bij de financiële positie van de gemeente gaat de aandacht op hoofdlijnen uit naar het investeringsvolume 2020-2023, de financiering en het verloop van reserves en voorzieningen. De begroting is opgesteld op basis van bestaand beleid en het collegeprogramma "Druten daagt uit!". 2018-2022. De structurele effecten uit de perspectiefnota 2019 zijn doorgerekend.

7.1 Investeringsvolume 2020-2023

Het totale investeringsvolume van de begroting 2020 bedraagt per saldo € 605.673.

Dit bestaat voor € 0,7 miljoen uit investeringen infrastructurele werken, rioleringsinvesteringen van afgerond € 1,1 miljoen (conform vastgesteld GRP) en € 0,7 miljoen kosten aankoop grond/bouwwijk maken. In 2020 zien we een mutatie van € 1,9 miljoen op het grondbedrijf waarvan we verwachten zo'n € 1,1 miljoen aan opbrengst grondverkoop binnen te krijgen van Westerhout Zuid.

Per programma en per jaar zien de investeringsbedragen er als volgt uit:

Tabel investeringsbedragen per programma per jaar

	2020	2021	2022	2023	Totaal
Programma 2	€ 700.000				€ 700.000
Programma 3	-€ 960.314	-€ 1.019.847	-€ 1.019.847	-€ 2.035.287	-€ 5.035.295
Programma 5		€ 7.000.000			€ 7.000.000
Programma 7	€ 1.148.461	€ 635.346	€ 480.147	€ 452.236	€ 2.716.190
Programma 8	-€ 282.474	€ 293.999	€ 417.620	€ 405.954	€ 835.099
Totaal	€ 605.673	€ 6.909.498	-€ 122.080	-€ 1.177.097	€ 6.215.994

De hierboven vermelde investeringen leiden tot kapitaallasten binnen de betreffende programma's, dan wel tot reguliere mutaties in de boekwaarden.

Gelijktijdig met het vaststellen van de programmabegroting 2020 autoriseert uw raad de investeringen in 2020 zoals deze in de diverse programma's zijn opgenomen. Het college kan in het begrotingsjaar 2020 beschikken over de uitvoeringskredieten die ten grondslag liggen aan de saldi in de bovenstaande tabel. Er behoeft derhalve geen afzonderlijk kredietbesluit te worden vastgesteld voor de in de programmabegroting opgenomen investeringen 2020.

De productenraming 2020 bevat als bijlage "de staat van geactiveerde kapitaaluitgaven". Conform het BBV geven we hieronder aan welke materiële vaste activa een maatschappelijk nut en welke activa een economisch nut hebben.

	Boekwaarde materiële vaste activa met economisch nut	Boekwaarde materiële vaste activa met maatsch. nut
1 januari 2019	€ 43.324.352	€ 1.256.341
1 januari 2020	€ 45.193.488	€ 4.532.153

7.2 Financiering

De navolgende tabel vermeldt het verwachte jaarlijkse financieringstekort- of overschot. Over de jaren 2020 tot en met 2023 wordt een financieringstekort verwacht. In de begroting gaan we uit van een rente-omslagpercentage van 1,25% voor nieuwe investeringen.

	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023
Te financieren	€	€	€	€
Boekwaarde materiële, immateriële en financiële activa	68.291.231	66.367.354	70.531.153	67.704.791
Financieringsmiddelen				
Stand van reserves en voorzieningen	19.683.624	18.570.572	18.078.442	17.714.937
Stand vreemd vermogen lang (geldleningen)	34.452.024	27.423.262	21.394.500	15.947.250
Totale financieringsmiddelen	54.135.648	45.993.834	39.472.942	33.662.187
Financieringstekort	-14.155.583	-20.373.520	-31.058.211	-34.042.604

De toename van het financieringstekort in de jaren 2021-2023 is het gevolg van het aflossen van bestaande langlopende leningen. In bovenstaande tabel is geen rekening gehouden met herfinanciering.

Het financieringssaldo geeft weer of de vaste financieringsmiddelen (de som van het eigen vermogen en het lang vreemd vermogen) al dan niet toereikend zijn om de vaste activa te financieren. Bij een financieringstekort moet de gemeente geld lenen. De gemeente kan dit gedeeltelijk met kort vreemd vermogen financieren. Dit is wettelijke toegestaan voor zover de kasgeldlimiet niet wordt overschreden. De kasgeldlimiet bedraagt maximaal 8,5% van het begrotingstotaal. De aanvullende financieringsbehoefte financiert de gemeente met lang vreemd vermogen.

7.3 Verloop van reserves en voorzieningen

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden de reserves onderverdeeld in:

1. algemene reserve(s);
2. bestemmingsreserves om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht, maar die niet specifiek besteed hoeven te worden;
3. overige bestemmingsreserves.

Voorzieningen worden gevormd voor:

1. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
2. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
3. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren, bijvoorbeeld onderhoudsvoorzieningen.

In juni 2018 heeft uw raad de nota reserves en voorzieningen 2018 vastgesteld. Deze nota formuleert de uitgangspunten die de basis zijn voor het beleid inzake reserves en voorzieningen en de daaraan gerelateerde onderwerpen.

Meerjarenbeeld reserves en voorzieningen

De volgende tabel toont de verwachte ontwikkeling van de reserves en voorzieningen voor de komende jaren. Daarbij is rekening gehouden met de bestaande meerjarenonderhoudsprogramma's.

Omschrijving	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023
Algemene reserve	€ 7.917.764	€ 7.917.764	€ 7.917.764	€ 7.917.764	€ 7.917.764
Bestemmingsreserves	€ 7.187.560	€ 6.286.154	€ 5.832.986	€ 5.457.100	€ 5.124.538
Totaal reserves	€ 15.105.324	€ 14.203.918	€ 13.750.750	€ 13.374.864	€ 13.042.302
Totaal voorzieningen	€ 5.721.466	€ 5.479.706	€ 4.819.822	€ 4.703.579	€ 4.672.635
Totaal reserves en voorzieningen	€ 20.826.790	€ 19.683.624	€ 18.570.572	€ 18.078.442	€ 17.714.937

De afname in 2019 van de bestemmingsreserves van afgerond € 0,9. wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de volgende claims: reserve boventalligheid € 0,1, reserve nuon € 0,15 mln., aanwending reserve sociaal domein per saldo € 0,2 mln. en reserve uitstroombesluit € 0,3 mln.

Voor een gedetailleerd overzicht van de omvang en de verwachte mutaties vanaf 2019 per reserve en voorziening wordt verwezen naar de bijlage 'staat van reserves en voorzieningen' bij de productenraming.

7.4 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Om te voldoen aan de voorschriften van het Besluit Begroting & Verantwoording wordt op deze plaats een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen 2020 gepresenteerd.

<i>Algemene dekkingsmiddelen (bedragen in euro's)</i>	<i>2020</i>
A) lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is OZB	3.360.174
B) algemene uitkering (Gemeentefonds)	26.427.666
integratie uitkering Sociaal Domein	2.463.608
C) dividend	
BNG	21.195
Vitens	15.542
D) saldo van de financieringsfunctie	115.236
E) overige algemene dekkingsmiddelen	246.045
F) bedrag voor onvoorzien	10.000
Totaal algemene dekkingsmiddelen	32.659.466

Naar aanleiding van de septembercirculaire 2019 is de algemene uitkering voor de jaren 2020 t/m 2023 berekend.

Toelichting punt D, saldo van de financieringsfunctie: De rente over de boekwaarde van geactiveerde kapitaaluitgaven (investeringen) wordt toegerekend aan de verschillende programma's. Dit gebeurt tegen het renteomslagpercentage voor 2020 van 1,25%. Het verschil tussen de toegerekende rente en de feitelijke rente is het renteresultaat. Op taakveld 0.5 Treasury (rente en afschrijving) is hiervan in 2020 € 115.000 als bate verwerkt. Voor het jaar 2021 berekenen we een rentevoordeel van afgerond € 65.000 en voor het jaar 2022 € 15.000.

Toelichting punt E, overige algemene dekkingsmiddelen: Hier verantwoorden wij de baten die verband houden met de bespaarde rente van reserves en voorzieningen. Deze inkomenspost fluctueert jaarlijks door wijziging van het rentepercentage en mutaties in de omvang van de reserves en voorzieningen. Voor een nadere toelichting op het verloop van de reserves en voorzieningen verwijzen wij naar de financiële begroting, hoofdstuk 7.3. Een groot gedeelte van de bespaarde rente is beschikbaar als eenmalig dekkingsmiddel. Het is belangrijk om dit restsaldo niet als structureel dekkingsmiddel in te zetten, omdat dan bij aanwending van de reserves een dekkingsprobleem in de exploitatie ontstaat. In 2020 is € 143.262 toegevoegd aan de eenmalige middelen (zie product 0.8-1 Onvoorziene uitgaven).

8. BESTEDINGSPLAN 2019 - 2022

8.1 Meerjarenbegroting 2019 - 2022

Bij de begrotingsbehandeling van het jaar 2019 heeft u kennisgenomen van het collegeprogramma "Druten daagt uit!" met bijbehorende financiële doorrekening en fasering. Hierbij is ook besloten om deze financiële effecten te verwerken in de begroting 2019 en verder.

Een van de hierin genoemde items betreft het aanvullend krediet nieuwbouw sporthal Gelenberg waarvan de kapitaallasten ad € 150.000 voor het begrotingsjaar 2020 zijn opgenomen. Conform projectplanning van de nieuwe sporthal start de bouw in het jaar 2021, waardoor eerst in het begrotingsjaar 2021 de kapitaallasten moeten worden opgenomen.

Ook wordt het eerder beschikbaar gestelde krediet voor de nieuwbouw Gelenberg (begroting 2017) doorgeschoven naar 2021. In de voorliggende meerjarensaldi van de begroting 2020-2023 is bovengenoemde aanpassing financieel verwerkt.

HOOFDSTUK 1 PROGRAMMAPLAN

1	Programmaplan	15
1.1	Collegeprogramma "Druten daagt uit!"	16
1.1.0	Bestuur en ondersteuning	17
1.1.1	Veiligheid	20
1.1.2	Verkeer en vervoer	22
1.1.3	Economie	24
1.1.4	Onderwijs	28
1.1.5	Sport, cultuur en recreatie	30
1.1.6	Sociaal domein	33
1.1.7	Volksgezondheid en milieu	38
1.1.8	Wonen en bouwen	42
1.2	Beleidsindicatoren	45

1.1 Collegeprogramma "Druten daagt uit !"

De hoofdlijnen van beleid 2018-2022 zijn vastgelegd in het collegeprogramma "Druten daagt uit!". Zoals aangegeven in de begroting 2019 is het collegeprogramma nu herschikt naar de bestaande programma indeling zoals deze destijds aan de raad is voorgelegd en vastgesteld. Dit inclusief de benodigde incidentele en structurele middelen.

Tevens nemen we hierbij de 3W- vragen op per programma:

Wat willen we bereiken?

De doelstelling, met in het bijzonder de beoogde maatschappelijke effecten.

Wat gaan we daarvoor doen?

De wijze waarop ernaar gestreefd wordt om die effecten te bereiken.

Wat mag het kosten?

Hier wordt het bedrag opgenomen dat nodig is om de voorgenomen beleidsuitvoering/-voorbereiding uit te voeren. Daarbij wordt inzicht gegeven in de incidentele en structurele budgetten.

PROGRAMMA 0 Bestuur en ondersteuning

Het programma omvat de verbetering van de in- en externe dienstverlening van de gemeentelijke organisatie en het ondersteunen van het lokale bestuur inclusief het overzicht van de geraamde algemene dekkingsmiddelen en het geraamde bedrag voor onvoorzien, alsook de daarmee samenhangende lasten.

Het Programma Bestuur en ondersteuning bestaat uit de volgende taakvelden:

- 0.1 Bestuur; de vergoedingen voor de raad, het college en de regionale/bestuurlijke samenwerking.
- 0.2 Burgerzaken; het verstrekken van rijbewijzen, paspoorten, bevolkingsregister en de kosten voor de verkiezingen en straatnaamgeving.
- 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden; beheer, verhuur, instandhouding van gebouwen, gronden.
- 0.4 Overhead; alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces.
- 0.5 Treasury; Tot dit taakveld behoren de activiteiten van de gemeente met betrekking tot de treasury functie zoals financiering, beleggingen, dividenden etc. waaronder dividend nutsbedrijven.
- 0.6 Belastingen; hieronder valt een aantal taakvelden zoals OZB woningen en niet-woningen en de overige belastingen zoals de honden- en reclamebelasting.
- 0.7 Algemene uitkering; hieronder valt de uitkering uit het gemeentefonds.
- 0.8 Overige baten en lasten; hieronder vallen de niet nader gespecificeerde posten zoals stelposten en taakstellingen.
- 0.9 Vennootschapsbelasting.
- 0.10 Mutaties met reserves.

Wat willen we bereiken, en wat gaan we daarvoor doen?

Speerpunten Collegeprogramma "Druten daagt uit !"

0.1 Sporters uit onze gemeente

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Sporters uit onze gemeente die prijzen winnen, krijgen van ons aandacht omdat goed voorbeeld goed doet volgen.	De wethouder Sport ontving inwoners die de marathon op de Chinese Muur liepen voor Stichting ALS. Ook ontving hij de keepster van het Nederland Team Dames 45. Met haar team won ze de EK Masters. DIO'30 werd kampioen en gehuldigd op het balkon van het gemeentehuis.

0.2 Stimuleren Duitstalig onderwijs

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Samen met de Euregio stimuleren wij Duitstalig onderwijs in onze gemeente.	Overleg met het onderwijsveld en de EU-regio en gezamenlijk onderzoeken hoe we dit kunnen vormgeven.

0.3 Verbeteren dienstverlening

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
We blijven ons inspannen om de dienstverlening naar de inwoners, ondernemers en het verenigingsleven verder te verbeteren. Onze organisatie werkt efficiënt en klantgericht. We koppelen dat aan prestatieafspraken.	Op basis van de visie op e-dienstverlening en de landelijke en lokale doorontwikkeling van diverse thema's, diensten en producten, worden in 2020 diverse applicaties vernieuwd. De inrichting van deze applicaties vraagt ook een evaluatie van hoe wij onze processen hebben ingericht en hoe dat effectiever en efficiënter kan voor de inwoner. Verder wordt in 2020 ook een nieuwe inwoners- en ondernemerspeiling uitgevoerd, waarbij de tevredenheid over de gemeente wordt gemonitord en we continueren de koppeling van onze dienstverlening aan prestatieafspraken.

0.4 Stimuleren van jonge mensen in onze werkorganisatie

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Wij vragen onze werkorganisatie om door stageplekken de instroom van jonge mensen in onze werkorganisatie te stimuleren.	Sinds de start van de WDW heeft er een groot aantal stagiaires bij de WDW stage gelopen. In 2018: dertien stagiaires en in 2019 tot op heden negen stagiaires. Het plaatsen van stagiaires gaat altijd in overleg met de teams omdat dit ook iets extra vraagt in begeleiding. Om een stage succesvol te laten zijn wordt er door de stagebegeleiders ook een extra (tijds)investering gedaan. De WDW had voldoende instroom van jonge medewerkers. De WDW is voor medewerkers die aan het begin staan van hun carrière een interessante werkgever. Ook in 2020 bevorderen we de instroom van jonge mensen door b.v. het aanbieden van werkervaringsplaatsen en stageplaatsen. Een ander instrument dat in 2020 aandacht behoeft is de inzet van een specifiek werving- en selectiebeleid dat gericht is op de instroom van jonge mensen.

0.5 Mogelijkheid voor inwoners om gemeenten te informeren

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Wij maken het mogelijk dat inwoners in hun eigen dorp de gemeente informeren over zaken die niet goed genoeg gaan.	Via onze website "www.druten.nl" kan een melding worden gedaan over losliggende tegels, straatverlichting, overlast, vervuiling en riool. Maar ook over geluid, geur, bodem- of luchtverontreiniging en ongediertebestrijding.

0.6 Belastingen

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
De belastingen stijgen niet met meer dan het inflatiepercentage	Onze belastingheffing blijft beperkt tot het strikt noodzakelijke niveau. De onroerende zaakbelasting en de hondenbelasting stijgen met het inflatiepercentage. Voor wat betreft de rioolheffing, de afvalstoffenheffing en het reinigingsrecht is het uitgangspunt dat de tarieven 100% kostendekkend zijn.

0.7 Ziekteverzuim Werkorganisatie Druten Wijchen

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
De positieve effecten van de werkorganisatie Druten Wijchen zijn na één jaar merkbaar. We reserveren een bedrag in onze begroting om de kosten van het ziekteverzuim te kunnen opvangen.	Vanuit de aanbesteding arbodienst stelde de Bedrijfspoli een plan van aanpak op. Dit plan is een middel om invulling te geven aan de ambities en doelstellingen van Werkorganisatie Druten Wijchen op het gebied van Eigen Regie en het ontwikkelen van Medewerkerkracht. Een belangrijk onderdeel in dit proces is het verzuimbeleid. De inzet van verzuimbeleid geeft aan dat medewerkers zelf aan het roer staan van hun inzetbaarheid. De managers zijn in dialoog met de medewerkers en hebben de regie over het proces bij re-integratie en bij het voorkomen van verzuim. Ook in 2020 wordt dit verder gecontinueerd.

0.8 Informatieveiligheid

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Wij gaan veilig om met de gegevens van onze burgers en hebben onze informatieveiligheid op orde.	Doorgaan met veilige digitalisering is een randvoorwaarde voor verbetering van de dienstverlening. De bewustwording voor Informatieveiligheid en Privacy neemt toe binnen onze organisatie. Bij de landelijke audits behalen we een voldoende. Voor verdere borging in het (werk)proces is aandacht.

Wat mag het kosten?

Overzicht investeringen en uitgaven bestedingsplan 2020 - 2023

Programma 0					
omschrijving besteding	investering	Jaarlijkse lasten			
		2020	2021	2022	2023
Sporters uit onze gemeente		€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ -
Ziekteverzuim Werkorganisatie Druten-Wijchen		€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Informatieveiligheid		€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Totaal programma 0		€ 226.000	€ 226.000	€ 226.000	€ 225.000

Voor het meerjarig overzicht van de baten en lasten die aan dit programma verbonden zijn, verwijzen we u naar pagina 3 van deze programmabegroting.

PROGRAMMA 1 Veiligheid

Het programma omvat openbare orde en veiligheid, het verbeteren van sociale veiligheid en leefbaarheid en de vermindering van criminaliteit en overlastgevendende jeugdgroepen.

Het Programma Veiligheid bestaat uit de volgende taakvelden:

1.1 Crisisbeheersing en brandweer; alle reguliere taken van de brandweer en taken in verband met het beperken en bestrijden van rampen en zware ongevallen.

1.2 Openbare orde en veiligheid; het formuleren van een integraal veiligheids-beleid; toezicht en handhaving openbare orde, preventie, APV, parkeerpolitie (BOA's)

Wat willen we bereiken, en wat gaan we daarvoor doen?

Speerpunten Collegeprogramma "Druten daagt uit !"

1.1 Cameratoezicht

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Het is plezierig wonen als iedereen zich in de openbare ruimte aan de regels houdt. Door cameratoezicht op de Markt, het busstation en sportpark De Gellenberg houden wij een extra oogje in het zeil.	Cameratoezicht op sportpark De Gellenberg wordt in het najaar van 2019 gerealiseerd. Cameratoezicht op het busstation wordt in 2020 gerealiseerd.

1.2 (jeugd) BOA

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Om de politie te ondersteunen stellen wij een jeugd-BOA aan.	De aangestelde jeugdboa legt contact met de jongeren, brengt samen met jongerenwerk en de politie de doelgroep en (hang)plekken in kaart, monitort de groepen en handhaaft indien nodig. In 2020 gaan we door met deze aanpak.

1.3 Bestrijding criminaliteit

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Criminaliteit is niet altijd zichtbaar maar ondermijnt onze samenleving. Om aan deze ondermijning een halt toe te roepen investeren wij samen met onze buurgemeenten in acties gericht op het ontmantelen van hennepkwekerijen, drugslaboratoria en illegale ondernemingen. Ook financieel-economische criminaliteit, mensenhandel en cybercrime pakken wij aan.	We hebben maandelijks een lokaal handhavingsoverleg met verschillende veiligheidspartners om georganiseerde criminaliteit aan te pakken. We pakken dit op casus-, thema-, of gebiedsniveau op. In 2020 gaan we vijf actiedagen organiseren. Ook gaan we een bewustwordingssessie voor ondernemers organiseren en integreren in het ondernemersontbijt. Begin 2020 wordt tevens een informatieavond georganiseerd voor alle raden van de gemeenten van Tweestromenland, waarbij de opgehaalde ondermijningsbeelden worden gepresenteerd door het RIEC.

1.4 Integraal veiligheidsplan

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
In ons nieuwe integraal veiligheidsplan geven wij aan wat onze prioriteiten voor de inzet van de politie zijn.	De prioriteiten en acties uit het vastgestelde Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 van Tweestromenland gaan we in 2020 monitoren. Dit doen we samen met de politie en het OM.

1.5 Buurtpreventie en inzet van politie

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Onze wijkagenten kennen de wijken en andersom. Daardoor versterken buurtpreventie en de inzet van de politie elkaar.	Er is een coördinator whats-appgroepen buurtpreventie aangewezen. Tevens organiseren wij jaarlijks een bijeenkomst voor alle whats-app groep beheerders.

Wat mag het kosten?**Overzicht investeringen en uitgaven bestedingsplan 2020 - 2023**

Programma 1					
omschrijving besteding	investering	Jaarlijkse lasten			
		2020	2021	2022	2023
Cameratoezicht		€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
(jeugd) BOA		€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
Bestrijding criminaliteit		€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Totaal programma 1		€ 85.000	€ 85.000	€ 85.000	€ 85.000

Voor het meerjarig overzicht van de baten en lasten die aan dit programma verbonden zijn, verwijzen we u naar pagina 3 van deze programmabegroting.

PROGRAMMA 2 Verkeer en vervoer

Het programma Verkeer en vervoer richt zich op de aanleg en het onderhoud van wegen en straten, de openbare verlichting en de zorg voor een bereikbaar openbaar vervoer.

Het Programma Verkeer en vervoer bestaat uit de volgende taakvelden:

2.1 Verkeer en vervoer; hiertoe behoren de taken op het gebied van verkeer te land (inclusief voetgangers) en bijbehorende droge infrastructuur, zoals verkeersbeleid, de verlichting, aanleg, reconstructie en onderhoud van wegen en de gladheidsbestrijding.

2.4 Waterwegen; doorgaande waterwegen en afwatering (onder gemeentelijk beheer)

Wat willen we bereiken, en wat gaan we daarvoor doen?

Speerpunten Collegeprogramma "Druten daagt uit !"

2.1 Verbeteren verlichting

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Goed licht draagt bij aan een veilig gevoel. Wij brengen onveilige plekken in kaart en verbeteren de verlichting.	Momenteel wordt binnen de gemeente Druten een plan opgesteld voor het verduurzamen van de openbare verlichting. In dit plan wordt ook naar de verlichting in zijn algemeenheid gekeken en waar nodig verbetermaatregelen voorgesteld.

2.2 Snelheidscontroles

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Wij vragen de politie om binnen de bebouwde kom op grote schaal snelheidscontroles uit te voeren.	In 2019 heeft de politie hier uitvoering aan gegeven, wat in 2020 wordt gecontinueerd.

2.3 Hoogwaardig openbaar vervoer-knooppunt

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
We realiseren in Druten een duurzaam en hoogwaardig openbaar vervoer-knooppunt om de bereikbaarheid voor onze inwoners te verbeteren.	Planontwikkeling en subsidieaanvraag HOV knooppunt Druten en deelname in de provinciale werkgroep Actieplan (doorontwikkeling HOV). Een plan dat prima aansluit op de herinrichting van de Scharenburg die werd afgerond.

2.4 Wandel- en fietsverbinding Tichellande en Afferden

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Een veilige wandel- en fietsverbinding tussen Tichellande en Afferden voor onder andere de schoolgaande jeugd.	Deze wens is vanuit Afferden ingebracht waarbij geen exact beeld bestaat van wat er nu verwacht wordt. De eerste oriënterende gesprekken zijn gevoerd. Als de beeldvorming duidelijk is dan geven we project verder gestalte. Tot op heden zijn er geen kosten gemaakt op dit onderdeel van het collegeprogramma.

2.5 Opknappen van 't Hoog in Afferden

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
We stellen een bijdrage beschikbaar voor het opknappen van 't Hoog in Afferden.	In 2019 is gestart met het burgerparticipatieproject om samen met de bewoners van Afferden een plan op te stellen voor het opknappen van het plein. Daarbij onderzoeken we welke subsidiemogelijkheden er zijn. Uitvoering van het plan is in 2019 of 2020.

2.6 Verfraaiing dorps hart Deest

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Samen met de inwoners van Deest maken wij een plan voor de verfraaiing van het dorps hart. Wij stellen voor de uitvoering hiervan geld beschikbaar.	Samen met vertegenwoordigers van de gemeenschap in Deest wordt in 2020 een plan van aanpak voor het dorps hart gemaakt. Aan de rand van Deest werd de rondweg gerealiseerd.

2.7 Onderzoek verkeerssituaties

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
We onderzoeken de veiligheid van enkele verkeerssituaties, waaronder het kruispunt Mr. Van Coothstraat-Ooievaarstraat.	Analyse ongevalgegevens/meldingen/verkeersstellingen en observatie gedrag weggebruiker.

2.8 Parkeerproblematiek

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
We pakken de parkeerproblematiek bij 't Geerke en De Lier aan.	In juni 2019 is met het uitbreiden van het parkeerverbod de verkeersonveiligheid in de Kerkstraat aangepakt. Dit ging ten koste van een aantal parkeerplaatsen. Aanwonenden vragen om meer parkeerplaatsen. In 2020 onderzoeken hoe het aantal parkeerplaatsen uitgebreid kan worden.

Wat mag het kosten?

Overzicht investeringen en uitgaven bestedingsplan 2020 - 2023

Programma 2					
omschrijving besteding	investering	Jaarlijkse lasten			
		2020	2021	2022	2023
Wandel- en fietsverbinding Tichellande en Afferden	€ 150.000	€ 10.500	€ 10.500	€ 10.500	€ 10.500
Verfraaiing dorps hart Deest	€ 150.000	€ 10.500	€ 10.500	€ 10.500	€ 10.500
Onderzoek verkeerssituaties			€ 5.000		
Totaal programma 2		€ 21.000	€ 26.000	€ 21.000	€ 21.000

Voor het meerjarig overzicht van de baten en lasten die aan dit programma verbonden zijn, verwijzen we u naar pagina 3 van deze programmabegroting.

PROGRAMMA 3 Economie

Het programma omvat het bevorderen van een evenwichtige pluriforme economische structuur en werkgelegenheid met aandacht voor de economische en toeristische ontwikkeling.

Het Programma Economie bestaat uit de volgende taakvelden:

3.1 Economische ontwikkeling; Tot dit taakveld behoort algemeen beleid ter versterking van de economische bedrijvigheid.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur; hiertoe behoren activiteiten gericht op fysieke condities scheppen voor alle vormen van bedrijvigheid.

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen; op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening van de gemeente.

3.4 Economische promotie; promotionele activiteiten om de gemeente op de kaart te zetten, gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en arbeid; promotie toerisme.

Wat willen we bereiken, en wat gaan we daarvoor doen?

Speerpunten Collegeprogramma "Druten daagt uit !"

3.1 Informatie nieuwe inwoners

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Nieuwe inwoners ontvangen informatie en we nodigen hen uit om deel te nemen aan de vele activiteiten die onze gemeente rijk is. Ze krijgen een 'goody bag' met kaartjes voor het Agora theater. Drutense organisaties, winkeliers en ondernemers kunnen voor de goody bag attenties, informatie of kortingsbonnen aanleveren.	In 2019 maken we een start met het organiseren van het vullen van de goodybag. Dit doen we door ondernemers en de culturele partners uit te nodigen iets bij te dragen.

3.2 Glasvezelverbinding

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Al onze inwoners en ondernemers in het buitengebied krijgen een glasvezelverbinding.	De buitengebieden in onze gemeente zijn grotendeels verstoken van breedbandinternet (bijv. glasvezel). Bewoners en ondernemers die snel internet wensen, zijn afhankelijk van initiatieven van marktpartijen. Europese regelgeving verbiedt gemeenten om zelf initiatieven te ontwikkelen als marktpartijen geïnteresseerd zijn. Tot vorig jaar waren er geen marktpartijen actief om in onze gemeente een glasvezelnetwerk in het buitengebied te realiseren. Daarom onderzochten wij of het model Rivierenland (overheidsmodel) voor ons een optie was. Dit veranderde toen in najaar 2018 het bedrijf Glasvezel buitenaf een publieke campagne organiseerde onder inwoners in de buitengebieden van Beuningen, Heumen, Wijchen en Druten. Dit sloot voldoende overeenkomsten af met inwoners om een netwerk aan te leggen. De vier gemeenten maakten met Glasvezel buitenaf afspraken over de voorwaarden voor de aanleg en is dit vastgelegd in een convenant. Eén van de voorwaarden is dat iedereen een aanbieding krijgt. Ook is afgesproken dat de werkzaamheden in 2020 afgerond dienen te zijn. In de kernen van Druten ligt ook nog geen glasvezel. Afgesproken is dat Glasvezel buitenaf in 2020 ook daar een vraagbundeling houdt.

3.3 Centrummanager

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Wij betalen mee aan de kosten van een centrummanager die een bijdrage levert aan een bruisend centrum.	In 2019 werken we met de Stuurgroep Druten Centrum en de Stichting Ondernemersfonds Druten Centrum aan het project 'centrummanager' met het streven deze aan te stellen in 2020.

3.4 Bijdrage openbare toiletvoorziening

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Wij stellen een bijdrage beschikbaar voor een ondernemer die in het centrum een openbare toiletvoorziening realiseert.	In 2019 werken we met de Stuurgroep Druten Centrum aan het project 'gastvrij Druten, toilet bij onze ondernemers'. Het project start in 2019 en loopt door in 2020.

3.5 Onderzoek haalbaarheid bioscoop

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
We onderzoeken de haalbaarheid van een bioscoop.	In 2019 startte de verkenning naar de mogelijkheden voor een bioscoop. In 2020 worden de resultaten teruggekoppeld naar het bestuur.

3.6 Veerdam

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Eind 2019 is de Veerdam een toeristische trekpleister.	De Veerdam is nu al door de inzet van gemeente, provincie en een diversiteit aan ondernemers een toeristische trekpleister. In 2020 willen we er een toeristisch informatie-/overstap-punt plaatsen.

3.7 Voorzieningen fietstoeristen

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Fietstoeristen ontvangen wij gastvrij. We plaatsen oplaadpunten voor e-bikes, zorgen dat de fietspont vaker vaart en plaatsen extra zitbanken.	Samen met de toeristische ondernemers onderzoeken we waar oplaadpunten te realiseren zijn. Het Routebureau Arnhem Nijmegen gaat het fietsroutenetwerk updaten. Hierbij betrekken we de rustpunten voor fietsers.

3.8 Informeren bezoekers Afferdense en Deestse waarden

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Toekomstige bezoekers van de Afferdense en Deestse Waarden bieden wij informatie over de natuur (bijenhoeven) en de waterveiligheid in dit belangrijke gebied. De promotie ervan verzorgen we via de plaatsing van informatieborden en het realiseren van een informatiecentrum in 't Trefpunt in Deest.	We verbeteren het wandelnetwerk in Druten en nemen hierin informatievoorziening over cultuurhistorie en natuur mee. Dit doen we in samenwerking met het Routebureau Arnhem Nijmegen en Staatsbosbeheer.

3.9 Mountainbikepad

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
We willen een mountainbikepad rondom de Uivermeertjes en sluiten het aan op het fietsknooppuntennetwerk.	Uit onderzoek blijkt dat de omgeving rondom de Uivermeertjes niet geschikt is voor de aanleg van een mountainbikepad. We onderzoeken de alternatieven.

3.10 Regionaal bureau voor Toerisme

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Het Regionaal Bureau voor Toerisme in de regio Arnhem Nijmegen ontvangt ook de komende jaren geld van ons om Druten en het Land van Maas en Waal te promoten.	We continueren de samenwerking met Toerisme Veluwe /Arnhem/Nijmegen (voorheen RBT KAN).

3.11 Integrale visie bedrijventerreinen

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Wij ontwikkelen een integrale visie op de bedrijventerreinen in onze gemeente: Westerhout Zuid, Westerhout Noord, Kerkeland en Klepperheide.	In 2019 startte dit project. We streven naar afronding in 2019. Het RPW (Regionaal Programma Werklocaties) werd vastgesteld.

3.12 Verkoop kavels Westerhout Zuid

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Voor de verkoop van kavels op Westerhout Zuid stellen wij extra formatie beschikbaar ten behoeve van de communicatie en de verkoop.	In 2019 is het team dat zich bezig houdt met de verkoop van bedrijventerrein uitgebreid. Daar waar versnelling of expertise nodig is wordt deze ingeschakeld.

3.13 Onderzoek bedrijfsverzamelgebouw Westerhout Zuid

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Wij onderzoeken de mogelijkheid om een bedrijfsverzamelgebouw op Westerhout Zuid te bouwen.	Er loopt een initiatief in de markt.

3.14 Reclame- en terrassenbeleid

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Om de uitstraling van het nieuwe centrum van Druten te verbeteren voeren wij nog dit jaar één reclame- en terrassenbeleid in. Wij ondersteunen ondernemers bij de aanschaf van terrasmeubilair van hoge kwaliteit.	Terrassen en reclamebeleid is vastgesteld in 2019. Communicatie en evaluatie loopt via de Stuurgroep Druten Centrum evenals initiatieven tot versterking.

3.15 Aanbestedingsbeleid

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Ons aanbestedingsbeleid is simpel en toegankelijk en biedt kansen voor lokale ondernemers.	In Wijchen loopt in 2019 een project om inkoop/aanbesteding bij lokale ondernemers te stimuleren. Als dit succesvol is, bekijken we of we dit ook voor Druten invoeren.

3.16 Ruimte bepalen openingstijden

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Winkeliers geven wij ruimte om zoveel mogelijk zelf de openingstijden te bepalen.	De discussie over het wijzigen van de Winkeltijdenverordening vind ook plaats in het kader van het standplaatsenbeleid (innemen standplaats op zondag). Na besluitvorming m.b.t. het standplaatsenbeleid wordt een voorstel gemaakt voor een wijziging van de Winkeltijdenverordening. Wij gaan er vanuit dat eind 2019/begin 2020 een voorstel voor een wijziging van de Winkeltijdenverordening wordt voorgelegd.

3.17 Vernieuwen detailhandelsvisie

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Om helderheid te geven over detailhandel op industrieterreinen vernieuwen we de detailhandelsvisie. Uitgangspunt blijft dat winkels in ons centrum thuishoren.	Dit staat op de agenda van de begeleidingscommissie Detailhandel Druten en wordt in 2020 opgepakt.

Wat mag het kosten?**Overzicht investeringen en uitgaven bestedingsplan 2020 - 2023**

Programma 3					
omschrijving besteding	investering	Jaarlijkse lasten			
		2020	2021	2022	2023
Informatie nieuwe inwoners		€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ -
Centrummanager		€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ -
Onderzoek haalbaarheid bioscoop		€ 15.000			
Voorzieningen fietstoeristen		€ 10.000			
Mountainbikepad		€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Regionaal bureau voor Toerisme		€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Totaal programma 3		€ 96.000	€ 71.000	€ 71.000	€ 50.000

Voor het meerjarig overzicht van de baten en lasten die aan dit programma verbonden zijn, verwijzen we u naar pagina 3 van deze programmabegroting.

PROGRAMMA 4 Onderwijs

Scholing en vorming vormen een belangrijk onderdeel in het ontplooiën en opleiden van mensen tot volwaardige burgers in de samenleving.

Het Programma Onderwijs bestaat uit de volgende taakvelden:

4.2 Onderwijshuisvesting; Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke taken op het gebied van onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs.

4.3 Onderwijsbeleid en leerling zaken; Tot dit taakveld behoren het lokaal onderwijsbeleid en de leerlingenvoorzieningen, zoals leerlingenvervoer en peuterspeelzalen.

Wat willen we bereiken, en wat gaan we daarvoor doen?

Speerpunten Collegeprogramma "Druten daagt uit !"

4.1 Overleg met schoolbestuur en ouders

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Primair onderwijs in alle kernen is en blijft ons streven. Om de scholen toekomstbestendig te maken overleggen wij met het schoolbestuur en de ouders.	Voortzetten van het overleg met de schoolbesturen inzake de onderwijshuisvesting. In 2019 wordt het IHP (Integraal Huisvestingsplan) vastgesteld.

4.2 Gezond eetgedrag

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
We stimuleren gezond eetgedrag op alle scholen in onze gemeente door fruit aan te bieden.	Met het basisonderwijs maken we een plan van aanpak om dit met ingang van 2021 te organiseren. Dit in de lijn met het investerings/bestedingsplan 2019-2022.

4.3 Voorlichting over veilig leven

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Omdat voorlichting over veilig leven niet vroeg genoeg kan starten, beginnen we daarmee op de basisschoollleeftijd. Als onze kinderen de basisschool verlaten hebben ze een jeugd-EHBO-diploma en kennen ze de beginselen van brandveilig leven.	Uitwerking samen met onderwijs en EBHO-verenigingen in 2021, conform het investerings/bestedingsplan 2019-2022.

4.4 Zwemmen

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
In onze waterrijke omgeving is kunnen zwemmen noodzaak. Bij het verlaten van de basisschool kan daarom ieder kind zwemmen.	We voeren de beleidsnota Druten Zwemvaardig 2019-2022 uit.

4.5 Tech-Lokaal

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
We willen het Tech-Lokaal koppelen aan bedrijven uit de regio. Zij kunnen stageplaatsen bieden of masterclasses geven en zo jongeren motiveren en inspireren voor beroepsgerichte technische opleidingen.	In 2017 besloten we voor 2018 t/m 2020 jaarlijks een subsidie toe te kennen aan het Tech-Lokaal. In 2020 voeren we een evaluatie uit. We maken een plan van aanpak voor de periode na 2020. Vanuit economische zaken wordt het Tech-Lokaal actief gepromoot tijdens contacten met ondernemers. Ondernemers worden persoonlijk door de bedrijfscontactfunctionarissen verbonden met de coordinator van het Tech-Lokaal. Ook brachten we het bestuur van de OVD in contact met het Tech-Lokaal.

Wat mag het kosten?

Overzicht investeringen en uitgaven bestedingsplan 2020 - 2023

Programma 4					
omschrijving besteding	investering	Jaarlijkse lasten			
		2020	2021	2022	2023
Gezond eetgedrag			€ 1.500	€ 1.500	
Voorlichting over veilig leven			€ 6.000	€ 6.000	
Totaal programma 4		€ -	€ 7.500	€ 7.500	€ -

Voor het meerjarig overzicht van de baten en lasten die aan dit programma verbonden zijn, verwijzen we u naar pagina 3 van deze programmabegroting.

PROGRAMMA 5 Sport, cultuur en recreatie

Het programma omvat het stimuleren en instandhouden van voorzieningen op de gebieden cultuur, sport, kunst en het openbaar groen.

Het Programma Sport, cultuur en recreatie bestaat uit de volgende taakvelden:

5.1 Sportbeleid en activering; niet-fysieke maatregelen ter stimulering van professionele- en amateursport, waaronder de subsidies aan alle sportverenigingen.

5.2 Sportaccommodaties; alle accommodaties voor sportbeoefening, zoals de gym- en sportzalen en het zwembad.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie; activiteiten ter bevordering van beeldende kunst, muziek, dans en toneel.

5.5 Cultureel erfgoed; historische gebouwen, beschermd stads- en dorpsgezicht en overige objecten met historische waarde in de publieke ruimte.

5.6 Media; bibliotheek, lokale omroep.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie; openbaar groen, natuur en recreatie.

Wat willen we bereiken, en wat gaan we daarvoor doen?

Speerpunten Collegeprogramma "Druten daagt uit !"

5.1 Sjors Sportief en Sjors Creatief

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Basisschoolleerlingen laten we op een laagdrempelige manier kennis maken met sport en cultuur. Daarvoor introduceren we Sjors Sportief en Sjors Creatief.	In 2019 verscheen er een boekje maar in 2020 komt er een nieuw boekje uit en wordt de informatie op de website geactualiseerd. Een nieuw programma voor Sjors Sportief en Sjors Creatief wordt samengesteld, met de mogelijkheden om laagdrempelig kennis te maken met sport, knutselen, expressie, muziek ect.. Alle leerlingen in het basisonderwijs ontvangen dit boekje.

5.2 Meer bewegen voor jong en oud

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Wij stimuleren meer bewegen voor jong en oud. Daarom geven we geld aan projecten en verenigingen die zich richten op meer bewegen voor kinderen en ouderen.	We ondersteunen initiatieven vanuit de samenleving die meer bewegen voor kinderen en ouderen bevorderen. In 2019 ondersteunden we in navolging van Dronio Druten de vier Katholieke Bonden van Ouderen in de kerkdorpen in hun activiteitenplannen en huisvestingskosten. Dat gold ook voor de Volkstuinvereniging Druten die naast lichamelijke inspanning zorgt voor sociale cohesie en voorkomen van eenzaamheid. Ook ondersteunden we in 2019 eenmalig een vernieuwende activiteit voor jongeren bij de Drutenloop.

5.3 Deelname aan sport en cultuur

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Alle kinderen kunnen deelnemen aan sport en cultuur. Als het voor de ouders te duur is helpt de gemeente onder andere via het Kindpakket.	In het aankomende jaar wordt het kindpakket gecontinueerd. Ook gaan we kijken hoe we de mensen uit onze doelgroep nog beter kunnen bereiken.

5.4 Aanvullend krediet nieuwbouw sporthal Gelenberg

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Op sportpark De Gelenberg bouwen wij een nieuwe sporthal. Daarbij houden we rekening met de locatie van het zwembad.	Na een definitieve keuze van de gemeenteraad t.a.v. de omvang van de nieuwe sporthal en de eventuele renovatie van het zwembad is in 2020 de aanbesteding en gunning. Dit van zowel de bouw als de exploitatie. Na het doorlopen van het vergunningstraject hopen we begin 2021 te starten met de realisatie van de gecombineerde sportvoorziening.

5.5 Veilige toegangsweg sportpark De Gelenberg

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Ook voltooien wij de parkeerplaatsen, de veilige rijroute en de bewegwijzering.	In 2021 wordt een start gemaakt met de nieuwe toegangsweg en uitbreiding van de parkeerplaatsen.

5.6 Drutens bosje (ijsbaan)

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
De ijsbaan in het Drutens bosje knappen we op.	In 2019 zijn alle werkzaamheden volledig afgerond.

5.7 Evenementen

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Wij vinden evenementen belangrijk voor onze gemeente en ondersteunen de initiatiefnemers.	We subsidiëren Dickensdag, Dag van Druten en de Leste Mert. Subsidie voor incidentele evenementen is beperkt mogelijk. We leggen dit vast in de nieuwe subsidieregeling.

5.8 Kennismaking cultureel aanbod Agora Theater

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Wij willen dat senioren, jongeren en mensen met een beperking kennismaken met het gevarieerde culturele aanbod van het Agora Theater.	Wij vragen het Agora theater met de subsidie ook in 2020 door te gaan op deze door hen ingeslagen weg.

5.9 Muziekles basisscholen

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Wij vinden muziekeducatie belangrijk en stellen basisscholen in staat om algemene muzikale vorming te geven aan de leerlingen van groepen 3 tot en met 6.	In 2019 is hieraan met de partners invulling gegeven: alle groepen 3 t/m 6 ontvangen tot en met 2022 algemene muzikale vorming.

5.10 Inrichten landschap buitengebied

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
We maken afspraken met de buurgemeenten over de inrichting van het landschap in het buitengebied.	Het LOP, opgesteld samen met de gemeenten Wijchen en Beuningen, blijft ons beleidskader voor landschapsontwikkeling. Behalve met deze twee gemeenten, blijven we ook in overleg met de gemeenten Heumen en West Maas en Waal. Indien we initiatieven op het gebied van landschapsontwikkeling kunnen stimuleren, doen we dit samen, bijvoorbeeld door gezamenlijk subsidieaanvragen voor te bereiden.

5.11 Kunstwerk Tichellande

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
We stellen geld beschikbaar om, samen met anderen, een kunstwerk in Tichellande te plaatsen als herinnering aan de baksteenfabricage in onze gemeente.	In 2021 onderzoeken we de mogelijkheden voor locatie, type kunstwerk en kunstenaar.

5.12 Onderhoud openbare ruimte

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Samen met inwoners verbeteren we het onderhoud aan de openbare ruimte. Het onderhoudsniveau stellen we in overleg met de gemeenteraad vast (raadsagenda).	Naar aanleiding van de raadsagenda 'Openbare Ruimte' is in eerste instantie de raad geïnformeerd door middel van een informatienota. Hierin is globaal aangegeven hoe we het beheer, het gebruik en de inrichting van de openbare ruimte in de toekomst oppakken. Tijdens de behandeling van de Najaarsnota 2019 presenteren we, voor wat betreft het onderdeel beheer van de openbare ruimte, hoe we dit de komende drie jaar vormgeven.

Wat mag het kosten?**Overzicht investeringen en uitgaven bestedingsplan 2020 - 2023**

Programma 5					
omschrijving besteding	investering	Jaarlijkse lasten			
		2020	2021	2022	2023
Sjors Sportief en Sjors Creatief		€ 7.600	€ 7.600	€ 7.600	€ -
Meer bewegen voor jong en oud		€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ -
Aanv. krediet nieuwbouw sporthal Gelenberg	€ 3.350.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
Vrijval kap.lasten planning start bouw 2021		€ 150.000-			
Veilige toegangsweg sportpark Gelenberg	€ 300.000		€ 21.000	€ 21.000	€ 21.000
Drutens bosje (ijsbaan)		€ 1.500	€ 1.500	€ 1.500	€ -
Evenementen		€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ -
Kennismaking cultureel aanbod Agora Theater		€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ -
Muziekles basisscholen		€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ -
Kunstwerk Tichellande				€ 15.000	
Onderhoud openbare ruimte		€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000
Aanbestedingsvoordeel machinaal groenonderh.		€ 50.000-	€ 50.000-	€ 50.000-	€ 50.000-
Totaal programma 5		€ 319.100	€ 490.100	€ 505.100	€ 421.000

Voor het meerjarig overzicht van de baten en lasten die aan dit programma verbonden zijn, verwijzen we u naar pagina 3 van deze programmabegroting.

PROGRAMMA 6 Sociaal domein

Het programma omvat ondersteuning in het kader van de Wmo en Jeugdwet, het subsidiëren van organisaties voor maatschappelijk en sociaal cultureel werk en het bestrijden van armoede, het verstrekken van uitkeringen en bieden van ondersteuning op weg naar werk in het kader van de Participatiewet.

Het Programma Sociaal domein bestaat uit de volgende taakvelden:

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie; algemene voorzieningen (waarvoor geen individuele beschikking van de gemeente nodig is) gericht op participatie, zoals dorp- en wijkcentra en leefbaarheidsgroepen.

6.2 Wijkteams; voorzieningen die zijn gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning (maatwerkvoorzieningen en - dienstverlening). Het Sociaal Team vormt de Lokale toegang tot de voorzieningen WMO en Jeugd

6.3 Inkomensregelingen; inkomensvoorzieningen, loonkosten-subsidies en armoedebeleid.

6.4 Begeleide participatie; voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie die niet gericht zijn op doorstromen naar arbeid, zoals de sociale werkvoorziening.

6.5 Arbeidsparticipatie; Tot dit taakveld behoren alle op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen, die de MGR voor Druten uitvoert.

6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO; materiële voorzieningen om zelfstandig te kunnen functioneren (WMO) voor mensen met fysieke beperkingen die op basis van een beschikking verstrekt worden, zoals de WMO woonvoorzieningen en WMO hulpmiddelen.

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+; dienstverlening aan individuele cliënten met een beperking, die zelfstandig wonen en die ondersteuning behoeven in de vorm van beschikbare uren op basis van een toekenningsbeschikking, zoals de huishoudelijke verzorging, dagbesteding en vervoersvoorzieningen.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-; vormen van jeugdhulp die door de gemeente als individuele voorziening worden aangemerkt waaronder begrepen jeugd en opvoedhulp, PGB jeugd en jeugd GGZ.

6.81 Geëscaleerde zorg 18+; opvang- en beschermd wonen-voorzieningen met inbegrip van eventuele maatwerkdienstverlening en maatwerkvoorzieningen voor personen die in de betreffende opvangvoorzieningen verblijven, zoals GGD veilig thuis.

6.82 Geëscaleerde zorg 18-; maatregelen gericht op de opvang en het verbeteren van de veiligheid van kinderen en jeugdigen 18- met inbegrip van maatwerk dienstverleningsmaatregelen voor jeugdigen die in de desbetreffende opvangvoorzieningen verblijven, zoals kinderbeveiligingsmaatregelen en jeugdreclassering.

Wat willen we bereiken, en wat gaan we daarvoor doen?

Speerpunten Collegeprogramma "Druten daagt uit !"

6.1. Deskundigheidsbevordering

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Wij overleggen met maatschappelijke instellingen en sportverenigingen hoe we kunnen komen tot deskundigheidsbevordering.	Op basis van de verkregen inzichten vanuit de interactie met maatschappelijke organisaties en sportverenigingen, zoals die in het najaar van 2019 plaatsheeft, gaan we in 2020 werken met een plan van aanpak ondersteuning deskundigheidsbevordering. Hierbij wordt nauw aangesloten bij de wensen vanuit de vrijwilligersorganisaties.

6.2 Sociaal Team eerste aanspreekpunt

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Als zorg nodig is, is ons Sociaal Team het eerste aanspreekpunt voor onze inwoners. Samen met huisartsen, onderwijs en andere betrokkenen voorkomt dit team onnodige specialistische zorg.	- Het Sociaal Team wordt beter zichtbaar in de kerkdorpen. Het zorgt voor preventie en vroegsignalering in de complexe ontwikkelingsproblematiek bij jonge kinderen. - Elke basisschool heeft een vast contactpersoon vanuit het Sociaal Team waarmee snel geschakeld wordt. - Met Pax Christi gaan wij samenwerken met de buurgemeenten Beuningen en West Maas&Waal. - De pilot expertiseteam jonge kind loopt ook nog door in 2020. Daarbij leggen we een verbinding tussen profilering en preventie. - Wij onderzoeken de mogelijkheden voor het beschikkingsvrij inzetten van lichte ondersteuning. Dit voorkomt onnodige bureaucratie en levert meer "handen aan het bed" op die we inzetten voor preventieve activiteiten. - Ook in 2020 houden wij het kennisniveau van de consultants van het Sociaal Team op peil op de gebieden Wmo, Jeugd, bijzondere bijstand en schuldhulpverlening. Met de zes regiogemeenten onderzoeken we de haalbaarheid van JIM (Jouw Ingebrachte Mentor). We voorkomen daarmee uithuisplaatsing door versterking van gezinnen met iemand die al in het netwerk zit.

6.3 Keukentafelgesprek

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Het Sociaal Team spreekt met onze inwoners aan de keukentafel en op afspraak in de wijk- of dorpshuizen.	Het profileren van het Sociaal Team sluit aan bij het collegeprogramma 'Druten daagt uit!'. De profilering richt zich op drie pijlers: 1. preventie 2. aansluiten bij huidige activiteiten 3. communicatie 1. Preventie We sluiten aan bij sleutelfiguren binnen de kerkdorpen. Bijvoorbeeld bij huisartsen, fysiotherapeuten en de beheerders van dorpshuizen. Hierdoor zijn we in staat activiteiten te organiseren die daadwerkelijk aansluiten bij de behoefte binnen de kerkdorpen. 2. Aansluiten bij huidige activiteiten We sluiten vaker aan bij activiteiten in de kerkdorpen. Door aan te sluiten bij bijvoorbeeld KBO-bijeenkomsten of het Alzheimercafé zijn wij meer zichtbaar bij de inwoners. Hierdoor weten inwoners ons beter te vinden wanneer dat nodig is en worden hulpvragen vroegtijdig aangepakt. 3. Communicatie Communicatie is een belangrijk middel om het Sociaal Team meer bekendheid te geven.

6.4 Respijtzorg mantelzorgers

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Wij maken het leven van mantelzorgers makkelijker door respijtzorg aan te bieden en hun kennis te vergroten (omgaan met hulpverleners, vroegsignalering, etc.)	We analyseren in 2019 de resultaten van de training "mindfulness voor mantelzorgers". Bij een positief resultaat geven we hieraan in 2020 een vervolg. Ook onderzoeken we de mogelijkheden voor kortdurend verblijf (respijtzorg) in onze gemeente. Het mantelzorgcompliment werd in 2019 aangepast aan de landelijke regelgeving en geharmoniseerd met de gemeente Wijchen.

6.5 Activiteiten mantelzorgers

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Activiteiten voor mantelzorgers of activiteiten die mantelzorgers ontlasten, zoals het Alzheimer Café, krijgen subsidie.	Activiteiten voor mantelzorgers of activiteiten die mantelzorgers ontlasten, zoals het Alzheimer Café, krijgen subsidie. Het Alzheimer Café ontving in 2019 subsidie. Het Gastenhuis ontving een duofiets om fietsen met dementerenden mogelijk te maken.

6.6 Voorkomen en bestrijden van eenzaamheid

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
We roepen verenigingen op om speciale activiteiten te organiseren die eenzaamheid voorkomen of bestrijden en geven daarvoor geld.	Conform het investerings/bestedingsplan 2019-2022 staat dit voor 2020 en volgende jaren op de rol. Over de wijze waarop we dit organiseren denken we na.

6.7 Zero tolerance huiselijk geweld en kindermishandeling

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Huiselijk geweld en kindermishandeling tolereren wij nooit. Wachtlijsten voorkomen we. Het Sociaal Team werkt optimaal samen met Veilig Thuis.	We gaan ook in 2020 verder met de regionale aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling zoals vastgesteld in de colleges van de gemeenten in Gelderland Zuid. Er is nadrukkelijk aansluiting gezocht bij het landelijke actieprogramma Geweld Hoort Nergens Thuis. Wij: 1. blijven investeren in de samenwerking met Veilig Thuis en het Sociaal Team; 2. bieden specialistische begeleiding en opvang slachtoffers; 3. zorgen voor toeleiding plegers naar zorg; 4. focussen ons op aanpak ouderenmishandeling; 5. houden deskundigheid van het Sociaal Team op peil; 6. voorkomen/verminderen schade voor kinderen bij complexe scheidingen. Spoedeisende zaken worden altijd met voorrang opgepakt.

6.8 Jongerenwerker

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
De jongerenwerker zetten wij breed in als onderdeel van het Sociaal Team met aandacht voor preventie in alle kernen.	De jongerenwerker is nu al een belangrijke schakel tussen het voortgezet onderwijs en het Sociaal Team. Deze schakel geven wij in 2020 samen met het onderwijs verder vorm. Zo gaat de jongerenwerker pro-actief met jongeren aan de slag bij dreiging van voortijdig schoolverlaten, of met jongeren met een risicoprofiel. We zetten de pilot "Jongeren uit beeld in beeld" voort. Jongeren die buiten beeld zijn geraakt komen weer in beeld via een persoonlijke aanpak. De jongeren worden door de jongerenwerker ondersteund en begeleid richting een situatie waarin zij een startkwalificatie hebben en in eigen onderhoud voorzien.

6.9 Place2do/ Place2go

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Jongerencentrum Place2be krijgt een zusje: Place2do. Dit is een podium waar jongeren muziek en theater maken. Place2go is een mobiele muziekcontainer die bij toerbeurt de verschillende dorpen aandoet.	Met Place2Do stimuleren we de talentontwikkeling van de Drutense jeugd. Door de nadruk op talent te leggen prikkelen we jongeren om zich in te spannen. Hierbij leren jongeren bijvoorbeeld om samen te werken en op tijd te komen. Daarnaast ontwikkelen jongeren bij Place2Be hun identiteit. Experimenteren in bijvoorbeeld muziek of dans helpt bij de persoonlijke ontwikkeling.

6.10 Verbouwen Dorpshuis De Lier

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
De activiteiten in de dorpshuizen zijn van groot belang voor de leefbaarheid. Een gezonde exploitatie vinden wij daarom erg belangrijk. We onderzoeken of een bestuurlijke samenwerking tussen de dorpshuizen hieraan bijdraagt. Wij bieden alle dorpshuizen een vitaliteitsscan aan. Initiatieven die uit deze scan voortvloeien ondersteunt het college waar mogelijk. Dorpshuis De Lier verbouwen en verduurzamen wij.	Planvorming met Dorpshuis de Lier wordt uitgewerkt. De vitaliteitscans zijn eind 2019 allen gereed en in 2020 worden de conclusies uitgewerkt en de mogelijkheden voor bestuurlijke samenwerking onderzocht.

6.11 Leefbaarheidssubsidie

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Aan bijeenkomsten en projecten die onze inwoners activeren kennen wij een leefbaarheidssubsidie toe.	Een deel van het budget reserveren we voor dorpsraden in oprichting. We reserveren ook een deel van het budget voor Meerdoenertjes. Dit zijn bijdragen tot € 500 voor kleinschalige burgerinitiatieven die ontmoeting en verbinding stimuleren in de buurt, wijk of het dorp.

6.12 Beperken van schulden

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Door schulden te beperken voorkom je isolement. Door samen te werken met organisaties zoals de woningstichting helpen wij vroegtijdig. Ook geven wij voorlichting aan scholieren hoe om te gaan met geld.	Ook in 2020 blijven wij bij schuldhelpverlening de nadruk leggen op vroegsignalering en preventie van schulden. We bouwen de activiteiten die wij op dit gebied in 2019 in gang hebben gezet verder uit. Denk hierbij aan de bijeenkomst op 2 oktober 2019 in het Kasteel in Wijchen, maar ook aan het dit jaar nog te starten Zakgeld Project. Voorbeelden van voorlichting om de drempel naar hulp te verlagen.

6.13 Participatiecoach

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Wij kennen alle inwoners zonder werk die op ons zijn aangewezen. De afstand tot de arbeidsmarkt bepaalt hoe wij helpen. Het Werkbedrijf bemiddelt de kansrijke personen, een eigen participatiecoach helpt om kansrijk te worden. Als betaalde arbeid (nog) geen optie is, biedt de coach een vorm van vrijwilligerswerk of dagbesteding	De rol van de participatiecoach is in september 2019 ingevuld voor Druten. In het kader van strategisch arbeidsmarktbeleid wordt in 2019 de nota "Arbeidsmarkt en re-integratie" vastgesteld. Op 19 augustus startte het project "Druten Werkt", terwijl het project "Mode met een Missie" werd gecontinueerd. We treden toe tot het Bondgenootschap Laaggeletterdheid Regio Rijk van Nijmegen. Het Beleidsplan Schuldhelpverlening werd vastgesteld.

Wat mag het kosten?

Overzicht investeringen en uitgaven bestedingsplan 2020 - 2023

Programma 6					
omschrijving besteding	investering	Jaarlijkse lasten			
		2020	2021	2022	2023
Deskundigheidsbevordering		€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ -
Sociaal Team eerste aanspreekpunt		€ 42.000	€ 42.000	€ 42.000	€ 42.000
Keukentafelgesprek		€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ -
Respijtzorg mantelzorgers		€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ -
Activiteiten mantelzorgers		€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	€ -
Voorkomen en bestrijden van eenzaamheid		€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ -
Place2do/ Place2go		€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ -
Verbouwen Dorpshuis De Lier	€ 1.000.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000
Leefbaarheidssubsidie		€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	
Participatiecoach		€ 37.500	€ -	€ -	€ -
Totaal programma 6		€ 201.000	€ 163.500	€ 163.500	€ 102.000

PROGRAMMA 7 Volksgezondheid en milieu

Het programma omvat de zorg voor de volksgezondheid, milieu, reiniging, afvalstoffenverwijdering, vermindering hondenoverlast, riolering en de exploitatie van de algemene begraafplaats.

Het Programma Volksgezondheid en milieu bestaat uit de volgende taakvelden:

7.1 Volksgezondheid; maatregelen ter bescherming van de gezondheid van de bevolking als geheel, van specifieke risicogroepen, van jeugd en van ouderen, zoals de GGD, en lokaal gezondheidsbeleid.

7.2 Riolering; gemeentelijke taken ten aanzien van afvalwater en de waterhuishouding.

7.3 Afval; inzameling en verwerking van bedrijfs- en huishoudelijk afval.

7.4 Milieubeheer; zorg voor de kwaliteit van bodem en lucht; bestrijding geluidshinder MARN (Milieu en Afval Regio Nijmegen).

7.5 Begraafplaatsen en crematoria; in stand houden van de algemene begraafplaats.

Wat willen we bereiken, en wat gaan we daarvoor doen?

Speerpunten Collegeprogramma "Druten daagt uit !"

7.1 Voorlichting aan jeugd en ouders

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Samen met de scholen geven wij voorlichting aan jeugd en ouders over de gevaren van alcohol, roken, drugs en sexting. De GGD voert deze voorlichting voor ons uit.	Wij maakten afspraken met de GGD over de inzet van een gezonde school adviseur. Deze ondersteunt scholen op het gebied van gezondheidsbevordering, passend bij de wensen en behoeften van een school. Voor het bepalen van de prioriteiten maakt een school gebruik van de school-gezondheidsprofielen van de GGD.

7.2 "EHBO achter het stuur"

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
De succesvolle cursus 'EHBO achter het stuur' voor zestien- tot twintigjarigen krijgt een vervolg. Dit is een voorbeeld voor hoe we de gezondheids- en kindmonitor uitwerken.	We zetten de cursus 'EHBO achter het stuur' in de eerste helft van 2019 (buitengewoon succesvol) voort. Op verzoek van de lokale EHBO-verenigingen gebruiken we de tweede helft van dit jaar om met een pilot "Gratis cursus reanimeren voor onze inwoners" te starten.

7.3 Cursussen reanimeren

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Bij een hartstilstand zijn de eerste zes minuten van levensbelang. De gemeente organiseert gratis cursussen voor alle inwoners die willen leren reanimeren.	We spreken met EHBO-verenigingen over het organiseren van gratis cursussen voor alle inwoners die willen reanimeren.

7.4 Ambulance

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Een snelle komst van de ambulance in noodsituaties is niet altijd vanzelfsprekend maar noodzakelijk. Wij houden de aanrijtiden nauwlettend in de gaten en vinden het belangrijk dat de standplaats van de ambulance in Druten behouden blijft.	De ambulancezorg is neergelegd bij de Veiligheidsregio Gelderland Zuid (VRGZ). Wij krijgen van de VRGZ periodiek een overzicht van de aanrijtiden. Wij blijven deze tijden goed monitoren.

7.5 Routekaart Energieneutraal Druten 2040

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Uitvoering geven aan de Routekaart Energieneutraal Druten 2040	In 2020 worden de projecten die in de Routekaart zijn geformuleerd en eind 2019 in een uitvoeringsprogramma zijn uitgewerkt, in uitvoering gebracht.

7.6 Energieloket

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Een belangrijk instrument richting (individuele) inwoners en organisaties is het energieloket. Hiermee geven we voorlichting en stimuleren we burgers, scholen en verenigingen tot energiebesparing en duurzame energieopwekking.	We continueren het Loket Duurzaam Wonen + en breiden de taak uit naar wijkaanpakken en aardgasloos.

7.7 Energiebesparing in woningen

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Samen met de woningbouwverenigingen werken we aan de collectieve aanpak van energiebesparing in woningen. Bestaande woningen worden allemaal gemiddeld label B (2020) en vanaf 2019 worden alle nieuwe woningen en gebouwen met label A gerealiseerd. Streven is energieneutraal bouwen. Concrete afspraken daarover zijn vastgelegd in de Woonvisie en prestatieafspraken.	We nemen duurzaamheid mee in de Prestatieafspraken met Woonwaarts en de Kernen.

7.8 Zonnepanelen

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Over vier jaar zijn 2000 daken in de gemeente voorzien van zonnepanelen. Daarvan maken in elk geval de daken op openbare gebouwen deel uit.	We stimuleren met leningen en/of voorlichting het plaatsen van zonnepanelen op daken van particulieren en openbare gebouwen.

7.9 Gemeenschapshuizen en sportaccommodaties energieneutraal

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Over vier jaar zijn alle gemeenschapshuizen en sportaccommodaties energieneutraal.	We stimuleren met leningen en/of voorlichting het verduurzamen en energieneutraal maken van gemeenschapshuizen en sportaccommodaties.

7.10 Financieel stimuleren om zonnepanelen te plaatsen

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Huiseigenaren en eigenaren van (agrarische) bedrijfsgebouwen stimuleren wij financieel om zonnepanelen te plaatsen.	Ook in 2020 stimuleren we huiseigenaren met behulp van een lening Toekomstbestendig Wonen zonnepanelen te plaatsen op hun dak.

7.11 Plannen verduurzaming

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Bij het maken van plannen voor verduurzaming betrekken we steeds de technologische mogelijkheden en nieuwe ontwikkelingen.	Onder de noemer 'oog voor innovatie' betrekken we in alle plannen en initiatieven ook innovaties.

7.12 ZLTO (Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie)

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Op het gebied van duurzaamheid zien wij ZLTO als één van de belanghebbenden.	In 2020 zetten we de dialoog met ZLTO voort.

7.13 Monitoren duurzaamheidsdoelstellingen

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Wij monitoren de voortgang van de duurzaamheidsdoelstellingen. We koppelen de voortgang terug aan inwoners, bedrijven en overige belanghebbenden om inzicht en draagvlak te realiseren	We koppelen de voortgang terug.

7.14 Coördinator asbestsanering

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Asbest komt nog op veel plaatsen in de gemeente voor. We geven particulieren antwoord op hun vragen over de sanering van hun daken door daarvoor een coördinator aan te stellen.	De plicht is vervallen en we beraden ons over onze rol en invulling.

7.15 Optimaliseren milieustraat

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
We optimaliseren onze milieustraat, verbeteren de logistiek en verruimen de openingstijden.	De milieustraat is per januari 2019 vernieuwd. We hebben geconstateerd dat de inzameling van snoeiafval optimaler kan. Daarvoor worden nu de opties onderzocht.

7.16 Aanbieden van gratis snoeiafval

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Onze inwoners kunnen het hele jaar hun snoeiafval gratis aanbieden.	Dit is al het geval - geen veranderingen in 2020.

7.17 Luierinzameling

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
We overwegen het invoeren van luierinzameling.	Na de zomer van 2019 is het go-no go moment vanuit de ARN. Afhankelijk daarvan starten we in 2020 wel of niet met de luierinzameling.

Wat mag het kosten?**Overzicht investeringen en uitgaven bestedingsplan 2020 - 2023**

Programma 7					
omschrijving besteding	investering	Jaarlijkse lasten			
		2020	2021	2022	2023
"EHBO achter het stuur"		€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ -
Cursussen reanimeren		€ 12.000	€ 14.000	€ 14.000	€ -
Routekaart Energieneutraal Druten 2040		€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
Coördinator asbestsanering		€ 15.000			
Totaal programma 7		€ 187.000	€ 174.000	€ 174.000	€ 150.000

Voor het meerjarig overzicht van de baten en lasten die aan dit programma verbonden zijn, verwijzen we u naar pagina 3 van deze programmabegroting.

PROGRAMMA 8 Wonen en bouwen

Het programma omvat de ontwikkeling van het stedelijk gebied en het buitengebied, de realisering van nieuwe woon- en werklocaties en het ontwikkelen van volkshuisvestingsbeleid. Tevens wordt ingezet op het instandhouden van rijks- en gemeentelijke monumenten met behulp van de daarvoor vastgestelde regelgeving.

Het Programma Wonen en bouwen bestaat uit de volgende taakvelden:

8.1 Ruimtelijke ordening; taken op grond van de Wet ruimtelijke ordening, zoals bijstellen en actualiseren van bestemmingsplannen en de vergoedingen planschade.

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen); activiteiten op het gebied van gemeentelijke bouwgrondexploitaties, zoals grondverwerving, bouw en woonrijp maken; verkoop van bouwrijpe gronden.

8.3 Wonen en bouwen; gebiedsontwikkeling, woningvoorraad (waaronder ook de bouwvergunningen).

Wat willen we bereiken, en wat gaan we daarvoor doen?

Speerpunten Collegeprogramma "Druten daagt uit !"

8.1 Langer zelfstandig wonen

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
We stellen geld beschikbaar voor de uitvoering van projecten die langer zelfstandig wonen mogelijk maken.	In 2019 zijn door alle partners uit het ontwikkelplatform 'Langer Zelfstandig Wonen' gezamenlijk vier thema's bepaald waar we dit jaar prioriteit aan geven. Deze doelstellingen zijn vóór april 2020 behaald. In april 2020 bepalen we gezamenlijk nieuwe thema's/prioriteiten.

8.2 Woningbouwprogramma

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Onze gemeente realiseert ook in de periode 2018-2022 een ambitieus woningbouwprogramma. Druten bouwt de komende vier jaar gemiddeld 110 woningen per jaar. Het beleidsstuk 'faseren en doseren' wordt nog in 2018 geactualiseerd. In de kleine kernen bouwen we jaarlijks vijf tot tien woningen. Bestaande woningbouwprojecten versnellen we. Aan de hand van de uitkomst van de raadsagenda voeren we de plannen van 2019 tot 2022 uit die de raad ons aanreikt. We nemen deze plannen op in een nieuw woningbouwbeleid.	We streven naar versnelling van (bestaande) woningbouwprojecten. En hierbij in te zetten op het realiseren van de juiste woningen op de juiste plaats. Bijvoorbeeld, woningen geschikt voor kleine huishoudens, en ook aandacht voor betaalbare woningen (sociale huur, middenhuur). Woningen worden gebouwd in de Gaarden in Deest, in De Pas in Afferden, op het Tabaksveld/ Bull-terrein in Puiflijk en op Tichellande. Voor Horssen werd het bestemmingsplan herziening Rijdt 52-56 vastgesteld. Het wooncomplex De Vlackers wordt gerenoveerd en verduurzaamd.

8.3 Bepalen woningbouw

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Per kern bepalen wij de grenzen waarbinnen woningbouw mogelijk is.	Bepalen waar de lintbebouwing stopt.

8.4 Markt

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
We richten de Markt sfeervol in.	We steunen hiervoor initiatieven van de Stuurgroep Druten Centrum (werkgroep openbare ruimte en uitstraling) zoals de hanging baskets in 2019. Daarnaast werken we, samen met deze werkgroep, ondernemers en bewoners aan de Markt, een plan uit om de Markt sfeervoller in te richten. Hiervoor is in 2019 een uitvraag gedaan waarvan de uitvoering in het voorjaar van 2020 plaats vindt.

8.5 Ruimte nevenactiviteiten agrarische ondernemers

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Agrarische ondernemers krijgen de ruimte voor aan het bedrijf gelieerde nevenactiviteiten, bijvoorbeeld op het gebied van natuur- en landschapsbeheer en toerisme.	Dit is verwerkt in het bestemmingsplan buitengebied. Op maat wordt, daar waar dat nog nodig is, met ondernemers meegedacht.

8.6 Aansluiting Molenhoek-Markt

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
We realiseren een verbeterde, ongelijkvloerse, aansluiting Molenhoek-Markt.	In 2020 wordt een plan voor de aanpak uitgewerkt en worden afspraken over de benodigde gronden gemaakt.

8.7 Ontsluiting wijk Druten-West

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
De wijk Druten-West krijgt een ontsluiting (voor auto's) op de Van Heemstraweg. Een en ander wordt in het nieuwe bestemmingsplan voor Druten-West meegenomen.	De afbouw van Druten-West (locaties Het Erf en De Hooiwal), inclusief een nieuwe ontsluiting op de Van Heemstraweg, is afhankelijk van een investeringsbeslissing van Woonwaarts. Die wordt genomen nadat duidelijk is of Woonwaarts investeert in Tichellande en/of in het project 'Tussen Van Heemstraweg en Heuvel'.

8.8 Uitvoering (deel) centrumvisie Horssen

Wat willen we bereiken ?	Wat doen we ervoor in 2020 ?
Voor de uitvoering van (een deel van) de centrumvisie Horssen stellen wij geld beschikbaar	Na vaststelling van de Centrumvisie Horssen door de gemeenteraad in 2019 is het streven om in 2020 te starten met het daadwerkelijke inrichtingsplan (Plan van aanpak door Team Voorbereiding en Uitvoering)

Wat mag het kosten?

Overzicht investeringen en uitgaven bestedingsplan 2020 - 2023

Programma 8					
omschrijving besteding	investering	Jaarlijkse lasten			
		2020	2021	2022	2023
Langer zelfstandig wonen		€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ -
Uitvoering (deel) centrumvisie Horssen	€ 400.000	€ 28.000	€ 28.000	€ 28.000	€ 28.000
Totaal programma 8		€ 53.000	€ 53.000	€ 53.000	€ 28.000

Voor het meerjarig overzicht van de baten en lasten die aan dit programma verbonden zijn, verwijzen we u naar pagina 3 van deze programmabegroting.

1.2 Beleidsindicatoren

Het is belangrijk voor gemeenten om te kunnen sturen op basis van meetbare prestaties, waarbij gemeenten bij de besteding van de beschikbare middelen goed onderbouwde keuzes moeten maken om te kunnen bijsturen als de ontwikkelingen daartoe aanleiding geven. Ook om gemeenten onderling beter te kunnen vergelijken wordt in het BBV voorgeschreven dat de gemeenten een basisset van beleidsindicatoren hanteren voor de begroting en verantwoordingsstukken.

In dit hoofdstuk treft u een overzicht aan van beleidsindicatoren die voor dat programma van toepassing zijn. Ter vergelijking worden ook per beleidsindicator de waarde van de gemeente Wijchen en de waarde van de Gelderse gemeenten genoemd, voor zover beschikbaar.

De gegevens komen uit verschillende bronnen zoals oa. CBS, COELO, Rijkswaterstaat, KLPD, RIVM en andere centrale databronnen. De kengetallen worden centraal door KING (Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten) verzameld en gepubliceerd op Waarstaatjegemeente.nl.

Naam indicator	Eenheid	Waarde Druten	Waarde Wijchen	Waarde Gelderland
0 Bestuur en ondersteuning				
Overhead	% van de totale lasten	13,5	10	Niet bekend
1 Veiligheid				
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	65	71	91
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,5	0,7	1,7
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,4	2,4	4
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	1,3	1,5	2
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	3,5	4,2	4,6
2 Verkeer en vervoer				
Ziekenhuisopname na verkeersongeval	% totaal ongevallen opname	4,5	3,3	6
3 Economie				
Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen)	%	47,4	49,2	53,1
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 64 jaar	129,1	134,4	140,8
4 Onderwijs				
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	1,32	1,98	2,28
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	11,92	17,66	21,65
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers VO en MBO	1,8	1,6	1,8
5 Sport, cultuur en recreatie				
Niet sporters	%	50,9	47	46,8
6 Sociaal domein				
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 64 jaar	594,8	663,4	764
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	0,53	0,57	1,29
Kinderen in uitkeringsgezinnen	% kinderen tot 18 jaar	4,03	3,79	5,05
Melding kindermishandeling	%	0,25	0,2	0,33
Netto Participatiegraad	% van de werkzame beroepsbevolking	69,8	68,9	68
Werkloze jongeren	% 16 t/m 24 jarigen	0,67	1,22	1,35
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners	24,8	28,2	33,3
Personen met een lopend re-integratietraject	Aantal per 1.000 inwoners	5,7	4,2	22,4
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp	%	10,5	9,6	10,4
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming	%	0,9	0,8	1,1
Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering	%	0,4	0,2	0,4
7 Volksgezondheid en milieu				
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	39	121	130
Hernieuwbare elektriciteit	%	2,7	4,3	8
8 Wonen en bouwen				
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	226	233	227
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	19,3	1,3	9
Demografische druk	%	70,5	75	73,4
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Euro	628	637	670
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Euro	687	667	737

HOOFDSTUK 2 PARAGRAFEN

2 Paragrafen	47
2.1 Lokale heffingen	49
2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	57
2.3 Onderhoud kapitaalgoederen	73
2.4 Financiering	77
2.5 Bedrijfsvoering	81
2.6 Verbonden partijen	83
2.7 Grondbeleid	95

2.1 Paragraaf lokale heffingen

2.1.1 Inleiding

De onroerende-zaakbelasting (OZB) is in omvang de belangrijkste gemeentelijke heffing. Ook is de gemeente in principe vrij om te bepalen waarvoor OZB-opbrengsten worden gebruikt. Daarom rekenen we de OZB tot de algemene dekkingsmiddelen.

De riool- en reinigingsheffingen worden geheven voor een tegenprestatie van de gemeente en leggen beslag op het huishoudbudget van nagenoeg elke inwoner. Daarom zijn deze heffingen interessant om in het overzicht van lokale heffingen te betrekken.

Gelet op het aantal (1858) honden is ook de hondenbelasting in de vergelijking betrokken.

De belastingdruk als gevolg van de lokale heffingen kan voor sommige bewoners te hoog zijn. Daarom hanteert de gemeente een kwijtscheldingsbeleid. Op basis van wettelijke normen mag de gemeente aanslagen (deels) kwijtschelden afhankelijk van de draagkracht van de belastingplichtige.

2.1.2 Gemeentelijk beleidskader

Het uitgangspunt van beleid is dat we de tarieven, heffingen en belastingen elk jaar aanpassen aan het inflatieniveau. Verder dienen tarieven en heffingen per saldo kostendekkend te zijn.

De raad stelt de definitieve tarieven voor 2020 vast in zijn vergadering van 19 december 2019.

2.1.3 Beleidskader 2020

Het totale pakket van gemeentelijke belastingen en heffingen bevat de volgende belastingen/heffingen die gebaseerd zijn op een door de gemeenteraad vastgestelde belastingverordening:

- onroerende-zaakbelastingen;
- afvalstoffenheffing en reinigingsrechten;
- rioolheffing;
- hondenbelasting;
- lijkbezorgingsrechten;
- leges;
- marktgelden;
- reclamebelasting.

2.1.4 Onroerende-zaakbelastingen

Omvang inkomsten

De gemeente heft onroerende-zaakbelastingen (OZB) over binnen de gemeente gelegen onroerende zaken. Het gaat om twee directe belastingen: een eigenarenbelasting van degene die van een onroerende zaak het genot heeft door eigendom, bezit of beperkt recht en een gebruikersbelasting van degene die een onroerende zaak gebruikt die niet als woning dient.

De opbrengst in de primitieve begroting 2020 (€ 3.360.174) is gebaseerd op een inschatting van de verwachte opbrengsten voor 2019, inclusief 1,5% inflatiecorrectie. Daarnaast is rekening gehouden met een toename van het aantal woningen als gevolg van nieuwbouw.

Waardebepaling en hoogte tarieven

De OZB-tarieven worden uitgedrukt in een percentage van de waarde. De gemeente waardeert jaarlijks alle onroerende zaken en wordt er rekening gehouden met een eventuele waardedaling of -stijging. Als uitgangspunt geldt, dat bij de tarief bepaling voor 2020 rekening wordt gehouden met die waarde-ontwikkeling. Bij de vaststelling van de tarieven in december 2019 bestaat hier duidelijkheid over. Als dan blijkt dat de gemiddelde waardestijging hoger uitkomt en er daardoor meer OZB geheven wordt dan de toegestane inflatiecorrectie van 1,5%, dan worden de tarieven naar beneden bijgesteld.

Kortom er is om die reden in de huidige gepresenteerde OZB-tarieven 2020 met die waarde-

ontwikkeling nog geen rekening gehouden en dienen deze tarieven derhalve als voorlopig te worden beschouwd.

2.1.5 Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht

De reinigingsrechten worden alleen geheven van objecten waar bedrijfsafval ontstaat. Afvalstoffenheffing wordt van huishoudens geheven, waarbij het niet uitmaakt of er daadwerkelijk afval aan de straat wordt gezet.

De tarieven voor 2020 worden ten opzichte van het niveau van 2019 verhoogd met € 25 per huishouden, dit is inclusief de inflatiecorrectie van 1,5%. Voor de begroting 2020 worden de tarieven voor éénpersoonshuishoudens € 136,44 en voor meerpersoonshuishoudens en reinigingsrechten € 189,12. De prijs voor het ledigen in de ondergrondse container blijft € 0,75 per keer.

De ramingen van de opbrengsten van de afvalstoffenheffing zijn volgens bestaand beleid voor 100% gerelateerd aan de ramingen van de lasten voor vuilafvoer en verwerking. De gemeente hanteert een egalisatiereserve om te voorkomen dat er te sterke schommelingen in de tarieven ontstaan.

Kostendekkendheid tarief afvalstoffenheffing/reinigingsrecht

De gemeente heeft een wettelijke inzamelplicht voor het afval van huishoudens. De kostendekkendheid van het tarief voor de afvalstoffenheffing wordt berekend door te bepalen welke kosten hiermee samenhangen. De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval. Ook het scheiden van afval en het recyclen ervan vallen hieronder. In 2020 begroten wij voor overhead € 136.000. Deze overhead wordt naar rato berekend over de productieve uren en als opslag meegenomen. Tevens wordt ook over een deel van de kosten de BTW doorberekend. Bij de bepaling van de tariefstelling is het toegestaan om de compensabele BTW als kostenpost op te nemen, daar gemeenten hiervoor gekort zijn in het gemeentefonds. Gemeenten mogen op grond van de Wet milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens een afvalstoffenheffing invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. In de gemeente Druten is de afvalstoffenheffing voor 2020 volledig kostendekkend.

Berekening kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing (x € 1.000,--)	
Directe kosten taakveld afval	1.698
Directe inkomsten taakveld afval exclusief heffingen	-669
Netto kosten taakveld afval	1.029
<i>Toe te rekenen kosten en opbrengsten:</i>	
Overhead	136
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	40
Straatreiniging 1/3 deel	22
BTW	332
Dividenduitkering gerelateerde afvalbedrijven	-51
Afdekking vanuit de reserves	-35
Totaal per saldo af te dekken kosten	1.473
Opbrengst heffingen	1.473
Tekort/Overschot	0
Dekking	100%

Het tarief voor de afvalstoffenheffing dekt na inzet van de egalisatiereserve 100% van de kosten. Als we € 35.000 vanuit de egalisatiereserve niet inzetten is het dekkingspercentage 98%.

2.1.6 Rioolheffing

Elke eigenaar van een onroerende zaak die direct of indirect is aangesloten op de riolering betaalt rioolheffing. Het uitgangspunt daarbij is een tarief dat 100% kostendekkend is. Met in achtneming van dit punt en de verwachte kostenstijging voor 2020 (zie hierna), dient het tarief voor 2020 ten opzichte van 2019 te worden verhoogd met € 7,00 naar € 224,00 per aansluiting.

Kostendekkendheid tarief rioolheffing

De kostendekkendheid van het tarief voor rioolheffing wordt berekend door te bepalen welke kosten samenhangen met de instandhouding van het gemeentelijk rioolnetwerk. Hiervoor wordt geïnvesteerd in aanleg en vervanging en worden uitgaven gedaan voor het onderhoud. Dit beheer van rioleringen wordt risico-gericht uitgevoerd. Dat houdt in dat op hoofdlijnen planmatig wordt bepaald wanneer vervanging en onderhoud plaatsvindt, maar dat de daadwerkelijke uitvoering van het plan afhankelijk is van de noodzaak daartoe.

Naast de kosten voor onderhoud en vervanging worden ook kosten voor overhead aan de rioolheffing toegerekend. Dat gebeurt door een opslag op de toe te rekenen ambtelijke uren.

Daarnaast wordt 1/3 deel van de kosten voor het vegen van straten en pleinen aan de rioolheffing toegerekend. Dit omdat dat deel als bijdrage wordt gezien aan het schoonhouden van de rioleringen. Ook wordt over een gedeelte van de kosten de BTW doorberekend. De reden dat deze BTW toch mag worden toegerekend is dat deze extra bijdrage/heffing als compensatie dient voor een daarmee samenhangende onttrekking aan het gemeentefonds. Dit laatste gebeurt overigens al sinds 2003, zijnde het jaar waarin het Btw-compensatiefonds is ingevoerd.

Berekening kostendekkendheid van de rioolheffing (x € 1.000,--)	
Kosten taakveld riolering (7.2)	1.585
Inkomsten taakveld riolering, exclusief heffingen	0
Netto kosten taakveld riolering	1.585
<i>Toe te rekenen kosten:</i>	
* overhead	129
* vegen straten en pleinen (1/3 deel)	27
* BTW	221
Af: bijdrage vanuit de reserve riolering voor dekking van eenmalige kosten en waarvoor al middelen in de reserve zitten.	-95
Totaal per saldo af te dekken kosten	1.867
Af: opbrengst heffingen	-1.867
Per saldo tekort/overschot	0
Dekking	100%

Op grond van bovenstaande berekening mag worden geconcludeerd dat de rioolheffing 2020 (is inclusief de tariefverhoging van € 7,00 per aansluiting) de kosten voor 100% dekt.

2.1.7 Hondenbelasting

Elke houder van een hond dient zich, na aanschaf, te melden, waarna een aanslag hondenbelasting volgt. Voor 2020 worden de tarieven verhoogd met de inflatiecorrectie van 1,5%. De tarieven voor de hondenbelasting worden in 2020 voor het houden van één hond € 85,44 en voor elke volgende hond € 117,84. Voor een kennel bedraagt het tarief € 396,12.

2.1.8 Lijkbezorgingsrechten

In 2020 wordt volstaan met een trendmatige aanpassing van de tarieven lijkbezorgingsrechten met 1,5%.

2.1.9 Legesverordening

Algemeen

Leges worden geheven voor het door de gemeente verlenen van diensten zoals opgenomen in de Legesverordening en de daarbij behorende tarieventabel. De belastingplichtige is de aanvrager van de dienst dan wel ten behoeve van wie de dienst is verleend.

Globaal onderscheiden we een drietal titels:

- Titel 1. Algemene dienstverlening, waaronder burgerlijke stand, reisdocumenten, verkeer en vervoer;
- Titel 2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning, waaronder bouwactiviteiten, welstand, bestemmingswijzigingen;
- Titel 3. Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn, waaronder horecavergunning, evenementenvergunning, kinderopvang.

Kostendekkendheid tarieven leges

De kostendekkendheid van de leges stellen we volgens de Gemeentewet vast op basis van de geraamde baten en lasten ter zake in de begroting 2020. De geraamde baten mogen niet hoger zijn dan de geraamde lasten. Anders gezegd mogen we over de gehele legesverordening geen 'winst' maken op de diensten en producten die wij aanbieden. Dit geldt niet voor de leges waar in de dienstverlening ook een rijksdeelcomponent van toepassing is. De verhoging van rijksleges worden dan volledig vertaald in de tariefstelling. Een aantal tarieven van leges is wettelijk gemaximeerd, zoals het tarief voor paspoorten en rijbewijzen. Voor 2020 stijgen de legestarieven met de inflatiecorrectie van 1,5%. In de tabel hieronder is de kostendekkendheid van de leges per hoofdstuk nader uitgesplitst. Voor de diensten en producten waarvoor geen baten zijn geraamd in de begroting 2020 is geen kostendekkendheidspercentage vastgesteld.

Berekening kostendekkendheid van de legestarieven

Titel 1 Algemene dienstverlening			directe kosten	overhead	totale kosten	baten	kostendekking
hoofdstuk	1	Burgerlijke stand	€ 18.493	€ 403	€ 18.896	€ 7.047	37,3%
hoofdstuk	2	Reisdocumenten	€ 192.971	€ 10.553	€ 203.524	€ 152.967	75,2%
hoofdstuk	3	Rijbewijzen	€ 89.404	€ 4.226	€ 93.630	€ 49.981	53,4%
hoofdstuk	4	Verstrekingen uit de BRP	€ 7.141	€ 502	€ 7.642	€ 1.787	23,4%
hoofdstuk	5	Verstrekingen op grond van Wpb	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	6	Overige publiekszaken	€ 46.958	€ 2.056	€ 49.014	€ 17.840	36,4%
hoofdstuk	7	Geo-informatie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	8	Winkeltijdenwet	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	9	Kansspelen	€ 3.164	€ 48	€ 3.212	€ 719	22,4%
hoofdstuk	10	Telecommunicatie	€ 18.454	€ 1.369	€ 19.823	€ 28.469	143,6%
hoofdstuk	11	Verkeer en vervoer	€ 18.393	€ 276	€ 18.669	€ 13.468	72,1%
hoofdstuk	12	Markten	€ 742	€ 11	€ 753	€ 286	37,9%
hoofdstuk	13	Diversen	€ 2.082	€ 146	€ 2.229	€ 809	36,3%
Kostendekking Titel 1			€ 397.801	€ 19.590	€ 417.391	€ 273.373	65,5%
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning			directe kosten	overhead	totale kosten	baten	kostendekking
hoofdstuk	1	Begripsomschrijvingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	2	Vooroverleg conceptaanvraag	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	3	Omgevingsvergunning	€ 370.866	€ 18.969	€ 389.834	€ 381.185	97,8%
hoofdstuk	4	Teruggaaf	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	5	Intrekking omgevingsvergunning	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	6	Bestemmingswijzigingen zonder act.	€ 12.767	€ 817	€ 13.584	€ 25.000	184,0%
hoofdstuk	7	Sloopmelding	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt

hoofdstuk	8	Diversen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
Kostendekking Titel 2			€ 383.633	€ 19.786	€ 403.419	€ 406.185	100,7%
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn			directe kosten	overhead	totale kosten	baten	kostendekking
hoofdstuk	1	Horeca	€ 1.978	€ 30	€ 2.007	€ 1.336	66,5%
hoofdstuk	2	Evenementen/overig APV gerelateerd	€ 24.524	€368	€ 24.892	€ 15.742	63,2%
hoofdstuk	3	Prostitutiebedrijven	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	4	Brandbeveiligingsverordening	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	nvt
hoofdstuk	5	Kinderopvang	€ 37.590	€ 30	€ 37.620	€ 2.120	5,6%
Kostendekking Titel 3			€ 64.091	€ 428	€ 64.519	€ 19.198	29,8%
Kostendekking totale tarieventabel			€ 845.525	€ 39.804	€ 885.329	€ 698.756	78,9%

Recapitulatie Titel 1,2 en 3

Totaal			directe kosten	overhead	totale kosten	baten	kostendekking
Titel	1	Algemene dienstverlening	€ 397.801	€ 19.590	€ 417.391	€ 273.373	65,5%
Titel	2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	€ 383.633	€ 19.786	€ 403.419	€ 406.185	100,7%
Titel	3	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	€ 64.091	€ 428	€ 64.519	€ 19.198	29,8%
Kostendekking totale tarieventabel			€ 845.525	€ 39.804	€ 885.329	€ 698.756	78,9%

Gelet op de bovenstaande recapitulatie komt de kostendekkendheid over de algehele legesverordening uit op 78,9%. Op basis van het berekende percentage geven we aan dat de gemeente Druten geen 'winst' maakt op de diensten en producten die zij aanbiedt. We overschrijden de maximale kostendekkendheidsnorm van 100% niet.

2.1.10 Tabel vergelijking tarieven 2019-2020

De volgende tabel geeft voor de belangrijkste belastingsoorten indicatief aan hoe de tarieven voor het begrotingsjaar 2020 zich verhouden ten opzichte van 2019.

Belastingsoort	Tarieven		Stijging in %
	2019	2020	
<i>Onroerende-zaakbelastingen:</i>			
- eigenaren woningen *	0,1224 %	0,1242 %	1,50 %
- eigenaren niet-woningen *	0,1787 %	0,1814 %	1,50 %
- gebruikers niet-woningen *	0,1547 %	0,1570 %	1,50 %
<i>Hondenbelasting:</i>			
- voor een eerste hond	€ 84,24	€ 85,44	1,42 %
- voor een tweede hond	€ 116,16	€ 117,84	1,45 %
- voor een kennel	€ 390,36	€ 396,12	1,48 %
<i>Rioolheffing:</i>			
- per aansluiting	€ 217,00	€ 224,00	3,23 %
<i>Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht:</i>			
- éénpersoons huishouden	€ 111,36	€ 136,44	22,52 %
- meerpersoons huishouden	€ 164,04	€ 189,12	15,29 %
- reinigingsrechten	€ 164,04	€ 189,12	15,29 %
- lediging in ondergrondse container	€ 0,75	€ 0,75	0,00 %

* OZB-tarieven 2020 zijn, in afwachting van de nieuwe WOZ-waarden, voorlopig

2.1.11 Gemeentelijke lastendruk 2020

Op basis van een gemiddelde woningprijs van € 229.500 bedraagt de lastendruk voor een meerpersoons-huishouden als volgt:

	Huurder Geen eigen woning		Eigenaar Met eigen woning met waarde van € 229.500	
	2019	2020	2019	2020
Afvalstoffenheffing	€ 164,04	€ 189,12	€ 164,04	€ 189,12
20 vuilniszakken/ledigingen	€ 15,00	€ 15,00	€ 15,00	€ 15,00
Rioolheffing	-	-	€ 217,00	€ 224,00
OZB eigenaar	-	-	€ 280,91	€ 285,04
Totaal	€ 179,04	€ 204,12	€ 676,95	€ 713,16

2.1.12 Kwijtschelding

Als een belastingplichtige niet in staat is om de belastingaanslag te betalen kan onder bepaalde voorwaarden (afhankelijk van het netto besteedbaar (gezins-)inkomen en persoonlijke omstandigheden) (gedeeltelijke) kwijtschelding worden verleend. Dat kan alleen als het een aanslag betreft voor onroerende-zaakbelasting, afvalstoffenheffing en hondenbelasting. De gemeente voert een actief beleid op het gebied van kwijtscheldingen. Burgers, aan wie structureel kwijtschelding wordt verleend, komen in aanmerking voor een vereenvoudigde kwijtscheldingsprocedure.

2.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

2.2.1. Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) vraagt gemeenten het beleid voor risicomanagement te beschrijven. In 2010 is de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen met daarin het risicomanagementbeleid vastgesteld.

Gemeente Druten maakt de risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar. Door inzicht in de risico's neemt de organisatie op verantwoorde wijze besluiten. Op die manier is er voldoende financiële ruimte om de risico's van nu en de risico's van toekomstige investeringen op te vangen.

Deze paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan welke financiële risico's we als gemeente Druten lopen. Als deze risico's zich voordoen, moet er voldoende geld beschikbaar zijn. Daarvoor is berekend hoeveel financiële middelen we beschikbaar hebben. Dat wordt weerstandsvermogen genoemd.

2.2.2. Risicoprofiel

Een gemeente loopt, net als elke andere organisatie, risico's in de uitvoering van haar taken. Van een aantal risico's is bekend welke financiële gevolgen deze hebben en is het vrijwel zeker dat het feit zich voordoet (of voorgedaan heeft). De gemeente treft daarvoor voorzieningen (artikel 44 BBV).

Bij een risico is het onbekend of het feit zich voordoet. In samenwerking met de verschillende organisatieonderdelen zijn in totaal 102 risico's met financiële gevolgen benoemd.

Er is gebruik gemaakt van het programma NARIS®. Alle bekende risico's worden in NARIS® ingevoerd en vervolgens wordt met het programma een zogenaamde risicosimulatie uitgevoerd. Daarmee wordt de werkelijkheid miljoenen keren nagebootst.

Het hiernavolgende overzicht laat de tien risico's zien die de hoogste bijdrage leveren aan de berekening van de benodigde financiële middelen. Dit risicoprofiel is een momentopname. In een veranderende omgeving veranderen ook steeds de risico's.

Risico nr.	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R210	Resterende kavels Westerhout Zuid worden verkocht met een lagere grondprijs	Financieel - Minder inkomsten dan gepland, negatiever resultaat op eindwaarde, Imago-gevolgen	90%	max.€ 1.000.000	18,59%
R259	Het tijdig uitvoeren van onderhoud wegen blijft achterwege	Financieel - Wegen moeten compleet worden vervangen; noodreparaties; kapitaalvernietiging; toename van materiële aansprakelijkheidstelling, Imago-schade gemeente door verslechtering wegen; toename van meldingen, Letsel / veiligheid - Letselschade wegens achterstallig onderhoud	70%	max.€ 350.000	5,08%
R240	Onvoldoende budget om benodigde aanbod (jeugdzorg) te realiseren	Financieel - Gemeente zelf verantwoordelijk voor extra kosten	70%	max.€ 350.000	5,08%
R260	Uitlekken van vertrouwelijke informatie	Financieel - Claims ingeval van misbruik; bestuurlijke boete, Imago-schade voor de gemeente	30%	max.€ 720.000	4,47%
R239	Algemene uitkering gemeentefonds valt lager uit dan begroot	Financieel - Begrotingstekort; minder inkomsten dan geraamd; meer bezuinigingen	50%	max.€ 350.000	4,06%
R196	Budget re-integratie is uitgeput	Financieel - Minder uitstroom uit uitkering; uittreding gemeenschappelijke regeling (liquidatiekosten), Imago - Geen nieuwe re-integratietrajecten mogelijk, Vertraging / stagnatie - Lopende trajecten kunnen niet verder	50%	max.€ 350.000	3,60%
R265	Na onderzoek blijkt dat de gemeente Druten een overtreding van de AVG heeft begaan	Financieel - De Autoriteit Persoonsgegevens legt een boete op	10%	max.€ 1.600.000	3,28%
R37	Niet aanleveren archiefstukken	Financieel - Consequenties voor besluiten en verweer bij bezwaar, Imago - Incomplete dossiers, foute besluiten, niet voldoen aan archiefwet, Vertraging / stagnatie - Achterstanden in archivering	90%	max.€ 175.000	3,26%
R254	MGR maakt aanspraak op deelnemers voor afdekken van zich voordoende risico's	Financieel - De gemeente moet financieel meer bijdragen aan de MGR dan begroot	70%	max.€ 175.000	2,73%
R245	Sturing op budget jeugdzorg is onvoldoende geregeld	Financieel - Gemeente zelf verantwoordelijk voor extra kosten	70%	max.€ 175.000	2,54%
Totaal grote risico's				EUR 5.245.000	
Overige risico's				EUR 7.534.382	
Totaal alle risico's				EUR 12.779.382	

Tabel 1 Belangrijkste financiële risico's

Het totaal aan risico's is ten opzichte van het laatste rapportagemoment (verslag 2018) gedaald met € 60.500 als gevolg van veranderde risico's voor de grondexploitatie.

2.2.3. Risicokaart

Figuur 1 laat een risicokaart zien die inzicht geeft in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. Het geeft ook een beeld van de verhoudingen tussen de risico's van laag, middel naar hoog. De nummers in de risicokaart geven het aantal risico's aan dat zich in het vak van de risicokaart bevindt.

De top 10 risico's zijn terug te vinden in de risicokaart. Dat kan door in de kolom met het juiste kanspercentage te kijken naar de rij met het bedrag van het financiële gevolg. De financiële gevolgen zijn verdeeld in vijf categorieën.

Het risico dat op de eerste plaats in de top 10 staat (R210), is te vinden in de kolom met het kanspercentage van 90%. Het maximale financiële gevolg is ingeschat op € 1.000.000. Dat betekent dat het risico is terug te vinden in de rij met "x > € 350.000".

Financieel

x > € 350.000	4	1			1
€ 175.000 < x < € 350.000	1		2	2	
€ 70.000 < x < € 175.000	6	4	5	5	2
€ 17.500 < x < € 70.000	3	3	4	9	5
x < € 17.500	16	4	9	2	14
Geen financiële gevolgen					
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

Figuur 1 Risicokaart met financiële risico's

Er zijn bruto en netto risico's. Het bruto risico geeft de situatie weer voordat er maatregelen zijn getroffen. Het netto risico is het resultaat na het nemen van maatregelen. In de risicokaart zijn de netto risico's opgenomen.

Een risico dat zich in het groene gebied van de risicokaart bevindt, valt onder de kleine risico's. Deze risico's kunnen worden gefinancierd uit lopende middelen. Als deze risico's worden teruggebracht, worden uitgaven bespaard.

Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, valt onder de middelgrote risico's. Deze risico's zijn niet continuïteitsbedreigend, maar vereisen aandacht.

Ten slotte is er een risico in het rode vak. Dit risico vereist meer aandacht. Dat is het risico dat de resterende kavels van Westerhout-Zuid met een lagere grondprijs worden verkocht (R210).

De gemeente kan niet altijd invloed uitoefenen op de oorzaak van de risico's. Een voorbeeld daar is een rechtszaak waarvan de uitkomst onduidelijk is. Of een stagnatie in de verkoop van bouw kavels.

2.2.4. Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel financiële middelen de gemeente nodig heeft om de risico's op te vangen.

We gebruiken een risicosimulatie voor het berekenen van een passende reserve voor het opvangen van de risico's. Uitgangspunt hierbij is dat op basis van risicosimulatie sprake is van 75 tot 95% zekerheid dat de gemeente haar risico's opvangt. Volgens een studie naar het verloop van grafieken van een aantal gemeenten kan het best een zekerheidsfactor van 90% gehanteerd worden.

De reden daarvoor is dat:

1. Niet alle risico's zich tegelijk en voor het maximale bedrag voordoen.
2. Voor een klein beetje meer zekerheid (niet 90% maar 95%) moet naar verhouding veel extra geld gereserveerd worden.

Uit de risicosimulatie volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden opgevangen met een bedrag van € 3.230.000 (benodigde weerstandscapaciteit).

2.2.5. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal van alle middelen waarover de gemeente Druten beschikt als zich niet begrote kosten voordoen. De beschikbare weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd:

Weerstandscapaciteit in euro's x 1.000	Schatting stand 1-1-2020	
Algemene reserves (vrij aanwendbaar)	EUR	9.159
Bespaarde rente	EUR	143
Bestemmingsreserves (vrij aanwendbaar)	EUR	2.520
Onbenutte belastingcapaciteit	EUR	1.258
Saldo onvoorzien	EUR	10
Totale beschikbare weerstandscapaciteit	EUR	13.090

Tabel 2 Beschikbare weerstandscapaciteit

Algemene reserves (vrij aanwendbaar)

Onderstaande tabel geeft inzicht in het verloop van de stand van de reserves.

Bedragen in euro's x 1.000	Verslag 2018	Begr. 2019	Begr. 2020
Algemene reserves	8.799	8.436	9.159
Bestemmingsreserves	5.875	5.651	5.045

Tabel 3 Verloop van de stand van de reserves

De algemene reserves bestaan uit de algemene reserve (€ 7.918.000) en de reserve grondbedrijf (€ 1.241.000). Deze reserves zijn vrij aanwendbaar. Dat betekent dat er niet van tevoren vaststaat waar we het geld aan uitgeven. Omdat de risico's van het grondbedrijf worden meegenomen in het risicoprofiel, wordt de reserve grondbedrijf meegenomen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

De algemene reserves nemen toe door stortingen ter verbetering van de solvabiliteitspositie. Daarnaast vond een verschuiving plaats van de bestemmingsreserves naar de algemene reserves door de opheffing van de reserve dekking kapitaallasten investeringen maatschappelijk nut.

Bespaarde rente

Bespaarde rente is de rente die we besparen omdat we niet lenen bij een bank. We financieren de investeringen met geld dat we spaarden.

Het saldo van de bespaarde rente mogen we meenemen in de berekening van de weerstandscapaciteit. Alleen de berekende rente over de reserves van NUON en Vitens mogen niet meenemen in de berekening. Met die renteopbrengsten houden we al rekening bij de structureel te besteden middelen.

Het saldo 2020 van € 223.000 is toegevoegd aan de eenmalige middelen. Daarvan is € 80.000 structureel ingezet voor met name het in de Werkorganisatie Druten-Wijchen ingebracht bedrijfsvoeringbudget. Dan resteert een bedrag van € 143.000 dat wordt meegenomen als weerstandscapaciteit.

Bestemmingsreserves (vrij aanwendbaar)

Van het totale bedrag aan bestemmingsreserves van € 5.045.000 wordt een bedrag van € 2.520.000 als vrij aanwendbaar aangemerkt. Na goedkeuring van de raad kunnen deze reserves worden ingezet voor het opvangen van risico's.

Uitgangspunt is dat de reserves legaat van Cooth, winstuitkering NUON, egalisatie vuilafvoer en verwerking, riolering, conversie aandelen Vitens en kwelbeheersingssysteem niet vrij aanwendbaar zijn. Hiervan weten we al dat er toekomstige uitgaven komen.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die de gemeente nog heeft om extra opbrengsten te krijgen via belastingheffing. Op basis van de normering volgens artikel 12 Fvw (Financiële-verhoudingswet) bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit van onze gemeente naar schatting € 1.258.000.

We berekenen de onbenutte belastingcapaciteit door de begrote belastingopbrengst af te trekken van de (maximale) belastingopbrengst die we hadden kunnen krijgen.

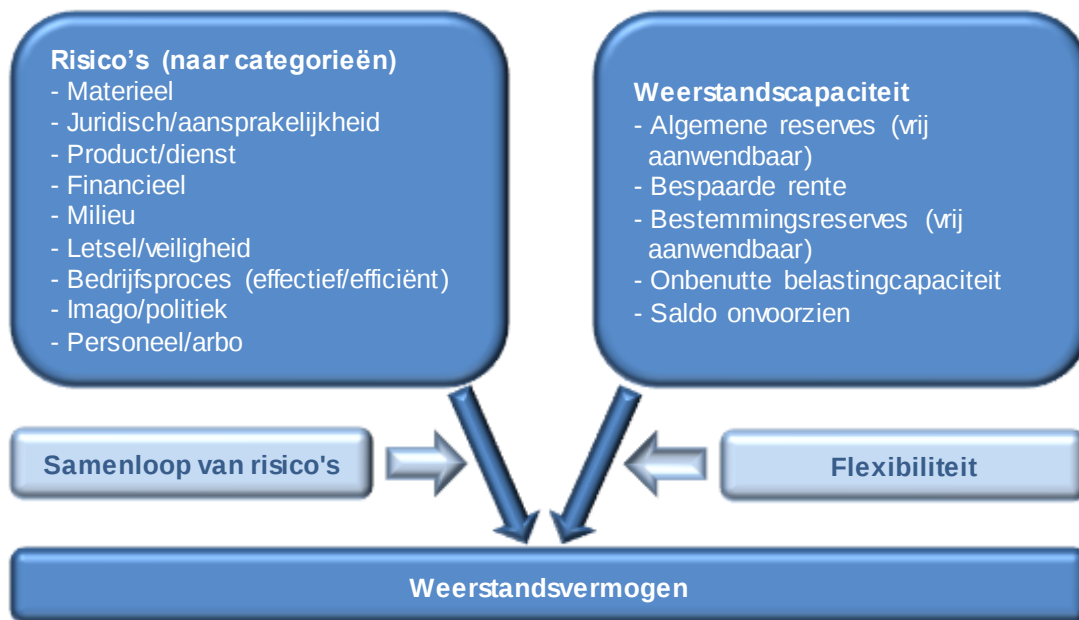
Deze ruimte doet zich alleen voor bij de onroerende-zaakbelastingen (OZB). Het huidige beleid van de gemeente Druten is gericht op 100% kostendekking bij het tarief van de afvalstoffenheffing, reinigingsrechten en de rioolrechten. Daarmee houden we dus geen ruimte over.

Saldo onvoorzien

De gemeente kiest ervoor om € 10.000 in de begroting aan te houden als buffer voor eenmalig onvoorziene uitgaven. Deze uitgaven moeten onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn.

2.2.6. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de gemeente in staat is om toekomstige risico's op te vangen. Om te bepalen of het weerstandsvermogen voldoende is, wordt de relatie gelegd tussen de financiële gevolgen van de risico's (gewenste weerstandscapaciteit) en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide onderdelen wordt in het figuur hieronder weergegeven.

Figuur 2 Relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit

Het is de taak van het bestuur om te zorgen voor voldoende weerstandsvermogen. Dat vraagt om duidelijke en toetsbare kaders voor concrete vragen zoals: hoeveel geld leggen wij opzij voor het opvangen van mogelijke financiële verliezen?

Is ons weerstandsvermogen voldoende?

Om te bepalen of ons weerstandsvermogen voldoende is kijken we naar hoeveel financiële middelen nodig zijn en hoeveel er beschikbaar is. De uitkomst van die deelsom is het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{EUR 13.090.000}}{\text{EUR 3.230.000}} = 4,05$$

In de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2010 is bepaald dat de gemeente Druten voor de ratio weerstandsvermogen minimaal een waarderingscode "C" wil scoren. Dat komt neer op minimaal voldoende weerstandsvermogen.

De hiernavolgende normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het geeft een waardering van de berekende ratio.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2,0	uitstekend
B	1,4-2,0	ruim voldoende
C	1,0-1,4	voldoende
D	0,8-1,0	matig
E	0,6-0,8	onvoldoende
F	<0,6	ruim onvoldoende

Tabel 4 Weerstandsnorm

De ratio van de gemeente Druten valt in klasse A. Dat betekent dat ons weerstandsvermogen uitstekend is.

2.2.7 Conclusies weerstandsvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit valt lager uit dan de beschikbare weerstandscapaciteit. Dat betekent dat Gemeente Druten over ruim voldoende reserves beschikt om met 90% zekerheid de risico's af te dekken.

In hiernavolgend overzicht zijn de ratio's van het weerstandsvermogen van de afgelopen jaren opgenomen. Het weerstandsvermogen is voldoende op peil.

Rapportagemoment	Verslag 2016	Verslag 2017	Verslag 2018	Begroting 2020
Ratio	2,75	2,80	4,21	4,05

Tabel 5 Verloop ratio weerstandsvermogen

Al enige jaren is ons weerstandsvermogen uitstekend. Omdat de reserves afnemen ten opzichte van de jaarrekening 2018, daalt het weerstandsvermogen ten opzichte van de stand bij het verslag 2018.

Er zijn twee mogelijkheden om het weerstandsvermogen te beïnvloeden, namelijk door maatregelen te nemen voor de risico's of door de reserves te vergroten (sparen). De gemeente Druten nam maatregelen om risico's van met name het grondbedrijf te beperken of zelfs weg te nemen.

2.2.8 Financiële kengetallen

Bij ministeriële regeling is een aantal kengetallen vastgesteld. Doel van het vermelden van deze kengetallen is om te bekijken hoe we het als gemeente Druten financieel doen. De kengetallen geven de mogelijkheid om het financiële beleid te beoordelen en indien nodig aan te passen.

Eén afzonderlijk kengetal zegt niet alles en wordt altijd samen met andere kengetallen beoordeeld. Als de kengetallen gezamenlijk een verontrustend beeld geven, betekent dit dat de financiële positie van de gemeente onder druk staat. Dan moeten we de situatie te verbeteren. Bijvoorbeeld door te sparen of door minder grote investeringen te doen.

De hiernavolgende tabel geeft inzicht in de financiële positie afgeleid uit het jaarverslag 2018, de begroting 2019 en de meerjarenbegroting 2020.

Begroting jaar 2020	Verslag	Begr.	Begr.	Mjr	Mjr	Mjr
Kengetallen (in %)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Netto schuldquote	88	118	107	117	111	102
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	68	93	86	97	92	84
Solvabiliteitsratio	26	19	18	17	17	18
Structurele exploitatieruimte	1,28	2,83	1,19	0,73	0,32	1,21
Grondexploitatie	11	10	12	10	9	6
Belastingcapaciteit	95	95	96	97	97	97

Tabel 6 Financiële kengetallen

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft aan of de gemeente investeringsruimte heeft of juist voorzichtig moet zijn met investeren. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten (rente en aflossing) er zijn, waardoor er minder geld over blijft voor onverwachte uitgaven. Dit kengetal is het totaal van onze schulden (aangegane leningen en crediteuren) gedeeld door de inkomsten (totale baten).

Kengetal (in %)	Verslag 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Mjr 2021	Mjr 2022	Mjr 2023
Netto schuldquote	88	118	107	117	111	102

Tabel 7 Verloop netto schuldquote

Volgens de provincie Gelderland is een netto schuldquote lager dan 90% voldoende. Zoals het er nu naar uitziet ontwikkelt de netto schuldquote zich van goed naar matig (norm: 90% - 130%) en blijft dit de komende jaren op een nagenoeg gelijkblijvend niveau. Dat betekent ruimte voor investeringen, waarbij we wel moeten faseren.

Netto schuldquote (zonder alle door de gemeente verstrekte leningen)

Een hoge netto schuldquote hoeft niet altijd een probleem te zijn. Een oorzaak van een hoge netto schuldquote kan zijn dat veel van de geleende gelden worden doorgeleend. De rente en aflossingen worden dan voldaan door degenen aan wie deze leningen zijn verstrekt. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote ook zonder de door de gemeente verstrekte leningen berekend. Daarmee ontstaat inzicht in het deel van de leningen waarvan de rentelasten en aflossingen drukken op de eigen organisatie.

Kengetal (in %)	Verslag 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Mjr 2021	Mjr 2022	Mjr 2023
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	68	93	86	97	92	84

Tabel 8 Verloop netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

De verstrekte leningen hebben een aanzienlijke invloed op de netto schuldquote. Dit kengetal laat een dalende trend zien vanaf 2021 waarbij weer ruimte is voor nieuwe investeringen (norm: < 90%).

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan welk deel van onze bezittingen is betaald met spaargeld. In vaktermen is dat het eigen vermogen gedeeld door het totale vermogen. Een hoog aandeel van het eigen vermogen geeft aan dat de gemeente financieel gezond en flexibel is. Dat betekent dat we onze schulden kunnen afbetalen.

Kengetal (in %)	Verslag 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Mjr 2021	Mjr 2022	Mjr 2023
Solvabiliteit	26	19	18	17	17	18

Tabel 9 Verloop solvabiliteit

Volgens de provincie Gelderland is onze solvabiliteit slecht (norm: < 20%). Een redelijk gedeelte van onze bezittingen is betaald met eigen geld. Maar het grootste gedeelte van onze bezittingen is betaald met geleend geld. Volgens de provincie Gelderland is bij 50% of meer eigen vermogen de solvabiliteit voldoende. De meerjarenbegroting vertoont een gelijkblijvende lijn de komende jaren.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan of er financieel nog ruimte is voor nieuw beleid. Zolang op lange termijn de inkomsten hoger zijn dan de uitgaven blijft er ruimte over, de zogenaamde structurele exploitatieruimte.

Het BBV schrijft voor dat de incidentele baten op de totale baten in mindering worden gebracht. Daarnaast wordt een storting in de reserve gezien als een last en een onttrekking aan de reserve als een bate.

Kengetal (in %)	Verslag 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Mjr 2021	Mjr 2022	Mjr 2023
Structurele exploitatieruimte	1,28	2,83	1,19	0,73	0,32	1,21

Tabel 10 Verloop structurele exploitatieruimte

Volgens de begroting 2020 en verder is de gemeente Druten voldoende (norm provincie Gelderland > 0%) in staat om voor langere tijd financiële tegenvallers op te vangen. Dit kengetal laat een daling zien in de jaren 2021-2022. Er is beperkt financiële ruimte voor nieuw beleid waar we voorzichtig mee moeten omgaan, zeker omdat onze solvabiliteit nog aan de lage kant is.

Grondexploitatie

Als een gemeente veel geld heeft geïnvesteerd in de aankoop van gronden, kan dat risico's opleveren. Alle kosten van de grond moeten worden terugverdiend bij de verkoop. Hoe langer het duurt voor de gronden worden verkocht, hoe hoger de kosten zijn. Dat geld kan niet ergens anders aan worden uitgegeven.

Een hoge grondexploitatie betekent een grote boekwaarde. Hierbij kan de gemeente het risico lopen dat deze boekwaarde, bij verkoop van de gronden niet volledig wordt gerealiseerd. Aan de andere kant kan een hoge grondexploitatie betekenen dat bij verkoop de opbrengsten (incidentele baten) gebruikt kunnen worden om de schuldenlast af te bouwen. Dat heeft een positieve uitwerking op de solvabiliteit.

Het kengetal geeft aan welk gedeelte van onze totale inkomsten is vastgezet in grondexploitatie.

Kengetal (in %)	Verslag 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Mjr 2021	Mjr 2022	Mjr 2023
Grondexploitatie	11	10	12	10	9	6

Tabel 11 Verloop grondexploitatie

Ons aandeel in grondexploitatie neemt af. Er blijft daardoor meer geld over voor nieuw beleid en het opvangen van risico's. Dat is een positieve ontwikkeling. Het zegt natuurlijk niets over het verloop van de verkoop van de gronden (of de vraag naar grond). Ook het onderscheid tussen woningbouw of bedrijventerrein wordt niet gemaakt.

De komende jaren is voorzien dat het aandeel van de grondexploitatie weinig risico's oplevert voor de financiële positie van onze gemeente (norm provincie Gelderland < 20%).

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

Een gemeente heeft de ruimte om belastingen te verhogen. Deze belastingen zijn voor onze inwoners woonlasten. Het gaat om de OZB (onroerende zaakbelasting), de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Daarbij is de OZB voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomst. Het kengetal geeft aan hoeveel procent van het landelijke gemiddelde de woonlasten van de gemeente Druten zijn.

Kengetal (in %)	Verslag 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Mjr 2021	Mjr 2022	Mjr 2023
Belastingcapaciteit	95	95	96	97	97	97

Tabel 12 Verloop belastingcapaciteit

De gemeente Druten scoort minder dan 100%. Dat betekent dat onze inwoners minder belasting betalen dan het landelijk gemiddelde. We hebben dus nog een mogelijkheid om de belastingen te verhogen en daarmee onze inkomsten te verhogen.

Kengetallen provincie Gelderland

De provincie Gelderland maakt jaarlijks in het voorjaar een inschatting van de financiële positie van de (op dit moment 51) Gelderse gemeenten. Daartoe onderscheidt de provincie Gelderland diverse groepen gemeenten, ingedeeld naar aantallen inwoners of woonruimten. De gemeente Druten bevindt zich met zeven andere gemeenten in de groep van 10.000 – 20.000 inwoners.

De provincie Gelderland hanteert eigen regels voor de beoordeling van de budgettaire positie en de algemene reserves. Het structurele saldo van de begroting per inwoner (begrotingsoverschot of –tekort) bedraagt voor de begroting 2019 € 20 per inwoner, terwijl dat in de provincie Gelderland gemiddeld +/- € 3. Daarmee bevindt de gemeente Druten zich op de 15^e positie in de provincie Gelderland (begroting 2018: vijfde positie).

De belastingdruk wordt door de provincie berekend op basis van de tarieven van de drie belangrijkste heffingen, namelijk de ozb, rioolrechten en reinigingsheffingen. De belastingdruk 2019 bedraagt in de Gelderse gemeenten – volgens de spelregels van de provincie – per inwoner gemiddeld € 392. In Druten is dat € 338 en daarmee behoort de gemeente Druten tot de acht goedkoopste gemeentes in Gelderland.

Om een juiste beoordeling van de kengetallen te kunnen geven, moet de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie worden bekeken. Het doel van deze kengetallen is niet om de individuele kengetallen te koppelen aan normeringswaarden. Het is aan de gemeenteraad zelf om een oordeel te vormen over de kengetallen. Wel zijn er in overleg met het Ministerie van BZK en andere provincies signaleringswaarden opgesteld. Deze signaleringswaarden worden gebruikt om te bepalen of de waarde van de kengetallen duiden op een zwakke/sterke financiële positie. Daarbij wordt categorie A als minst en categorie C als meest risicovol bestempeld.

In onderstaand overzicht zijn de kengetallen en signaleringswaarden in categorieën inzichtelijk gemaakt.

Begroting jaar 2020 Kengetallen	Begr. 2020	Categorie A Minst risicovol	Categorie B Neutraal	Categorie C Meest risicovol
Netto schuldquote	107%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd	86%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	18%	>50%	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte	1,19%	>0%	0%	<0%
Grondexploitatie	12%	<20%	20-35%	>35%
Belastingcapaciteit	96%	<95%	95-105%	>105%

Tabel 13 Beoordeling kengetallen

Zoals de tabel laat zien, is op basis van de kengetallen het financieel beleid van de gemeente Druten weinig risicovol. Met uitzondering van de solvabiliteit zijn alle financiële kengetallen redelijk tot goed op niveau. Volgens de jaarrekening 2018 is het eigen vermogen in werkelijkheid beter op peil (26%).

Hoewel de solvabiliteit voor verbetering in aanmerking komt, heeft de gemeente Druten de mogelijkheid om door belastingverhoging meer inkomsten te genereren (belastingcapaciteit).

Daarnaast kan de netto schuldquote (en ook de solvabiliteit) verbeteren door minder langlopende leningen aan te trekken of af te lossen.

Conclusie kengetallen

Pas als meerdere kengetallen in de meest risicovolle categorie vallen, kan dit wijzen op een zwakke financiële positie. Dat is voor de gemeente Druten zeker niet het geval. De financiële positie levert weinig risico's op.

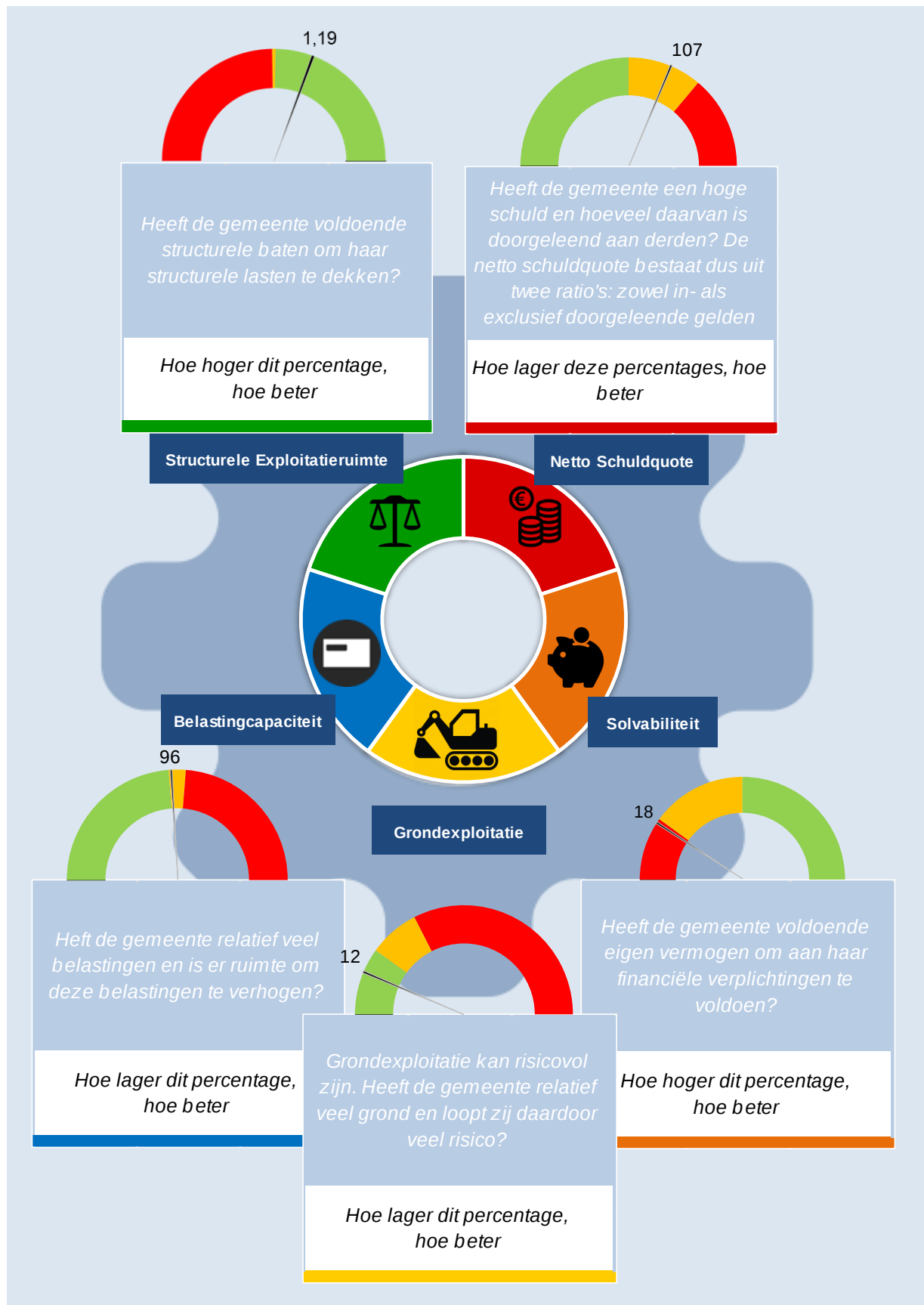
Het eigen vermogen van de gemeente Druten is volgens de norm onvoldoende om financieel flexibel te zijn. De bezittingen worden voornamelijk gefinancierd met geleend geld en volgens de norm voor de netto schuldquote is er weinig ruimte om te investeren door middel van het aantrekken van leningen. Als in de toekomst de door de gemeente Druten verstrekte leningen worden afgelost, ontstaat meer ruimte; deze leningen hebben namelijk aanzienlijke invloed op de nette schuldquote. We zien de netto schuldquote verbeteren ten opzichte van voorgaande jaren.

Een positieve ontwikkeling is dat het aandeel van de gemeente in de grondexploitatie afneemt. Dat betekent minder (financiële) risico's waarmee we rekening moeten houden.

Daarnaast geeft ons weerstandsvermogen aan dat we uitstekend in staat zijn om toekomstige risico's af te dekken. Dat blijkt ook uit de meerjarenbegroting van de structurele exploitatieruimte.

Met de belastinginkomsten blijft de gemeente Druten onder het landelijk gemiddelde. Dat betekent dat in samenhang met de onbenutte belastingcapaciteit, zoals benoemd bij de beschikbare weerstandscapaciteit, er nog ruimte is voor het genereren van inkomsten.

In het onderstaande overzicht is kort weergegeven hoe de kengetallen geïnterpreteerd kunnen worden.

2.2.9 Geprognosticeerde balans

Door het opnemen van een geprognosticeerde balans in zowel de begroting als de meerjarenraming krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte. De begroting bevat hiermee ook voldoende informatie om de ontwikkeling van de kengetallen voor drie jaren volgend op de begroting te berekenen.

Hierna treft u de geprognosticeerde balans aan voor de begroting 2020–2023.

Balans per 31 december (x € 1.000)

ACTIVA		Ultimo 2018	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022	Ultimo 2023
		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Vaste activa							
Immateriële vaste activa							
* Bijdragen aan activa in eigendom van derden		154	141	128	116	103	90
Materiële vaste activa							
* Investerings met een economisch nut		34	34	34	34	34	34
- gronden uitgegeven in erfpacht		24.490	27.040	22.836	28.367	26.903	25.448
- overige investeringen met een economisch nut		18.840	21.054	21.613	21.622	21.466	21.264
- invest. met een ec. nut, waarvoor een heffing kan worden geheven		1.634	3.872	4.935	4.638	4.340	4.043
* Investerings openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut							
Financiële vaste activa							
* Kapitaalverstrekkingen aan:		10.102	11.604	10.316	9.970	9.656	9.519
- deelnemingen		1.368	1.368	1.368	1.368	1.368	1.368
- overige verbonden partijen							
* Leningen aan:		1	1	-	-	-	-
- overige verbonden partijen		8.707	10.209	8.923	8.576	8.262	8.125
* Overige langlopende leningen u/g		26	26	26	26	26	26
* Ov. uitzettingen met rentetypische looptijd > één jaar of langer							
Totaal vaste activa		55.255	63.745	59.862	64.746	62.501	60.398
Vlootende activa							
Voorraden							
* Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie		4.892	3.966	5.213	4.555	4.035	2.500
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < één jaar							
* Vorderingen op openbare lichamen		3.693	1.762	2.498	2.498	2.498	2.498
* Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd < één jaar		-	2.089	664	164	164	164
* Overige vorderingen		4.031	1.479	2.447	2.447	2.447	2.447
Liquide middelen							
* Kassaldi		1	2	2	2	2	2
* Bank- en giroaldi		26	273	197	197	197	197
* Rekening-courant SVn		132	225	214	214	214	214
Overlopende activa		4.641	2.934	3.592	3.592	3.592	3.592
Totaal vlootende activa		17.416	12.731	14.826	13.668	13.149	11.613
TOTAAL GENERAAL		72.671	76.476	74.689	78.415	75.650	72.012

Balans per 31 december (x € 1.000)

PASSIVA	Ultimo 2018 Rekening	Ultimo 2019 Begroting	Ultimo 2020 Begroting	Ultimo 2021 Begroting	Ultimo 2022 Begroting	Ultimo 2023 Begroting
<u>Vaste passiva</u>						
Eigen vermogen						
* Algemene reserve	8.799	19.145	14.500	13.632	12.837	13.138
* Bestemmingsreserves						
- Voor equalisatie van tarieven	470		430	303	342	435
- Overige bestemmingsreserves	5.837		4.912	4.398	3.938	3.775
* Nog te bestemmen resultaat	4.040		795	-119	-205	322
Voorzieningen						
Voorziening t.b.v. verplichtingen en verliezen	2.507	3.284	4.383	4.820	4.673	3.626
Voorziening t.b.v. equalisatie van kosten	776		576	4.138	3.993	2.972
				682	679	653
Vaste schulden met een rentetypische looptijd>één jaar of langer						
* Onderhandse leningen van:		37.054	51.191	47.008	48.912	46.020
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	37.014		33.984	27.423	15.947	11.300
* Waarborgsommen	40		96	77	77	77
* Financieringskorting			17.111	19.508	32.887	34.642
Totaal vaste passiva	59.483	70.074	65.460	69.186	66.422	62.783
<u>Vlottende passiva</u>						
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd<één jaar						
* Bank- en giroaldi		10.653	4.590	6.897	6.897	6.897
* Overige schulden	10.122		4.590	6.720	6.720	6.720
Overlopende passiva						
		2.536	1.812	2.332	2.332	2.332
Totaal vlottende passiva	13.188	6.403	9.228	9.228	9.228	9.228
TOTAAL GENERAAL	72.671	76.476	74.689	78.415	75.650	72.012

2.3 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

2.3.1 Algemeen

De gemeente Druten heeft een oppervlakte van 4.245 hectare, waarvan een groot deel bij de gemeente als openbare ruimte in beheer is. In deze ruimte vinden veel activiteiten plaats zoals wonen, werken en recreëren. Voor die activiteiten zijn kapitaalgoederen nodig: wegen, riolering, verlichting, openbaar groen en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten.

Het beleid van de gemeente Druten voor het onderhoud van kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in de nota's:

- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022, vastgesteld door de gemeenteraad in maart 2018;
- Wegenbeleidsplan Druten 2014 – 2024 Bestendig en toekomstgericht;
- Doorrekening beheerkosten IBOR 2018 (collegeprogramma 2018-2022);
- Beleidsnota Openbare Verlichting, vastgesteld in 2009;
- Landschapsontwikkelingsplan (2007 – 2017) en uitvoerings- en financieringsplan 2007;
- Groenbeleidsplan vastgesteld in 2004;
- Meerjarenonderhoudsprogramma gemeentelijke gebouwen, laatst herzien in 2016 voor de gemeentelijke gebouwen;
- Reserves en voorzieningen, laatst herzien in 2018.

2.3.2 Wegbeheer

In de gemeente Druten ligt een totaal oppervlak van circa 1,31 miljoen m² aan verhardingen, dit is circa 201 kilometer weglengte. Van het totale areaal bestaat 52% uit asfaltverharding, 45% uit elementenverharding (klinkers, tegels, etc.), 1% uit betonverharding en 2% uit overige verhardingen (met name onverhard en semi-verharding).

De trend van de technische kwaliteitsontwikkeling van de verhardingen laat zien dat de kwaliteit van alle verhardingen tot 2010 stabiel was en zich rond de ondergrens van kwaliteitsniveau 'Basis' bevond. Door de bezuinigingen van de afgelopen jaren is de kwaliteit echter verder teruggelopen naar een kwaliteitsniveau 'Laag'.

Tijdens de behandeling van de Voorjaarnota 2016 is vastgesteld dat vanaf 2018 het structureel budget voor onderhoud wegen wordt opgehoogd. Uitgangspunt is dan dat voor asfaltverhardingen een onderhoudsniveau 'Basis' en voor elementen een onderhoudsniveau 'Laag' geldt. In 2017 is gestart met het opstellen van plannen hoe het beschikbare budget zo efficiënt mogelijk ingezet kan worden om aan het hiervoor benoemde kwaliteitsniveau te voldoen.

In 2020 zetten we onze inspanning door om het afgesproken kwaliteitsniveau, asfaltverhardingen Basis en elementenverhardingen Laag, op orde te brengen. Daarnaast worden in 2020 alle wegen opnieuw geïnspecteerd en wordt aan de hand van de opgenomen gegevens het actuele onderhoudsniveau bepaald. Op basis hiervan wordt indien noodzakelijk het onderhoudsregime bijgesteld.

2.3.3 Rioleringen

De gemeente Druten heeft circa 110 kilometer vrijverval riolering in beheer. Het grootste gedeelte van de riolering (63%) wordt gebruikt als gemengd riool. Daarnaast is er 16% in gebruik voor zowel vuilwaterafvoer als hemelwaterafvoer. Verder heeft de gemeente Druten ca. 43,5 km drukrioleringsleiding, ca. 210 drukrioleringsunits, 9 bergbezinkvoorzieningen, ca. 7.325 stuks straat- en trottoirkolken, 28 stuks rioolgemalen en 13 IBA's in beheer.

In de raadsvergadering van maart 2018 is het huidige Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) vastgesteld met een geldigheidsduur van 5 jaar. In dit plan zijn per waterzorgplicht (voor afvalwater, hemelwater, grondwater en oppervlaktewater) de beleidsuitgangspunten vastgelegd. Een van de

uitgangspunten in dit plan is om het beleid ten aanzien van riolering en water zoveel mogelijk gelijk te schakelen met de gemeente Wijchen. In 2020 wordt het risico gestuurd beheer verder doorgevoerd en opgenomen in de diverse operationele plannen.

Koppeling wegen- en rioolbeheer

Om onderhoudswerkzaamheden aan de wegen en de riolering integraal uit te kunnen voeren dient constant een interactie plaats te vinden tussen het wegbeheer en het rioolbeheer om zodoende kapitaalvernietiging tegen te gaan. Er vinden dan ook regelmatig verschuivingen plaats in de te nemen maatregelen. Zo kan het zijn dat herstraatwerkzaamheden naar voren worden gehaald in de tijd of worden uitgesteld om deze werkzaamheden in combinatie met rioolvervangingen uit te kunnen voeren. Dit geldt tevens voor vervangingswerkzaamheden van het riool. In 2020 wordt op een aantal locaties plaatselijke reparaties aan zowel riolering, gemalen en drukriolering uitgevoerd. Uiteraard worden deze werkzaamheden uitgevoerd op basis van de gedachten van risico gestuurd beheer.

2.3.4 Openbaar groen

2.3.4 Openbaar groen

Sinds 2014 is het openbaar groen geïntegreerd in een IBOR-bestek samen met onderhoud verhardingen zoals het vegen en onkruid op verhardingen. Eind 2018 is het machinaal onderhoud in een IBOR-bestek voor drie jaar aanbesteed. Aannemer Van Raaij voert dit machinaal onderhoud uit. Vanaf het eerste kwartaal 2019 is de aannemer begonnen. Tevens is wijkbeheer in Druten gestart. Het handmatige groenonderhoud wordt sindsdien uitgevoerd door vijf SW-ploegen aangestuurd door de wijkbeheerder en zijn voorman. De SW-ploegen werken verspreid in Druten. Zij snoeien de beplantingen, schoffelen het onkruid en ruimen het zwerfafval op.

In 2019 zijn nog enkele bijenvriendelijke bermen aangelegd. Op enkele locaties heeft dit geleid tot de groei van hoge distels. Voor bijen en vlinders de overwinteringslocaties. Voor bewoners is het wel wennen.

Waar nodig gaan we beplantingen herstellen in samenwerking met bewoners. Verzoeken voor renovatie of aanpassing van het groen gaan we samen met bewoners waar dat mogelijk is realiseren.

Bewonersparticipatie

Begin 2019 zijn er 15 locaties waar bewoners actief zijn in het groen. Ze helpen mee in het groenonderhoud door te snoeien, onkruid en zwerfafval te verwijderen. Met de start van wijkbeheer en het project 'burgerparticipatie groen' willen we bewonersparticipatie nog meer stimuleren. Bewoners kunnen met hun vragen over het dagelijks onderhoud rechtstreeks bij de wijkbeheerder terecht. Er wordt dan gekeken waar bewoners eventueel kunnen meehelpen in het onderhoud van het groen. Daarnaast is het voor bewoners mogelijk om initiatieven voor aanpassing van het groen op te pakken. Zij kunnen hiervoor groenbeheer rechtstreeks benaderen. In de komende vier jaar is daar een klein budget voor beschikbaar gesteld. Hierover communiceren we naar bewoners via wijkbeheer, website en een special in de Maas&Waler. Het doel is de betrokkenheid van bewoners en de kwaliteit van hun leefomgeving samen te verbeteren en in stand te houden.

Drutens bosje

In het kader van bewonersparticipatie zet de aannemer bij het reguliere onderhoud vrijwilligers in. Het toezicht op het gebruik van het Drutens Bosje wordt ondersteund door een groep vrijwilligers die daarvoor door de gemeente is aangesteld en wordt gefaciliteerd. Daarnaast heeft er groot onderhoud plaats gevonden. Daarmee is uitvoering gegeven aan het planmatige lange termijnbeheer. Een onderdeel daarvan zijn werkzaamheden aan de ijsbaan.

Bomenonderhoud

De afgelopen jaren hebben we verschillende rijen populieren gekapt die bekend staan als risicoboom. In 2020 vervolgen we het vervangen van bomen en voeren we verder onderhoud uit aan de laanbomen.

2.3.5 Openbare verlichting

In 2009 is het "Beleidsplan Openbare Verlichting 2009-2018" vastgesteld. Dit plan wordt op korte termijn geactualiseerd waarbij het uitgangspunt is om het beleid ten aanzien van openbare verlichting te harmoniseren met de gemeente Wijchen.

In grote lijnen beschrijft het beheerplan het volgende. Lichtmasten worden gecontroleerd op leeftijd en selectief getest. Aan de hand van deze gegevens wordt er een vervangingsplan opgesteld en ter uitvoering gebracht. We verlichten conform de richtlijn ROVL 2011 waarbij energieverbruik en duurzaamheid centraal staan. Bij nieuwbouw en reconstructies voldoen we volledig aan deze richtlijn, bij renovaties streven we naar de ondergrens van de richtlijn zonder er lichtpunten bij te plaatsen.

In het laatste kwartaal van 2019 wordt er een plan opgesteld om, met de beschikbare financiële middelen vanuit de reserve, de openbare verlichting in de gemeente Druten te verduurzamen.

2.3.6 Gebouwen

Onderhoud gebouwen

Voor de gemeentelijke gebouwen wordt periodiek een meerjaren onderhoudsplanung (MOP) opgesteld. Deze MOP geeft inzicht in het te verwachten onderhoud en de kosten van het onderhoud. Op basis van de MOP wordt het gemiddelde van de jaarlijkse kosten berekend wat de basis is voor de dotatie aan de voorziening gebouwenbeheer. Deze is in de exploitatiebegroting opgenomen. Per jaar wordt geschouwd of de geplande onderhoudsactiviteiten ook daadwerkelijk noodzakelijk zijn. Is het niet direct noodzakelijk dan worden de activiteiten doorgeschoven. Omgekeerd komt het ook voor dat onderhoudsactiviteiten eerder uitgevoerd moeten worden. Eens per 3 jaar wordt het MOP geactualiseerd.

2.4 Paragraaf financiering

2.4.1 Algemeen

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Financiering decentrale overheden (Fido) is het bevorderen en transparant maken van het financieringsbeleid. De belangrijkste middelen om die transparantie te bevorderen zijn het opstellen van een treasurystatuut en het opnemen van een financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening. In de begroting worden de plannen op het gebied van financiering en treasury toegelicht en in de jaarrekening wordt ingegaan op de bereikte resultaten. Hieruit zal ook moeten blijken dat de financieringsactiviteiten zijn uitgevoerd conform het treasurystatuut en de Wet Fido.

2.4.2 Doelstellingen van het treasurybeleid

De belangrijkste doelstellingen van het treasurybeleid zoals deze zijn vastgelegd in het Treasurystatuut zijn:

- Het verkrijgen en handhaven van toegang tot de financiële markten tegen acceptabele condities (financierings- en beleggingsfunctie);
- Het zoveel mogelijk beschermen van de gemeentelijke vermogens en (rente)resultaten tegen ongewenste financiële risico's, zoals rente-, koers-, krediet-, valuta- en liquiditeitsrisico (risicomanagementfunctie);
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheersen van de geldstromen en financiële posities;
- Het opzetten en onderhouden van een goede en efficiënte financiële infrastructuur voor het beheer van de geldstromen en posities;

Middels het vaststellen van de begroting geeft de gemeenteraad een mandaat af aan het college van burgemeester en wethouders om de in de financieringsparagraaf voorgestelde transacties ook daadwerkelijk te kunnen uitvoeren. Het college mandateert de functionarissen van het domein Bedrijfsvoering met inachtneming van het bepaalde in het treasurystatuut om binnen de kaders van de financieringsparagraaf in de begroting en eventuele bijstellingen over te gaan tot het afsluiten van de feitelijke transacties.

2.4.3. Uitgangspunten risicobeheer

Voor risicobeheer gelden als algemene uitgangspunten:

- De gemeente mag leningen of garanties uit hoofde van de "publieke taak" uitsluitend verstrekken aan door de gemeenteraad goedgekeurde derde partijen.
- Uitzettingen vinden uitsluitend plaats bij de schatkist van het Rijk.

2.4.4 Ontwikkelingen 2020

BBV rentetoerekening

In 2016 heeft de Commissie BBV een notitie rente 2017 geschreven met bepalingen en richtlijnen. In de notitie wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en –baten in de begroting en jaarstukken. Doelstelling van deze notitie is het bevorderen van een eenduidige handelswijze over rente door gemeenten. De commissie BBV adviseert het renteschema uit deze notitie op te nemen. De werkelijke rentekosten in 2020 die centraal op taakveld 0.5 (Treasury) vermeld staan worden met behulp van een renteomslag van 1.25% toegerekend aan de betreffende taakvelden. Er wordt jaarlijks met een vaste omslagrente gerekend voor alle activa op basis van de werkelijke rentelasten. Dit vaste omslagrentepercentage mag niet hoger zijn dan de rente die wordt betaald over externe financiering, met een afwijking van maximaal 0,5%. Voor de begroting 2020 is het omslagrentepercentage bepaald op 1,25%. (2019: 2%)

In het volgende overzicht wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Schema rentetoerekening 2020			2020
a.	Rentelasten over de korte en lange financiering (1,51%)		587.151
b.	Externe rentebaten		-139.664
	Totaal door te rekenen externe rente		447.487
c1.	Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-80.034	
c2.	Rente projectfinanciering	n.v.t.	
	Subtotaal		-80.034
	Saldo door te berekenen externe rente		367.453
d1.	Rente toegerekend aan het eigen vermogen (2020:1,25%)		246.045
d2.	Rente toegerekend aan voorzieningen		n.v.t.
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		613.498
e	Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag 1,25%)		728.734
f.	Renteresultaat Taakveld Treasury		115.236

Schatkistbankieren

Per 15 december 2013 is schatkistbankieren wettelijk verplicht. Dit betekent dat decentrale overheden hun tegoeden verplicht moeten aanhouden in de Nederlandse schatkist. De redenen voor deze maatregel zijn het verminderen van de risico's van uitzettingen van overtollige middelen door decentrale overheden en het verlagen van de EMU-schuld van Nederland. Dagelijks worden in Druten aan het einde van de dag alle overtollige middelen boven het minimale drempelbedrag van € 250.000 afgeroomd en aangehouden in de schatkist. De rentevergoeding voor overtollige middelen bij de schatkist is nihil.

Toekomstige financieringsbehoefte

Onze financieringspositie zal in 2020 met name beïnvloed worden door investeringen die plaats gaan vinden. Voor een nadere toelichting op het investeringsvolume dat in de begroting 2020-2023 is opgenomen verwijzen wij u naar paragraaf 7.1 (*investeringsvolume 2020-2023*).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is door het Rijk ingevoerd om risico's te beperken bij het aantrekken van geld. De kasgeldlimiet bepaalt in hoeverre we tekorten mogen aanvullen met kortlopend geld (< 1 jaar). De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van het totaal van de jaarbegroting en geldt voor het gehele jaar. Voor Druten bedraagt de kasgeldlimiet in 2020 afgerond € 3.250.000. De liquiditeitenontwikkeling wordt voortdurend gevolgd. Indien de kasgeldlimiet in 2020 structureel dreigt te worden overschreden, zullen aanvullende maatregelen genomen worden door het aantrekken van liquiditeiten met een looptijd langer dan één jaar. Zolang de kortlopende rente lager is dan de rente voor langlopende leningen, zal zoveel mogelijk met kortlopende leningen worden gefinancierd.

Renterisiconorm

Via de renterisiconorm wordt bepaald welk renterisico de gemeente loopt op haar vaste schuld (leningen met een looptijd langer dan één jaar). De renterisiconorm is bepaald op 20% van het begrotingstotaal. Dat betekent dat in enig jaar niet meer dan 20% van het begrotingstotaal mag worden geherfinancierd. Hierbij is een minimumbedrag bepaald van € 2,5 miljoen.

Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moet worden afgesloten, met

het risico van snel oplopende rentelasten. Als gevolg van deze norm kan een rentestijging op de kapitaalmarkt slechts gedeeltelijk en geleidelijk doorwerken in te betalen rentelasten over de vaste schuld.

Onderstaande tabel geeft aan dat de gemeente Druten binnen de renterisiconorm blijft.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
Positie t.o.v. renterisiconorm				
1 Te betalen aflossingen	7.029	6.029	5.447	4.647
Renterisiconorm				
2 Stand van het begrotingstotaal per 1-1-2020 e.v.	43.775	44.025	44.476	44.796
3 Het vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
4 Renterisiconorm (2) x (3)	8.755	8.805	8.895	8.959
Toets renterisiconorm				
Renterisiconorm	8.755	8.805	8.895	8.959
Te betalen aflossingen	7.029	6.029	5.447	4.647
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	1.726	2.776	3.448	4.312

Rentevisie en economisch beeld (medio september 2019)

De treasury-activiteiten staan bloot aan zowel interne als externe ontwikkelingen. De interne ontwikkelingen bestaan met name uit investeringsplannen. De belangrijkste externe ontwikkelingen zijn (internationale) economische indicatoren en de invloed hiervan op de geld- en kapitaalmarkt. Het voorspellen van de renteontwikkeling is echter een lastige en bijna onmogelijke opgave, zeker op de lange termijn.

Volgens de rentevisie van de Bank Nederlandse Gemeenten (eind juli 2019) zullen de lange rentetarieven op zeer lage niveau's blijven de komende 12 maanden. In de begroting 2020 wordt voor de financieringsbehoefte rekening gehouden met een rentepercentage van 1,25%.

Leningenportefeuille

Het schuldrestant van onze leningenportefeuille bedraagt begin 2019 € 37,014 miljoen waarvan € 33,014 miljoen langlopend. Medio september 2019 heeft de gemeente 13 langlopende leningen met looptijden van 5 t/m 20 jaar. De leningenportefeuille bestaat volledig uit lineaire leningen waarbij geen tussentijdse renteaanpassingen zijn toegestaan. De leningen zijn afgesloten bij de BNG, Rabobank en NWB.

Liquiditeitenbeheer en financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte baseren we op een liquiditeitsplanning. Hiermee wordt geprobeerd de benodigde liquiditeiten op een bepaald moment te berekenen. Voor wat betreft de gemeentelijke inkomsten is dit redelijk in beeld te brengen, zo is bekend wanneer de rijksuitkeringen en de belastingen ontvangen gaan worden. De grootste onzekere factor bij de opbrengsten is de opbrengst van de diverse bouwgrondexploitaties.

In een normale rentestructuur is kort geld (< 1 jaar) goedkoper dan lang geld; daarom is onze strategie erop gericht zoveel en zolang mogelijk te financieren met kort geld. Indien we de kasgeldlimiet benaderen, oriënteren we ons op de mogelijkheden kort geld te vervangen door lang geld. Het daadwerkelijke tijdstip voor aantrekken van lang geld bepalen we uiteindelijk mede op grond van de liquiditeitsbehoefte, rentestanden en andere relevante ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt.

Uit het overzicht kapitaallasten uit de productenraming blijkt dat wij per 2020 een financieringstekort hebben van € 14.155.583. Het betreft een momentopname tijdens het opmaken van de begroting. Hierbij is rekening gehouden met de boekwaarden van de activa, eigen financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) en de vaste opgenomen geldleningen per medio september 2019.

Relatiebeheer

Met de huisbankier Bank Nederlandse gemeenten is een financieringsovereenkomst gesloten. De Bank Nederlandse Gemeenten is de huisbankier van de gemeente Druten. De dienstverlening verloopt naar tevredenheid. Tevens zijn basisafspraken vastgelegd over de te ontvangen respectievelijk te betalen rente en de daarbij behorende tarieven. Daarnaast vervult de plaatselijke ABN een rol in het beperkte (contante) betalingsverkeer.

2.5 Paragraaf Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering biedt inzicht in de beleidsvoornemens inzake bedrijfsvoering. Bedrijfsvoering bestaat uit de onderdelen personeel, informatisering, automatisering, communicatie, organisatie, financieel beheer en beleid (waaronder de administratieve organisatie, treasury, planning en control en de interne controle) en facilitaire dienstverlening. De kwaliteit van onze bedrijfsvoering bepaalt mede het welslagen van onze dienstverlening.

Vanaf 1 januari 2018 is de Werkorganisatie Druten Wijchen (hierna WDW) van start gegaan met de bedrijfsvoeringstaken voor de gemeenten Druten en Wijchen. De Werkorganisatie is een gemeenschappelijke regeling die haar begroting conform wettelijke vereisten voor 15 april aanbiedt aan de deelnemende gemeenten. De begroting 2020 heeft de zienswijze procedure doorlopen en is vastgesteld in het bestuur van de WDW.

In de begroting van de WDW is de bedrijfsvoeringsparagraaf opgenomen. Voor de invulling van de bedrijfsvoering verwijzen we derhalve naar de begroting 2020 van de WDW. Samenvattend is daarin terug te vinden:

We zien de grote ontwikkelingen die ons de komende jaren bezig houden. De IT-organisatie is een serieus knelpunt als het gaat om de ontwikkeling van de organisatie naar de strategische doelstellingen in het bedrijfsplan. Dit omdat we snel achter lopen bij de technologische mogelijkheden op dit punt. Dit staat los van de fusie.

In 2019 heeft de evaluatie van de fijnstructuur plaatsgevonden op basis van de gemaakte afspraken met de OR. De exacte vormgeving daarvan en de financiële dekking worden nader uitgewerkt. Daarbij wordt ook gekeken naar personele knelpunten voor wat betreft de voortgang van het veranderproces.

2.6 Paragraaf verbonden partijen

1. Algemeen

Een verbonden partij is een privaot- of publiekrechtelijke organisatie, waarin de gemeente Druten een bestuurlijk belang én een financieel belang heeft.

In deze paragraaf worden de verbonden partijen besproken, waarbij de doelstellingen, activiteiten en de mate van de financiële betrokkenheid aan de orde komen.

Bestuurlijk belang houdt in dat de gemeente een zetel heeft in het bestuur van een organisatie of anderszins stemrecht heeft.

Er is een financieel belang als de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld en die verliest bij een eventueel faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij op ons kunnen worden verhaald.

Onze gemeente heeft met veel organisaties een relatie, maar die voldoen niet allemaal aan de genoemde criteria van verbonden partijen. De organisaties die wel aan de definitie van verbonden partijen voldoen, zijn onder te verdelen in:

- gemeenschappelijke regelingen;
- deelnemingen (vennootschappen);
- publiek-private samenwerkingen (PPS);
- stichtingen en verenigingen.

Centraal advies

Met de gemeente Nijmegen zijn afspraken gemaakt over de advisering van begroting- en rekeningstukken van de belangrijkste gemeenschappelijke regelingen. Vanuit de afdeling stadscontrol van de gemeente Nijmegen wordt een (financieel-technisch) advies uitgebracht aan de besturen van de gemeenschappelijke regelingen en aan de gemeentebesturen. De gemeenten zijn uiteraard vrij om dit advies over te nemen, te amenderen of te negeren. De uiteindelijke beslissingsbevoegdheid over begroting- en rekeningstukken ligt bij het algemeen bestuur van de GR.

2. Ontwikkelingen

Momenteel zijn er geen ontwikkelingen gaande.

3. Gemeenschappelijke Regelingen

Gemeenschappelijke regelingen (verlengd lokaal bestuur) voeren voor de gemeente het beleid en het beheer uit op terreinen waar zij bekend of deskundig in zijn. De gemeente Druten kiest voor een gemeenschappelijke regeling indien zij dit beleid niet alleen of niet doeltreffend en doelmatig zelfstandig kan uitvoeren.

De gemeente Druten is deelnemer in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

3.1 Bedrijfsvoeringsorganisatie “Werkorganisatie Druten-Wijchen”

Doel

De gemeenten Druten en Wijchen zijn met ingang van 1 januari 2018 ambtelijk gefuseerd. Daarvoor is een bedrijfsvoeringsorganisatie met de naam Werkorganisatie Druten-Wijchen, opgericht. Alle personeel van beide gemeenten, met uitzondering van de gemeensecretarissen, de griffiers en medewerkers van de griffie, zijn in dienst gekomen van de werkorganisatie. Vanaf 1 mei 2018 zijn de medewerkers gestart in hun nieuwe teams en functies.

Ontwikkelingen

Momenteel is er een aantal knelpunten, zoals hoog ziekteverzuim, dienstverlening die op sommige plekken onder druk staat en de fijnstructuur die niet altijd overeenkomt met de werkelijke situatie. De fijnstructuur is geëvalueerd en dat heeft tot een aantal wijzingen geleid dat inmiddels is geformaliseerd. De beide gemeenteraden zijn hierover geïnformeerd en er wordt getracht deze knelpunten op te lossen. Ook zal op korte termijn de GR worden gewijzigd, o.a. om vergaderingen en besluitvorming door het bestuur ook middels digitale communicatiemiddelen toe te staan.

Betrokkenen

De colleges burgemeester en wethouders van de gemeenten Druten en Wijchen.

Bestuurlijk belang

In het bestuur van de Werkorganisatie hebben de beide burgemeesters en wethouders Financiën zitting.

Financieel belang

Bijdrage € 11.571.000

3.2 Gemeenschappelijke Regeling Instituut Bijzonder Onderzoek Regio Zuid-Gelderland (IBO)

Doel

Behartiging van de gemeenschappelijke belangen op het gebied van de naleving van sociale zekerheidswetgeving. Dit betreft de naleving van de onderhoudsplicht en terugvordering van teveel ontvangen uitkering door (voormalige) uitkeringsgerechtigden, onderhoudsplichtigen en partners van (voormalig) uitkeringsgerechtigden. Een onderzoek tot bijzondere controle op de naleving vindt plaats na een daartoe strekkende opdracht van de deelnemende gemeente aan het Instituut Bijzonder Onderzoek. Het IBO wordt in stand gehouden door de gemeenschappelijke Regeling tussen de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen en Wijchen. De gemeente Wijchen fungeert als centrumgemeente.

Ontwikkelingen

Uitkeringsgerechtigden die zich niet aan de regels houden worden actief door het IBO opgespoord. Het is een verplichting voor de uitkerende instantie om onterecht verkregen uitkeringen terug te vorderen, ongeacht de hoogte daarvan.

Betrokkenen

De colleges burgemeester en wethouders van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen en Wijchen. De gemeente Wijchen fungeert als centrumgemeente.

Bestuurlijk belang

Geen. Met de uitvoering van deze Regeling wordt de uitvoeringsinstantie (=centrumgemeente) belast. Verantwoordelijk wethouder is de heer G.C.M. van Elk.

Financieel belang

Bijdrage deelnemende gemeenten: De totale kosten worden over de deelnemende gemeenten verdeeld, waarbij 50% van de totale lasten versleuteld wordt op basis van het inwoneraantal en 50% van de totale lasten op basis van het aantal afgedane opdrachten.

3.3 Regeling Vervoersorganisatie Regio Arnhem- Nijmegen (BVO DRAN)

Doel

De vervoersorganisatie brengt de belangen van de deelnemers samen op het gebied van aanvullend vervoer. Samen wordt gewerkt aan het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken vervoersysteem. Dit vervoer rijdt per 1 september 2016 onder de naam Avan. Het houdt rekening met de mogelijkheden van de reizigers en hun sociale netwerk. En het bedient ook het buitengebied en de kleine kernen, met optimale aansluiting op het reguliere openbaar vervoer. In de vervoersorganisatie sturen en beheersen de gemeenten samen de uitvoering en ondersteunende processen voor dit aanvullend openbaar vervoer.

Ontwikkelingen

De kosten in het doelgroepenvervoer vallen veel hoger uit dan was verwacht. Dat heeft ertoe geleid dat de raad niet heeft ingestemd met de begroting 2018 voor de BVO DRAN. Raad en college hebben de ambtelijke organisatie opgedragen een plan van aanpak op te stellen om grip te krijgen op de kosten. Dit plan van aanpak heeft het college op 25 juni 2018 vastgesteld. Hierin staat beschreven via welke lijnen kostenbeheersing en volumereductie in het doelgroepenvervoer kunnen worden gerealiseerd met behoud van kwaliteit. Momenteel worden de acties uit dit plan van aanpak uitgevoerd.

In augustus 2020 gaat de nieuwe contractperiode van start. In de regeling is bepaald dat een gemeente 15 maanden voor afloop van de huidige contracten een besluit kan nemen over deelname aan, dan wel (gedeeltelijke) uittreding uit de regeling "BVO Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen". Deadline voor het nemen van zo'n besluit is 30 april 2019.

Onlangs heeft het college besloten in te stemmen met voortzetting van de deelname van de gemeente Druten in de BVO DRAN. De raad heeft hier eveneens toe besloten. Tevens is besloten tot vaststellen van de notitie "Kostenbeheersing en kostenreductie in het doelgroepenvervoer AVAN". Hierin staan maatregelen die lokaal getroffen kunnen worden om het volume van vraagafhankelijk vervoer en het Leerlingenvervoer te beïnvloeden.

Betrokkenen

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar zijn de deelnemers aan deze regeling.

Bestuurlijk belang

In het bestuur van de Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen zitten 18 personen; uit elke gemeente één. Vanuit Druten is wethouder A. Springveld bestuurslid en wethouder G.C.M. van Elk plaatsvervangend bestuurslid.

Financieel belang

Bijdrage € 779.643

3.4 Gemeenschappelijk Orgaan regio Arnhem Nijmegen en Stichting Economic Board

Doel

Het gemeenschappelijk orgaan richt zich op een structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de Arnhem Nijmegen City Region, in zowel nationaal als internationaal perspectief. Daarnaast is er een Stichting Economic Board en een Bureau Brussel. De eerste heeft als doel de samenwerking in de regio tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden op de groeisectoren Health, Energy en Food en de cross-overs daartussen te versterken. Bureau Brussel behartigt de belangen van de regio Arnhem-Nijmegen bij de Europese Unie en andere Europese overheden.

Ontwikkelingen

Er zijn vier thema's waar de Regio Arnhem Nijmegen aan werkt.

- Duurzaamheid
- Economie
- Wonen
- Mobiliteit

Elk onderdeel heeft een eigen portefeuillehoudersoverleg (de wethouders per gemeente).

Het overleg is niet alleen informatief van karakter maar gericht op het bereiken van bestuurlijk commitment op de regionale opgaven. Met de afspraken adviseren de wethouders hun colleges en hun gemeenteraden. De Regio Arnhem Nijmegen is geen beslisorganisatie; de uiteindelijke besluitvorming over de voorstellen ligt bij de 18 gemeenten.

Eind 2018 / begin 2019 werd op allerlei regionale overlegtafels het geluid steeds sterker dat de Regio Arnhem Nijmegen beter zou kunnen functioneren. Belangrijkste kritiek- en tegelijkertijd verbeterpunten zijn kort samengevat:

1. Het ontbreekt aan een stevige gezamenlijke visie, verhaal en agenda en
2. de organisatievorm (gemeenschappelijk orgaan) past niet meer bij de grote opgaven: te licht, geen besluitvorming, geen middelen.

De Regio zakt weg in de ranglijsten, wordt minder aantrekkelijk, haalt minder subsidiegeld binnen enzovoort. En haalt dus het doel niet: een structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven.

Er is een 'Discussienota regionale samenwerking' opgesteld, met als belangrijkste strekking: het moet tot versterking komen en laten we daar maar meteen een grote stap in zetten. Die nota is op 18 april 2019 door alle 18 colleges geaccordeerd.

Op 19 juni is in het bestuurlijk overleg van de Regio een procesvoorstel besproken hoe de vervolgstappen aan te pakken. In december ligt er een voorstel voor met daarin die twee belangrijke dingen: een gedeelde langetermijnvisie en een passende governancevorm.

Betrokkenen

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar zijn de deelnemers aan deze regeling.

Bestuurlijk belang

Het Bestuurlijk Overleg bestaat uit 18 leden; van iedere gemeente één vertegenwoordiger. Voor Druten is dit de burgemeester.

De deelnemers aan de portefeuillehoudersoverleggen zijn:

- Duurzaamheid: wethouder A. Springveld
- Economie: wethouder A. Springveld
- Wonen: wethouder A. Springveld
- Mobiliteit: wethouder A. Springveld

Financieel belang

De inwoner bijdrage bedraagt € 1,88 per inwoner in 2019. In totaal: € 35.526.

3.5 Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR)

Doel

Om te voorkomen dat er een lappendeken aan GR's ontstaat heeft de raad op 20 februari 2014 ingestemd met deelname aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) en met deelname aan de eerste module ervan, het Werkbedrijf. De gemeenschappelijke regeling is per 1 januari 2016 gewijzigd. De twee belangrijkste wijzigingen betreffen: het toevoegen van een tweede module, ICT en het toevoegen van de taken en bevoegdheden die bij de GR BREED zijn weggehaald. Momenteel wordt de gemeenschappelijke regeling weer gewijzigd vanwege de toetreding van de gemeente Wijchen tot de module ICT.

Ontwikkelingen

Bij haar oprichting heeft de MGR de taak gekregen om niet alleen een uitvoeringsorganisatie te zijn, maar ook een platform voor regionale afstemming en overleg.

Als gevolg van de verkiezingen in 2018 is het bestuur van de MGR gewijzigd. Het nieuwe bestuur heeft dit moment aangegrepen om de samenwerking met elkaar te evalueren, samen met de colleges en ambtelijke organisaties uit de regio. Er is een notitie opgesteld, 'Lokale belangen in een sterke regio; samenwerken en afstemmen in het Rijk van Nijmegen'. Hierin staat wat er de afgelopen periode met elkaar is gedaan en is bereikt en wordt vooruit gekeken. Er is een college- en raadsbijeenkomst geweest.

Er is ook opnieuw gekeken naar de bestuurlijke inrichting van de MGR. Het accent komt meer bij het algemeen bestuur te liggen, waar het gaat over de platformfunctie. Het dagelijks bestuur richt zich dan alleen nog op bedrijfsvoering en agendavoorbereiding van het algemeen bestuur. Als onderdeel hiervan wordt het dagelijks bestuur verkleind van de huidige vijf naar drie leden.

In 2019 wordt aan de colleges en raden een voorstel voorgelegd om deze werkwijze in de regeling van de MGR te verankeren.

Module Werkbedrijf

Het Werkbedrijf is als eerste module van de MGR per 1 januari 2015 van start gegaan. Met het Werkbedrijf worden door de deelnemende gemeenten, het UWV en andere organisaties de handen ineen geslagen om de doelstellingen uit de Participatiewet te realiseren. Eén regeling voor de kwetsbaren op de arbeidsmarkt waarbij zoveel mogelijk mensen aan de slag gaan bij reguliere werkgevers. Een bijzonder samenwerkingsverband omdat hiermee het afbreken van de schotten tussen de verschillende regelingen, wordt doorvertaald naar de uitvoeringsorganisatie.

Sinds 2015 voert WerkBedrijf de arbeidsbemiddeling voor werkzoekenden in de regio Rijk van Nijmegen uit. Dit is het basispakket. Daarnaast kennen we maatwerk, oftewel het maatwerkpakket.

Het maatwerkpakket is er om lokale kleur te geven aan de uitvoering van WerkBedrijf. Na ruim 2 jaar en 20 projecten zien we dat de gemeenten een gemene deler hebben ten aanzien van het maatwerk. Daarom wil het Werkbedrijf toe gaan werken naar één basispakket met oog voor lokale zichtbaarheid. Op basis van het nieuwe regeerakkoord kunnen er de komende jaren wijzigingen in de wetgeving verwachten. Een voorbeeld is het voornemen van de nieuwe regering om meer beschut werk te realiseren. Dit zal naar verwachting een effect kunnen hebben op de dienstverlening en financiën.

Module ICT

Per 1 januari 2018 is de gemeente Wijchen toegetreden tot de module ICT. De wijziging van de GR hiervoor wordt voorbereid.

IRvN richt zich op de verdere inrichting van de organisatie en het neerzetten van de ambities en de gewenste werkwijze van iRvN, zodat de deelnemende gemeenten een zo goed mogelijke ICT-dienstverlening krijgen. De uitdaging van iRvN is om de deelnemende gemeenten te helpen om hun informatievoorziening "dichtbij te kunnen blijven organiseren", zodat ze kunnen blijven ontwikkelen op weg naar een efficiëntere en digitale overheid. iRvN is genoodzaakt om vanuit het bestaande informatie- en applicatielandschap gemeenten actiever te gaan adviseren hoe deze beter (regionaal ingezet) kunnen worden, wat de regionale consequenties en voordelen kunnen zijn van landelijke ontwikkelingen en wet- en regelgeving. IRvN ontwikkelt, beheert en exploiteert een bedrijfszekere en veilige ICT-infrastructuur voor de informatievoorziening van gemeenten tegen een afgesproken prijs en kosten. En daar waar gewenst inrichting en beheer van (gemeenschappelijke) informatiesystemen. De bijdrage van de IRvN wordt in rekening gebracht bij de Werkorganisatie Druten Wijchen.

Betrokkenen

De raden en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen zijn de deelnemers aan deze regeling.

Bestuurlijk belang

Algemeen bestuur MGR: burgemeester en wethouder G.C.M. van Elk

Dagelijks bestuur: geen deelname

Lid Bestuurscommissie Werk: wethouder G.C.M. van Elk

Lid Agendacommissie: raadslid D. Uitdehaag

Financieel belang

Bijdrage € 2.964.000

Risico

Er doet zich een financieel risico voor dat de beschikbare weerstandscapaciteit van de MGR te boven gaat.

Gevolg: De gemeente moet financieel meer bijdragen aan de MGR dan begroot.

3.6 Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Gelderland-Zuid

Doel

De GGD Gelderland-Zuid is een gemeenschappelijke regeling die is opgericht op grond van de Wet publieke gezondheid. De GGD heeft als doel het monitoren, bevorderen en beschermen van de publieke gezondheid. Zij voert onder andere de volgende taken uit:

- Jeugdgezondheidszorg via lokale consultatiebureaus
- Preventie en bestrijding van infectieziekten door o.a. vaccinaties en voorlichting
- Advisering over een gezonde leefomgeving
- Toezicht en handhaving op kinderopvanglocaties
- Toezicht op Wmo-voorzieningen
- Gezondheidsbevordering in de wijk en op school door o.a. inzet van gezondheidsmakelaars
- Monitoren en analyseren van gezondheid door 4-jaarlijkse bevolkingsonderzoeken
- Toegang tot beschermd wonen
- Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ), voor psychisch kwetsbare mensen die zelf niet om hulp vragen
- Veilig Thuis, het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling.

Ontwikkelingen

De GGD heeft de meerjarenstrategie 2016-2019 ontwikkeld als antwoord op de ontwikkelingen in het sociaal domein. Uitgangspunt is om de GGD meer neer te zetten als netwerkorganisatie: een organisatie die vanuit gezondheidsperspectief een aanvullende bijdrage levert in het netwerk van welzijn, zorg en gezondheid.

Een belangrijk aandachtspunt blijft de ontwikkeling van Veilig Thuis: het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Naar aanleiding van eerdere negatieve beoordelingen door de inspecties (die hebben geleid tot tijdelijk verscherpt toezicht) zijn vele verbeterlagen gemaakt. Hiermee is het vertrouwen van de inspecties hersteld, maar kritisch volgen van de ontwikkelingen blijft noodzakelijk.

Betrokkenen

De raden, de colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel zijn deelnemers aan de regeling.

Bestuurlijk belang

Algemeen bestuur: wethouder G.C.M. van Elk

Dagelijks bestuur: geen deelname

Financieel belang

Bijdrage 2020 € 824.269

(uniform deel)

3.7 Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Doel

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) is een daadkrachtige, betrouwbare en alerte organisatie voor brandweezorg, geneeskundige hulpverlening en voorbereiding en coördinatie op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Zij is dé organisatie die, samen met de 14 gemeenten, politie en alle andere betrokken organisaties, zorgt voor een veilige samenleving in Gelderland-Zuid.

De Veiligheidsregio bestaat momenteel uit:

- Brandweer Veiligheidsregio Gelderland Zuid;
- Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR);
- Regionale Ambulancevoorziening (RAV);
- Gemeenschappelijke Meldkamer (GMK);
- Veiligheidsbureau.

Ontwikkelingen

In de begroting 2020 is zo veel mogelijk rekening gehouden met nu al voorzienbare ontwikkelingen die op de Veiligheidsregio afkomen. Voor een aantal ontwikkelingen geldt dat deze weliswaar bekend zijn, maar dat de beleidsmatige en financiële consequenties voor de Veiligheidsregio op dit moment nog onduidelijk zijn. Voorbeeld hiervan is de landelijke meldkamerorganisatie waarin te zijner tijd de meldkamer van Gelderland-Zuid op zal gaan.

Betrokkenen

De raden, de colleges van burgemeesters en wethouders en de burgemeesters van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West-Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel nemen deel in deze regeling.

Bestuurlijk belang

Algemeen bestuur: burgemeester

Dagelijks bestuur: geen deelname

Financieel belang

Bijdrage € 1.024.160

Risico

Er doet zich een risico voor dat de algemene reserve voor C&R van de VRGZ te boven gaat.
Gevolg: De gemeente moet financieel meer bijdragen aan de VRGZ dan begroot.

3.8 Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Nijmegen (MARN)

Doel

De doelstelling van de MARN is ondersteuning van de deelnemende gemeenten bij de bescherming van het milieu op de onderwerpen afval, bodem, externe veiligheid handhaving, klimaat en energie. Daarnaast is de MARN aandeelhouder van de ARN en zij bewaken dit.

Ontwikkelingen

In 2016 heeft een evaluatie van de nieuwe werkwijze van de MARN plaatsgevonden, waarbij tevens adviezen zijn gegeven voor de toekomst van de MARN. De MARN is sinds de evaluatie van de organisatie in 2017 geen projectorganisatie meer en door de MARN worden geen projecten meer uitgevoerd. Daarnaast heeft de MARN de gronden die zij in eigendom heeft en waarop de stort en de installaties van ARN B.V. zijn gevestigd, verkocht aan ARN b.v. Onlangs is hierop de GR MARN aangepast.

Betrokkenen

De raden, de colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen, West-Maas en Waal en Wijchen zijn deelnemers aan de regeling.

Bestuurlijk belang

Algemeen bestuur: wethouder A. Springveld

Dagelijks bestuur: wethouder A. Springveld

Financieel belang

Aan de MARN wordt geen gemeentelijke bijdrage verstrekt.

3.9 Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN)

Doel

De regeling is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.

Ontwikkelingen

De Omgevingsdienst voldoet aan de kwaliteitscriteria en daar waar nog kennis en ervaring ontbreekt zal een opleidingstraject gevolgd worden door de medewerkers.

De gemeenten Druten en Wijchen hebben de Wabo-taken (op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving) gezamenlijk opgepakt om zo te voldoen aan de kwaliteitscriteria. Deze twee gemeenten zullen dus de Wabo-taken (BRIKS) niet overdragen naar de ODRN, maar zullen wel nauw samenwerken met de ODRN op onderwerpen waar Druten en Wijchen gedeeltelijk niet kunnen voldoen aan de kwaliteitscriteria.

Projecten die momenteel binnen de ODRN lopen zijn de nieuwe Omgevingswet, ondermijning en het asbestproject. Recent is conform het nieuwe mandaatformat de nieuwe mandaatregeling vastgesteld. Tevens is de GR ODRN onlangs gewijzigd, waarbij o.a. de stemverhouding is aangepast.

Betrokkenen

De colleges van burgemeesters en wethouders van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, Wijchen en Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland.

Bestuurlijk belang

Algemeen bestuur: wethouder M. Lepoutre

Dagelijks bestuur: geen deelname

Financieel belang

Bijdrage € 409.220

Risico

Er doet zich een politiek/bestuurlijk risico voor bij de ODRN dat de beschikbare weerstandscapaciteit te boven gaat.

Gevolg: De gemeente moet financieel meer bijdragen aan de ODRN dan begroot.

3.10 Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal

Doel

Het recreatieschap is opgericht als een gemeenschappelijke regeling en heeft als doel om de belangen te behartigen van onder meer de openluchtrecreatie en het toerisme van de deelnemende gemeenten. In 1999 is het recreatieschap verzelfstandigd en is de rol veranderd. Samen met het Natuur- en Recreatieschap Lingebuigebied en het Recreatieschap Over-Betuwe wordt deelgenomen in de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied. Zij zijn niet langer belast met beleid en uitvoering, maar vervullen nu het aandeelhouderschap. Ook zijn ze een platform waar gediscussieerd kan worden over regionale of landelijke ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme. De deelnemende gemeenten kwamen, in hun nieuwe rol van aandeelhouder, meer op afstand te staan. Het onroerend goed werd overgedragen en een afkoopsom werd betaald ten behoeve van toekomstig beheer. De recreatieschappen kozen voor een model van maatschappelijk ondernemen. Dat houdt in dat zij zich richten op het behartigen van maatschappelijke taken zonder onderworpen te zijn aan aandeelhouderswaarden. In mei 2008 is naam veranderd en wordt gewerkt vanuit de handelsnaam Uit@waarde.

Ontwikkelingen

Geen.

Betrokkenen

De raden, de colleges van burgemeesters en wethouders en de burgemeesters van de gemeenten Buren, Culemborg, Druten, Maasdriel, Neder-Betuwe, West Betuwe, Tiel en West-Maas en Waal.

Bestuurlijk belang

Algemeen Bestuur: wethouder A. Springveld

Dagelijks bestuur: geen deelname

Financieel belang

Voor wat betreft het financiële belang is de structurele bijdrage aan het recreatieschap in een keer afgekocht bij de verzelfstandiging van het Recreatieschap. Daartoe is een Besloten Vennootschap opgericht: recreatiemaatschappij Rivierengebied, waartoe nog twee recreatieschappen behoren. Ondanks de afkoop is de gemeenschappelijke regeling in stand gehouden, zodat de gemeenten inhoud kunnen blijven geven aan regionaal openluchtrecreatiebeleid en (mogelijk nieuw) regionaal toeristisch-recreatief beleid.

3.11 Euregio Rijn-Waal

Doel

De Euregio Rijn-Waal heeft als taak, de regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar deelnemers te bevorderen, te ondersteunen en te coördineren op diverse beleidsterreinen. Zij voert hiertoe projecten uit, zij vraagt aan en ontvangt financiële middelen van derden en zij verstrekt financiële middelen aan derden. Tevens adviseert zij de deelnemers, burgers, bedrijven, overheden en instellingen bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen.

Grensoverschrijdende samenwerking vindt op de volgende beleidsterreinen plaats: sociaal-economische ontwikkeling, onderwijs en scholing, verkeer en vervoer, ruimtelijke ordening, cultuur en sport, toerisme en recreatie, milieubescherming en afvalverwerking, natuurbehoud en landschapsbeheer, sociale zaken, gezondheidszorg, rampenbestrijding, communicatie en veiligheidsbeleid.

Ontwikkelingen

Geen.

Betrokkenen

De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband met leden afkomstig uit de Nederlandse provincies Gelderland, Noord-Brabant en Limburg, de Duitse stad Duisburg en de Kreisen Kleve en Wesel. De leden zijn gemeenten, regionale overheden en andere publiekrechtelijke organisaties zoals de Kamer van Koophandel.

Bestuurlijk belang

Het hoogste orgaan van de Euregio Rijn-Waal is de Euregioraad, die verantwoordelijk is voor alle activiteiten van de Euregio Rijn-Waal. Alle lid-organisaties zijn in de Euregioraad vertegenwoordigd. Druten wordt vertegenwoordigd door de burgemeester en raadslid P.A.G.M. van den Hurk.

Financieel belang

Lidmaatschap

3.12 Regeling Gemeenschappelijk belastingkantoor Beuningen (Munitax)

Doel

Per 1 januari 2012 werken de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Heumen, Druten en Wijchen, samen op het gebied van de uitvoering van de Wet WOZ en de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen. De samenwerking heft de kwetsbaarheid van eenmansfuncties op, verhoogt de effectiviteit en kwaliteit, en leidt tot lagere kosten.

Er is gekozen voor een lichte juridische vorm van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen, namelijk een centrumgemeente constructie waarin de centrumgemeente gemandateerd wordt door de colleges van de overige gemeenten om uitvoering te geven aan de werkzaamheden. Beuningen vervult deze functie als centrumgemeente. De uiteindelijke beleidskeuzes en het vaststellen van alle verordeningen (en tarieven) is een verantwoordelijkheid van de gemeenten zelf.

Sinds 1 januari 2015 gaat het belastingkantoor verder onder de naam Munitax.

Ontwikkelingen

Munitax voert het lokale belastingbeleid uit. Dit is de wettelijke taak, volgens de Wet waardering onroerende zaken (WOZ), voor het jaarlijks taxeren van woningen, bedrijven en onroerende zaken en het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen volgens de gemeentelijke belastingverordeningen. Ook neemt Munitax bezwaren in behandeling.

Betrokkenen

De colleges van burgemeesters en wethouders van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen en Wijchen.

Bestuurlijk belang

Geen. Met de uitvoering van deze Regeling wordt de uitvoeringsinstantie (=centrumgemeente) belast. De autonomie van de deelnemende gemeenten ten aanzien van de tarieven en belastingsoorten blijft.

Financieel belang

Bijdrage € 333.620

3.13 Gemeenschappelijke Regeling Basisregeling Regio Nijmegen

Doel

In artikel 4 van deze regeling staat opgenomen dat de regeling tot doel heeft gemeenschappelijke belangen met een regionaal c.q. intergemeentelijk karakter van de deelnemende gemeenten te behartigen, teneinde een evenwichtige ontwikkeling in het Regiobeleid te bevorderen. De regeling fungeert als platform voor de voltallige colleges, maar "slaapt".

Ontwikkelingen

Er zijn geen ontwikkelingen.

3.14 Gemeenschappelijke Regeling Maas en Waal

Dit betreft een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Druten en West-Maas en Waal. De regeling is slapend. Bezien wordt of deze regeling op een geschikt moment wordt opgeheven.

4. Deelnemingen

De gemeente Druten is in het bezit van aandelen van een aantal vennootschappen. Met deze deelnemingen behartigt de gemeente het publieke belang.

4.1 NV Bank Nederlandse Gemeenten (NV BNG)

Doel

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van de overheid en voor het maatschappelijk belang. De BNG voorziet in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening en biedt zo toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector.

Volgens de statuten is de BNG 'bankier ten dienste van overheden', zoals gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen, politieregio's en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg.

Betrokkenen

De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.

Bestuurlijk belang

De gemeente Druten heeft geen zetel in het bestuur en de raad van commissarissen van de NV BNG. De gemeente heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang.

Financieel belang

De gemeente heeft met 9.477 aandelen een financieel belang (nominale waarde € 23.692). Elk jaar keert de BNG een dividend uit.

4.2 Vitens

Doel

Het doel van Vitens is de uitoefening van een publiek (drink-)waterbedrijf in de ruimste zin van het woord. Dat houdt onder meer in: winning, productie, transport, verkoop en distributie van water en verder het verrichten van alles dat met de publieke watervoorziening verband houdt of daarvoor bevorderlijk kan zijn.

Betrokkenen

De gemeenten en provincies in het voorzieningsgebied zijn aandeelhouder van Vitens.

Bestuurlijk belang

De aandeelhouders hebben geen directe bemoeienis met de dagelijkse gang van zaken binnen het bedrijf. Een Raad van Commissarissen houdt toezicht. De gemeente Druten heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang. Twee keer per jaar is er een aandeelhoudersvergadering. Daarin wordt gestemd over nieuwe tariefvoorstellen en wordt het jaarverslag vastgesteld. Druten heeft 16.023 aandelen.

Financieel belang

De aandeelhouders krijgen jaarlijks dividend uitgekeerd (2019 € 14.421)

4.3 Dar N.V.

Doel

Dar is een naamloze vennootschap (nv) en in eigendom van de zes gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen en Wijchen. De organisatie van Dar staat onder toezicht van de raad van commissarissen (RvC).

Naast afvalinzamelaar is Dar ook adviseur beheer openbare ruimte, gladheidsbestrijder, riool- en kolkenreiniger, ongedierte- en onkruidbestrijder en terrein- en straatreiniger.

Ontwikkelingen

In 2020 moet 75% van het huishoudelijk afval gescheiden worden ingezameld, zodat het hergebruikt kan worden. Dar helpt gemeenten om dit te bereiken. Momenteel vindt de voorbereiding plaats om de statuten, aandeelhoudersovereenkomst, inbestedingsovereenkomst en dienstverleningsovereenkomst te wijzigen.

Betrokkenen

Nijmegen, Beuningen, Druten, Heumen, Wijchen en Berg en Dal.

Bestuurlijk belang

De gemeente heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang. De gemeente Nijmegen blijft met ruim 80% van de aandelen, de grootste aandeelhouder.

Financieel belang

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bedraagt € 5.500.000 verdeeld over 550.000 gewone aandelen ad € 10 nominaal. Van deze aandelen zijn er 110.000 geplaatst en volgestort. De gemeente Druten bezit per 1 januari 2017, op basis van een herijking aandelenverhouding en ingebracht omzet, 3.347 aandelen (3,04%). In 2017 is de totale aankoopsom ad € 266.177 voldaan. De gemeente Druten heeft over het jaar 2018 € 6.475 aan dividend ontvangen van DAR N.V.

4.4 Beheermaatschappij De Waarden B.V. en Ontwikkelingsmaatschappij Druten-Oost C.V.

Doel

Doel van de CV is het uitvoeren van de grondexploitatie van het plangebied Druten Oost/Tichellande door middel van het verwerven van gronden, het bouw- en woonrijp maken van gronden, het (doen) realiseren en opleveren/overdragen van de daarmee samenhangende voorzieningen, het uitgeven van bouwrijpe kavels en gronden voor de realisatie van woningen, en voorts al datgene wat tot het voorgaande kan dienen, waaronder begrepen het aantrekken van financiële middelen en het in verband daarmee stellen van zekerheden, aangaan van borgtochten e.d. alles in de meest ruime zin. De B.V. is opgericht om te fungeren als beherend vennoot in de C.V.

Betrokkenen

De gemeente Druten en Van Wanrooij Projectontwikkeling B.V.

Bestuurlijk belang

Eén collegelid is voorzitter van de Stuurgroep Druten-Oost. De projectleider vanuit het team Gebiedsontwikkeling is lid van de stuurgroep.

Financieel belang en mogelijke risico's

De gemeente Druten heeft een belang van 50% in de grondexploitatie betreffende Druten-Oost/Tichellande. Insteek is de geïnvesteerde bedragen in de periode 2013-2023 terug te verdienen. Met de vaststelling van de grex op 26 april 2019 is de looptijd vastgesteld t/m 2023. De grootste risico's liggen in de marktvraag in combinatie met de stijgende bouwkosten en de eveneens stijgende kosten in de GWW-branche. Deze risico's zijn in de paragraaf weerstandsvermogen gekwantificeerd. Verder staat de gemeente bij de BNG voor € 6,5 miljoen garant (welke in 2019 is teruggebracht van € 11 miljoen naar € 6,5 miljoen) voor de geldleningen die de C.V. heeft aangetrokken. Mocht de gemeente hierop worden aangesproken door de BNG, dan draagt Van Wanrooij Projectontwikkeling B.V. hieraan 50% bij.

5. Publiek Private Samenwerking (PPS)

De Waarden C.V. en B.V. kan tevens aangemerkt worden als een PPS (zie verder 2.7 paragraaf grondbeleid). Verder kent de gemeente Druten geen PPS-constructies.

6. Overige samenwerkingsverbanden (vereniging, stichting)

6.1 Stichting Regionaal Bureau voor Toerisme Knooppunt Arnhem Nijmegen (RBT KAN).

De doelstelling van het RBT KAN is om door middel van marketing, promotie-inspanningen en productontwikkeling meer bezoekers te trekken die langer in de regio Arnhem Nijmegen verblijven en hier meer besteden, waardoor het toeristisch marktaandeel van de regio in het algemeen en dat van de diverse deelgebieden in het bijzonder, vergroot wordt.

Met marketing- en productontwikkeling wil RBT KAN de regio Arnhem – Nijmegen laten aansluiten bij de wensen van de gekozen doelgroepen. De regio moet een “must see & must do” bestemming worden voor Nederlandse en buitenlandse bezoekers. Communicatie speelt hierbij vanzelfsprekend een belangrijke rol.

De GR heeft ten doel de financiële ondersteuning van de Stichting RBT KAN vanuit de deelnemende gemeenten en dient het gezamenlijk belang van het vergroten van het toeristisch marktaandeel. De subsidie aan RBT KAN wordt gebruikt om de gemeente Druten als onderdeel van de regio op toeristisch gebied te promoten (marketing). De financiering per gemeente gebeurt naar rato van het aantal inwoners.

De organisatie RBT KAN heeft een nieuwe naam, zij gaan verder onder de naam “Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen”.

6.2 Stichting Logistieke Hotspot Rivierenland

Rivierenland heeft vanwege haar strategische ligging en haar huidige sterke positie in de logistieke sector veel kansen om zich door te ontwikkelen tot een logistieke hotspot van internationaal formaat. De gemeenten in regio Rivierenland, inclusief Druten, hebben samen met het bedrijfsleven en de provincie Gelderland de handen ineengeslagen om de kansen voor economische ontwikkeling op basis van de logistieke kwaliteiten van de regio te benutten. Rivierenland ontwikkelt zich daarmee tot een toplocatie voor bedrijven in de logistieke sector en voor bedrijven voor wie efficiënte logistiek een belangrijke bedrijfsfactor is: Logistieke Hotspot Rivierenland (hierna LHR).

Voor de verdere ontwikkeling was het nodig om een zelfstandig orgaan op te richten. Daartoe is de Stichting Logistieke Hotspot Rivierenland opgericht, waarin ook de gemeente Druten deelneemt. Het gehele traject is begin 2015 geformaliseerd. De kosten voor het aankopen van de certificaten bedragen € 1.350 en deelname aan de Stichting voor 4 jaar bedraagt jaarlijks € 2.250.

In 2019 is de Stichting Logistieke Hotspot opgeheven. Aan het vervolg neemt Druten geen deel.

6.3 Gelders Genootschap (welstand)

Het Gelders Genootschap is een vereniging van gemeenten die zich al bijna honderd jaar inzet voor het behoud en de bevordering van de schoonheid van stad en land. Zij doet dit door 50 gemeenten te adviseren over een breed spectrum van aspecten van ruimtelijke kwaliteit. De aandacht van het Genootschap gaat daarbij niet alleen uit naar het behoud van bestaande kwaliteiten maar ook naar het creëren van ruimte voor vernieuwende ideeën.

2.7 Paragraaf grondbeleid

Deze paragraaf geeft de gemeentelijke visie weer op de uitgangspunten en de uitvoering van het grondbeleid in relatie tot de programma's.

Strategisch kader

Op 16 februari 2012 heeft de raad de structuurvisie vastgesteld waarin tot uiting komt waar de gemeente in de komende tien jaar woningbouw en/of herstructurering wenst te plegen en voor welke doelgroepen. Ook de ontwikkelingen van de economie (van invloed op bedrijventerreinen, zoals Westerhout-Zuid) en het toerisme maken onderdeel uit van deze strategische visie.

Grondbeleid is een van de instrumenten om deze projecten te realiseren.

Wettelijk kader

De Grondexploitatiewet is onderdeel van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). De Wro biedt gemeenten de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op gebiedsontwikkelingen via het privaatrechtelijk (de anterieure overeenkomst) en het publiekrechtelijk spoor (het exploitatieplan). In beide sporen kan de gemeente naast de eisen in het bestemmingsplan ook kwaliteitseisen stellen ten aanzien van de woningcategorieën (sociale huurwoningen, sociale koopwoningen en particulier opdrachtgeverschap) en eisen stellen ten aanzien van de uitvoering. De gemeente Druten gebruikt in de praktijk alleen anterieure overeenkomsten waarin de afspraken met initiatiefnemers worden vastgelegd. Mocht het nodig zijn, dan wordt ook het exploitatieplan ingezet. Begin 2019 heeft de gemeenteraad een Nota Bovenwijkse Voorzieningen vastgesteld. Deze nota gaat over het kostenverhaal bij aanleg van bovenwijkse openbare voorzieningen ten behoeve van bouwplannen. De nota geeft inzicht in de aan te leggen bovenwijkse voorzieningen en de bijdragen die bij bouwplannen worden gevraagd.

De Grondexploitatiewet is van toepassing op elk bouwplan dat middels een planologisch besluit (zoals een bestemmingsplan) mogelijk wordt gemaakt. Deze wet ziet toe op kostenverhaal en biedt mogelijkheden om locatie-eisen te stellen aan private ontwikkelaars.

De regelgeving rondom grondbeleid zoals de Onteigeningswet en de Wet voorkeursrecht gemeenten zal in de Omgevingswet worden opgenomen. Daartoe is er een Aanvullingswet grondeigendom Omgevingswet opgesteld die inmiddels ter behandeling bij de Eerste Kamer ligt.

Karakter gemeentelijk grondbeleid

Bij enkele projecten vervult de gemeente Druten een actieve rol, waarbij zelf gronden zijn aangekocht met als doel deze te exploiteren. Dat is bijvoorbeeld het geval bij Westerhout-Zuid, Tabaksveld, Pas Afferden en Druten-Zuid.

Daarnaast neemt de gemeente bij Druten-Oost/Tichellande deel aan een PPS-constructie (PPS = publiek private samenwerking).

Gelet op de expertise in combinatie met de economische situatie past het de gemeente meer om bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen derde partijen te faciliteren.

Uitgangspunten grondbeleid

Het gemeentelijke grondbeleid hanteert de volgende uitgangspunten:

1. De raad moet met regelmaat besluiten over vragen als:
 - welke rol speelt het grondbeleid bij het verwezenlijken van de programma's?
 - welke financiële risico's staan daar tegenover?
 - hoe ervoor te zorgen dat het grondbeleid op een financieel evenwichtige manier wordt uitgevoerd?
2. Bij het te voeren grondbeleid dient te worden ingespeeld op kansen en bedreigingen vanuit de omgeving. Voor het grondbeleid zijn behalve het gemeentelijke beleid ook de Europese, landelijke, provinciale en plaatselijke (economische) ontwikkelingen relevant.

De vraag naar en het aanbod van grond voor woningbouw of bedrijfsterreinen in de regio heeft invloed op het te voeren grondbeleid.

3. Een grondexploitatie wordt opgesteld om:
 - de financiële haalbaarheid van een project inzichtelijk te maken;
 - de financiële consequenties van keuzes binnen het ruimtelijke planproces in kaart te brengen;
 - financiële transparantie ten behoeve van een doelgerichte en eenduidige communicatie over de financiële haalbaarheid te geven;
 - de kosten bij gebiedsontwikkeling te kunnen beheersen;
 - zonder veel moeite de financiële gevolgen van risico's in beeld te brengen.
4. Voor de overschotten en tegenvallers bij de afsluiting van complexen is in principe de reserve grondbedrijf aangewezen. Jaarlijks beslist de raad bij het bestemmen van het saldo van de jaarrekening inzake de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve grondbedrijf.
5. De gewenste omvang en inzet van de reserve grondbedrijf komt afzonderlijk aan de orde bij de jaarlijkse herziening grondexploitaties, die onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.
6. De rente van een project wordt berekend over de boekwaarde per 1 januari van elk jaar.

Projecten en Meerjaren prognose grondbedrijf (MPG)

Per 1 januari 2019 bedraagt de totale boekwaarde van het gemeentelijk aandeel in de grondexploitaties circa € 6,8 miljoen. Deze boekwaarde wordt vooral veroorzaakt door Westerhout – Zuid (€ 6,0 miljoen). De overige projecten hebben een totale boekwaarde van € 0,8 miljoen. De reserve grondbedrijf bedraagt per 1 januari 2019 circa € 1,3 miljoen.

HOOFDSTUK 3 VASTSTELLINGSBESLUIT

De raad van de gemeente Druten;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 8 oktober 2019;

besluit:

1. De programmabegroting 2020 vast te stellen en de meerjarenbegroting 2021-2023 voor kennisgeving aan te nemen;
2. Mandaat te verlenen aan het college van burgemeester en wethouders om ter hoogte van € 500.000 in het kader van actieve grondpolitiek grond aan te kopen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de gemeenteraad van 14 november 2019.

De raadsgriffier,

De voorzitter,

H.W.G.M. Vreman

C.A.A. van Rhee- Oud Ammerveld

EMU saldo begroting 2019 - 2021

		2019 (x € 1000) Begroting 2019	2020 (x € 1000) Volgens Begroting 2020	2021 (x € 1000) Volgens meerjaren raming in begroting 2021
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves		-1.852	-118	-57
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	+	2.304	2.265	2.467
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	+	170	237	241
Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-/-	7.875	1.848	7.635
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	-/-	500	500	500
Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	-/-	412	897	357
Berekend EMU-saldo		-8.165	-861	-5.841

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PROGRAMMA'S

LASTEN Omschrijving programma	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
0 Bestuur en ondersteuning				
1 Veiligheid				
2 Verkeer en vervoer	-	5.000	-	-
3 Economie	35.000	-	-	
4 Onderwijs				
5 Sport, cultuur en recreatie	-	-	15.000	-
6 Sociaal domein	38.550	-	-	-
7 Volksgezondheid en milieu	110.000	-	-	-
8 Wonen en bouwen	97.000			
<i>Subtotaal lasten programma's</i>	<i>280.550</i>	<i>5.000</i>	<i>15.000</i>	
BATEN Omschrijving programma	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
0 Bestuur en ondersteuning				
1 Veiligheid				
2 Verkeer en vervoer				
3 Economie		-	-	
4 Onderwijs				
5 Sport, cultuur en recreatie				
6 Sociaal domein				
7 Volksgezondheid en milieu				
8 Wonen en bouwen	97.000			
<i>Subtotaal baten programma's</i>	<i>97.000</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	
<i>Toevoeging aan reserves</i>				
<i>Onttrekking reserves</i>	95.000			
SALDO	88.550	5.000	15.000	-

Toelichting:

Programma 2: Onderzoek verkeerssituaties	De veiligheid van enkele verkeerssituaties wordt onderzocht. Hiervoor is € 5.000 beschikbaar in 2021.
Programma 3: Bioscoop Fietstoeristen Detailhandelsvisie	De haalbaarheid van een bioscoop wordt onderzocht Oplaadpunten voor fietsers worden gerealiseerd In 2020 wordt de detailhandelsvisie vernieuwd.
Programma 5: Kunstwerk Tichellande	De mogelijkheden worden onderzocht voor locatie, type kunstwerk en kunstenaar.
Programma 6: Participatiecoach	Als betaalde arbeid (nog) geen optie is, biedt de coach een vorm van vrijwilligerswerk of dagbesteding
Programma 7: Riolen en gemalen Coördinator asbestsanering	In de begroting 2020 is een extra bedrag van € 97.000 opgenomen in verband met de ontvangstplicht van baggerspecie. De reserve riolering wordt hierbij ter dekking ingezet. We geven particulieren antwoord op hun vragen over de sanering van hun daken door daarvoor een coördinator aan te stellen.
Programma 8: Grondexploitaties	Dit betreffen de geraamde kosten van de grondexploitatie Pas Afferden, en derhalve ook een ophoging van de boekwaarde.

GEMEENTE DRUTEN
BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD MEERJARENRAMING 2020 - 2023

TAAKVELD	BELEIDSTAAK	Rekening 2018			Begroting 2019			Begroting 2020		
		lasten 2018	baten 2018	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0.1	BESTUUR	1.062.322		-1.062.322	1.213.014	0	-1.213.014	1.161.052	0	-1.161.052
0.2	BURGERZAKEN	1.086.871	332.796	-754.075	1.059.368	226.230	-833.138	576.036	229.623	-346.412
0.3	BEHEER OVERIGE GEBOUWEN EN GRONDEN	21.252	377.755	356.503	25.462	12.248	-13.214	212.489	12.432	-200.057
0.4	ONDERSTEUNING ORGANISATIE	7.909.019	1.825.056	-6.083.963	4.999.500	470.553	-4.528.947	5.671.143	447.366	-5.223.777
0.5	TREASURY	98.162	685.921	587.759	-205.505	667.378	872.883	52.133	482.152	430.019
0.61	OZB WONINGEN	351.224	2.201.206	1.849.982	349.755	2.241.399	1.891.644	348.886	2.310.361	1.961.475
0.62	OZB NIET WONINGEN		1.025.750	1.025.750	0	1.036.855	1.036.855	0	1.049.813	1.049.813
0.64	BELASTINGEN OVERIG	36.337	215.509	179.172	24.565	219.818	195.253	24.934	227.735	202.801
0.7	ALGEMENE UITKERING EN OV.UITKERINGEN	0	26.594.062	26.594.062	0	28.060.196	28.060.196	0	28.891.274	28.891.274
0.8	OVERIGE BATEN EN LASTEN (excl. Mutaties R&V)	-468.295		468.295	42.836	0	-42.836	148.665	0	-148.665
0.9	VENNOOTSCHAPSBELASTING	0		0	0	0	0	0	0	0
1.1	CRISISBEHEERSING EN BRANDWEER	948.977		-948.977	991.716	0	-991.716	1.091.580	0	-1.091.580
1.2	OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	225.396	7.446	-217.950	400.717	5.151	-395.566	536.231	5.228	-531.003
2.1	VERKEER EN VERVOER	2.194.475	582.364	-1.612.111	2.493.123	136.757	-2.356.366	2.140.059	92.834	-2.047.225
2.4	ECONOMISCHE HAVENS EN WATERWEGEN	47.300		-47.300	4.925	0	-4.925	902	0	-902
3.1	ECONOMISCHE ONTWIKKELING	133.911		-133.911	255.134	0	-255.134	225.417	0	-225.417
3.2	FYSIEKE BEDRIJFS-INFRASTRUCTUUR	230.023	0	-230.023	133.142	68.741	-64.401	159.578	96.637	-62.941
3.3	BEDRIJVENLOKET EN BEDRIJFSREGELINGEN	22.869	13.642	-9.227	23.350	15.155	-8.195	14.442	15.382	940
3.4	ECONOMISCHE PROMOTIE	66.806	7.440	-59.366	97.080	6.255	-90.825	108.442	6.349	-102.093
4.2	ONDERWIJSHUISVESTING	1.090.830	25.289	-1.065.541	1.092.181	25.054	-1.067.127	1.024.365	24.823	-999.542
4.3	ONDERWIJSBELEID EN LEERLINGZAKEN	870.846	246.928	-623.918	973.424	311.347	-662.077	866.965	313.198	-553.767
5.1	SPORTBELEID EN ACTIVERING	139.907	615	-139.292	210.360	1	-210.359	173.918	0	-173.918
5.2	SPORT-ACCOMMODATIES	917.899	412.402	-505.497	1.143.084	414.264	-728.820	957.474	434.785	-522.689
5.3	CULTUURPRESENTATIE-PRODUCTIE EN PARTICIPATIE	428.569		-428.569	433.783	0	-433.783	422.870	0	-422.870
5.5	CULTUREEL ERFGOED	119.019	37.052	-81.967	126.547	7.661	-118.886	107.678	7.776	-99.902
5.6	MEDIA	271.352		-271.352	273.488	0	-273.488	267.207	0	-267.207
5.7	OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	1.126.709	51.985	-1.074.724	1.890.863	157.576	-1.733.287	1.594.199	159.940	-1.434.259
6.1	SAMENKRACHT EN BURGERPARTICIPATIE	1.304.016	6.113	-1.297.904	1.486.730	2	-1.486.728	1.452.716	61.671	-1.391.045
6.2	WIJKTEAMS	987.161		-987.161	1.412.176	0	-1.412.176	1.114.068	0	-1.114.068
6.3	INKOMENSREGELINGEN	5.539.657	4.023.735	-1.515.922	5.716.164	3.793.496	-1.922.668	5.605.177	3.872.275	-1.732.902
6.4	BEGELEIDE PARTICIPATIE	2.500.739		-2.500.739	2.499.620	0	-2.499.620	2.431.116	0	-2.431.116
6.5	ARBEIDSPARTICIPATIE	553.872		-553.872	656.069	0	-656.069	636.299	0	-636.299
6.6	MAATWERK-VOORZIENINGEN (WMO)	464.696		-464.696	507.400	0	-507.400	649.995	0	-649.995
6.71	MAATWERKDIENTSTVERLENING 18 +	3.116.900	215.036	-2.901.864	3.760.735	198.602	-3.562.133	3.680.308	130.000	-3.550.308
6.72	MAATWERKDIENTSTVERLENING 18 -	3.348.772		-3.348.772	3.367.656	0	-3.367.656	3.402.101	0	-3.402.101
6.81	GEESCALEERDE ZORG 18 +	53.568		-53.568	55.092	0	-55.092	113.197	0	-113.197
6.82	GEESCALEERDE ZORG 18 +	482.640		-482.640	459.833	0	-459.833	502.883	0	-502.883
7.1	VOLKSGEZONDHEID	681.451		-681.451	695.715	0	-695.715	758.642	0	-758.642
7.2	RIOLERING	1.556.747	1.779.620	222.873	1.481.851	1.806.308	324.457	1.584.812	1.867.712	282.900
7.3	AFVAL	1.124.104	1.179.918	55.814	1.715.794	1.944.952	229.158	1.722.507	2.141.802	419.295
7.4	MILIEUBEHEER	563.205	52.656	-510.549	787.460	78.717	-708.743	867.823	40.352	-827.471
7.5	BEGRAAFPLAATSEN	50.967	19.372	-31.595	69.672	21.623	-48.049	50.059	21.947	-28.112
8.1	RUIMTELIJKE ORDENING	414.578	63.432	-351.146	428.333	35.826	-392.507	322.306	75.000	-247.306
8.2	GRONDEXPLOITATIE (NIET BEDRIJVENTERREINEN)	398.639	324.198	-74.441	514.781	169.800	-344.981	281.885	147.997	-133.888
8.3	WONEN EN BOUWEN	616.442	408.555	-207.887	790.599	472.697	-317.902	713.422	490.911	-222.511
	SALDO BEGROTING/REKENING VOOR BESTEMMING	42.689.935	42.715.854	25.918	44.457.592	42.604.662	-1.852.924	43.775.984	43.657.376	-118.608
0.10	MUTATIES RESERVES MBT HOOFDFUNCTIES 0 T/M 8	7.384.788	11.398.488	4.013.700	2.476.981	6.946.298	4.469.317	1.446.411	1.899.579	453.168
0.11	SALDO BEGROTING/REKENING NA BESTEMMING	50.074.723	54.114.341	4.039.619	46.934.573	49.550.960	2.616.392	45.222.395	45.556.955	334.561

GEMEENTE DRUTEN
BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD MEERJARENRAMING 2020 - 2023

TAAKVELD	BELEIDSTAAK	Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
		lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0.1	BESTUUR	1.179.562	0	-1.179.562	1.206.376		-1.206.376	1.227.618		-1.227.618
0.2	BURGERZAKEN	613.093	233.527	-379.566	626.342	238.198	-388.144	639.426	242.962	-396.465
0.3	BEHEER OVERIGE GEBOUWEN EN GRONDEN	218.480	12.643	-205.837	223.828	12.858	-210.970	228.897	13.089	-215.808
0.4	ONDERSTEUNING ORGANISATIE	5.757.925	446.976	-5.310.948	5.852.329	442.260	-5.410.070	5.968.792	441.453	-5.527.339
0.5	TREASURY	36.073	416.911	380.839	18.667	350.346	331.679	905	318.598	317.693
0.61	OZB WONINGEN	361.156	2.366.773	2.005.617	373.863	2.425.368	2.051.505	387.039	2.488.609	2.101.570
0.62	OZB NIET WONINGEN	0	1.067.660	1.067.660	0	1.085.810	1.085.810	0	1.105.354	1.105.354
0.64	BELASTINGEN OVERIG	25.358	231.607	206.249	25.789	235.544	209.755	26.254	239.783	213.529
0.7	ALGEMENE UITKERING EN OV.UITKERINGEN	0	29.679.969	29.679.969	0	29.844.335	29.844.335	0	30.518.276	30.518.276
0.8	OVERIGE BATEN EN LASTEN (excl. Mutaties R&V)	148.665	0	-148.665	148.665	0	-148.665	148.665	0	-148.665
0.9	VENNOOTSCHAPSBELASTING	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.1	CRISISBEHEERSING EN BRANDWEER	1.161.860	0	-1.161.860	1.180.747	0	-1.180.747	1.181.168	0	-1.181.168
1.2	OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	549.610	5.317	-544.293	561.762	5.407	-556.355	573.529	5.504	-568.025
2.1	VERKEER EN VERVOER	2.212.684	94.413	-2.118.271	2.212.003	96.017	-2.115.986	2.244.175	97.745	-2.146.430
2.4	ECONOMISCHE HAVENS EN WATERWEGEN	924	0	-924	944	0	-944	963	0	-963
3.1	ECONOMISCHE ONTWIKKELING	220.166	0	-220.166	224.638	0	-224.638	207.752	0	-207.752
3.2	FYSIEKE BEDRIJFS-INFRASTRUCTUUR	88.367	37.430	-50.937	75.399	37.210	-38.189	62.698	37.257	-25.441
3.3	BEDRIJVENLOKET EN BEDRIJFSREGELINGEN	14.752	15.644	892	15.048	15.910	862	15.347	16.197	850
3.4	ECONOMISCHE PROMOTIE	84.744	6.457	-78.287	86.041	6.567	-79.474	32.909	6.685	-26.224
4.2	ONDERWIJSHUISVESTING	1.013.969	24.596	-989.373	1.008.321	24.596	-983.725	1.006.128	24.596	-981.532
4.3	ONDERWIJSBELEID EN LEERLINGZAKEN	885.395	313.234	-572.161	895.851	313.271	-582.580	898.155	313.310	-584.845
5.1	SPORTBELEID EN ACTIVERING	174.480	0	-174.480	174.989	0	-174.989	145.980	0	-145.980
5.2	SPORT-ACCOMMODATIES	1.287.719	442.175	-845.544	1.305.458	449.693	-855.765	1.310.852	457.787	-853.065
5.3	CULTUURPRESENTATIE-PRODUCTIE EN PARTICIPATIE	425.006	0	-425.006	442.030	0	-442.030	394.371	0	-394.371
5.5	CULTUREEL ERFGOED	109.125	7.908	-101.217	110.483	8.042	-102.441	111.838	8.187	-103.651
5.6	MEDIA	271.614	0	-271.614	276.084	0	-276.084	280.883	0	-280.883
5.7	OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	1.625.539	162.659	-1.462.880	1.656.529	165.424	-1.491.105	1.679.223	168.402	-1.510.821
6.1	SAMENKRACHT EN BURGERPARTICIPATIE	1.435.744	62.719	-1.373.025	1.443.060	63.785	-1.379.275	1.373.466	64.933	-1.308.533
6.2	WIJKTEAMS	1.136.332	0	-1.136.332	1.156.899	0	-1.156.899	1.176.082	0	-1.176.082
6.3	INKOMENSREGELINGEN	5.682.286	3.873.483	-1.808.803	5.748.924	3.874.711	-1.874.213	5.867.370	3.876.054	-1.991.316
6.4	BEGELEIDE PARTICIPATIE	2.315.676	0	-2.315.676	2.111.341	0	-2.111.341	2.011.632	0	-2.011.632
6.5	ARBEIDSPARTICIPATIE	612.755	0	-612.755	634.385	0	-634.385	656.799	0	-656.799
6.6	MAATWERK-VOORZIENINGEN (WMO)	711.054	0	-711.054	723.726	0	-723.726	733.204	0	-733.204
6.71	MAATWERKDIENTSTVERLENING 18 +	3.764.005	130.000	-3.634.005	3.872.728	130.000	-3.742.728	3.984.967	130.000	-3.854.967
6.72	MAATWERKDIENTSTVERLENING 18 -	3.460.667	0	-3.460.667	3.519.626	0	-3.519.626	3.582.563	0	-3.582.563
6.81	GEESCALEERDE ZORG 18 +	115.817	0	-115.817	118.263	0	-118.263	120.698	0	-120.698
6.82	GEESCALEERDE ZORG 18 +	513.362	0	-513.362	522.210	0	-522.210	529.706	0	-529.706
7.1	VOLKSGEZONDHEID	780.259	0	-780.259	793.590	0	-793.590	774.859	0	-774.859
7.2	RIOLERING	1.561.446	1.923.744	362.298	1.590.767	1.981.456	390.689	1.634.832	2.040.900	406.068
7.3	AFVAL	1.747.793	2.178.212	430.419	1.776.469	2.215.242	438.773	1.797.046	2.255.117	458.071
7.4	MILIEUBEHEER	869.910	40.740	-829.170	885.238	41.072	-844.166	901.743	40.984	-860.759
7.5	BEGRAAFPLAATSEN	50.904	22.320	-28.584	51.763	22.699	-29.064	52.687	23.108	-29.579
8.1	RUIMTELIJKE ORDENING	330.850	75.425	-255.425	338.576	75.857	-262.719	346.016	76.322	-269.694
8.2	GRONDEXPLOITATIE (NIET BEDRIJVENTERREINEN)	193.020	28.181	-164.840	196.361	23.629	-172.732	210.362	29.960	-180.402
8.3	WONEN EN BOUWEN	723.812	513.314	-210.498	734.217	529.887	-204.330	720.305	528.866	-191.439
	SALDO BEGROTING/REKENING VOOR BESTEMMING	44.471.958	44.414.037	-57.922	44.920.324	44.715.193	-205.131	45.247.903	45.570.037	322.134
0.10	MUTATIES RESERVES MBT HOOFDFUNCTIES 0 T/M 8	1.470.186	1.846.072	375.886	1.485.528	1.818.090	332.562	1.502.330	1.728.373	226.043
0.11	SALDO BEGROTING/REKENING NA BESTEMMING	45.942.144	46.260.109	317.964	46.405.852	46.533.283	127.430	46.750.233	47.298.410	548.177

Lijst van gebruikte afkortingen in Begroting 2020-2023

AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur	MEV	Macro Economische Verkenningen
AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling	MFC	Multi Functioneel Centrum
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk	MGR	Mudulaire gemeenschappelijke regeling
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers	MJOP	Meerjarenonderhoudsplan
APV	Algemene Plaatselijke Verordeningen	MOP	Meerjaren Onderhoudsplanning
ARBO	Arbeidsomstandigheden	MPG	Meerjarenprognose grondbedrijf
ARN	Afvalverwerking Regio Nijmegen	NAR	Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming	NARIS	NAR Risicomanagement Informatie Systeem
AVV	Adviesdienst voor verkeer en vervoer	NEN	Nederlandse Norm
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten	NIM	Nijmeegse Instelling voor Maatschappelijk werk
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen	NMP	Nationaal Milieu Programma
BBSH	Besluit Beheer Sociale Huursector	NP	Nabestaandenpensioen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording	NPR	Nederlandse Praktijk Richtlijn
BCF	BTW -Compensatiefonds	NSVV	Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde
BDU	Brede doeluitkering	NWB	Nederlandse Waterschapsbank
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie	OALT	Onderwijs in Andere Levende Talen
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	OBR	Openbare Bibliotheek Rivierenland
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar	ODRN	Omgevingsdienst Regio Nijmegen
BRIM	Besluit Rijkssubsidiëring Instandhouding Monumenten	OGGZ	Openbare geestelijke gezondheidszorg
BRK	Basis Registratie Kadaster	OGO	OntwikkelingsGericht Onderwijs
BRN	Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen	OP	Oudedagpensioen
BROM	Besluit Rijkssubsidiëring Onderhoud Monumenten	OV	Openbaar Vervoer
BRP	Basisregistratie Personen	OVD	Ondernemersvereniging Druten
BRRM	Besluit Rijkssubsidiëring Restauratie Monumenten	OVO	Onderlinge Verzekeringen Overheid
BSO	Buitenschoolse opvang	OZB	Onroerende Zaak Belasting
BSOT	Brede School Ondersteuningsteams	PGB	Persoonsgebonden budget
BTHMW	Bijna Thuis Huis Maas en Waal	PPS	Publieke- Private samenwerkingen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde	PREV	Programmering Regionale Verkeersveiligheid
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten	PVVP	Provinciaal Verkeer en Vervoerplan
BVO DRAN	Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen	RAP	Regionaal Actieplan
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst	RAV	Regionale Ambulancevoorziening
CAR-UWO	Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling- Uitwerkingsovereenkomst	RBGZ	Regionale Brandweer Gelderland-Zuid
CAZ	Collectieve Aanvullende Zorgverzekering (CAZ)	RBT	Regionaal Bureau voor Toerisme
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek	RDMZ	Rijksdienst Monumentenzorg
CER	Compensatie eigen risico	RDW	Rijksdienst wegverkeer
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg	RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin	RO	Ruimtelijke Ordening
COA	Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers	ROB	Regionaal Ondersteunings Bureau
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden	ROV	Ruimtelijke Ordening Volkshuisvesting
CPA	Centrale Post Ambulancevervoer	ROVL	Richtlijn Openbare Verlichting
CPB	Centraal Plan Bureau	RTG	Ronde Tafel Gesprekken
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek	RTV	Radio en Televisie
CVA	College van Arbeidszaken	RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
CVV	Collectief Vraagafhankelijk Vervoer	RUP	Ruimtelijk Uitvoeringsplan
DAR	Dienst Afvalstoffen en Reiniging	SBO	Speciaal Basisonderwijs
DB	Dagelijks Bestuur	SCAD	Stichting Culturele Accommodatie Druten
DBA	Dynamische Beleidsagenda	SE	Standaardeenheid
DVO	Dienstverleningsovereenkomst	SKW	Sociaal Cultureel Werk
EGEM	Elektronische Gemeenten	SNO	Service Niveau Overeenkomst
E-MOVO	Elektronische Monitor en Voorlichting	SO	Speciaal Onderwijs
EMU	Economische en Monetaire Unie	SOH	Spreekuurondersteuner Huisartsenzorg
FIDO	Wet financiering decentrale overheden	SPOM	Stichting Primair Onderwijs Maas & Waal
FPU	Flexibele Pensioen Uitkering	SPUK	Specifieke uitkering stimulerend sport
FTE	Full-time equivalent	SSKW	Stichting Sociaal Cultureel Werk
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie	SVG	Stichting Vervoer Gehandicapten
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst	TERP	Toeristisch en Recreatief Platform
GGW	Grond-, weg en waterbouw	TOR	Team Openbare ruimte
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg	TSV	Tijdelijke Stimuleringsregeling Vrijwilligerswerk
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening Ongevallen en Rampen	VAVO	Voortgezet Algemeen Volwassenenonderwijs
GMK	Gemeenschappelijke Meldkamer	VHV	Volkshuisvesting
GOA	Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid	VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
GP	Geregistreerd Partnerschap	VNR	Vereniging van Nederlandse Riviergemeenten
GR	Gemeenschappelijke Regeling	VO	Voortgezet Onderwijs
GRP	Gemeentelijk Riolerings Plan	VPB	Vennootschapsbelasting
GVVP	Gemeentelijk verkeersveiligheidsplan	VPTZ	Vrijwilligers palliatieve terminale zorg
HALT	Het alternatief	VRGZ	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
HCD	Hockeyclub Druten	VROM	Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu
HHT	Huishoudelijke Hulp Toeslag	VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
I&A	Informatievoorziening & Automatisering	VSV	Voortijdig Schoolverlaten
IBA	Individuele Behandeling van Afvalwater	VTa	Visual Tree Assessment
IBOR	Integraal Beheer Openbare Ruimte	VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatieplan
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie	VVTV	Voorwaardelijke Vergunninghouders Tot Verblijf
IHP	Integraal Huisvestings Plan	WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
IMK	Intermediar Midden Kleinbedrijf	WAS	Wet Aansprakelijkheid Speeltoestellen
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst	WCPV	Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid
IOAW	Inkomensvoorz. Oudere en ged. Arbeidsongeschikte werkloze Werkn.	WDW	Werkorganisatie Druten Wijchen
IOAZ	Inkomensvoorz. Oudere en ged. Arbeidsongeschikte werkloze Zelfst.	WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
IOR	Interregionaal Overlegorgaan Rivierenland	WGR	Wet Gemeenschappelijke Regelingen
IPO	Interprovinciaal Overleg	WKO	Warmte- en koudeopslag
iRvN	ICT Rijk van Nijmegen	WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
IVBP	Integraal Veiligheidsbeleidsplan	WOM	Wet Ontwikkelings Maatschappij Druten-West B.V.
JGZ	Jeugdgezondheidszorg	WOZ	Wet Onroerende Zaakbelasting
KAN	Knooppunt Arnhem Nijmegen	WPB	Wet bescherming persoonsgegevens
KING	Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten	WRO	Wet op de Ruimtelijke Ordening
KLPD	Korps landelijke politiediensten	WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
KWP	Kwalitatief Woningbouwprogramma	WTCG	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
LHO	Lokaal Handhavingsoverleg	WUW	Wet Uitkering Wegen
LKWP	Lokale Kwalitatieve Woningbouwprogramma	WWB	Wet Werk en Bijstand
LOP	Landschapontwikkelingsplan	WWZ	Wonen, Welzijn, Zorg
LTP	Lokale Toegangspoort	ZLTO	Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie
LVG	Licht Verstandelijk Gehandicapten	ZMLK	Zeet Moeilijk Lerende Kinderen
MAB	Meerjarenplanning Actualisatie Bestemmingsplannen		
MARN	Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen		